

SPREKENDE NADAT HIJ GESTORVEN IS

2^E TIENTAL PREKEN

Tweede tiental preken

Door

Ds. Willem C. Lamain

Predikant Gereformeerde Gemeente te Grand-Rapids, 1947-1984

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2002

INHOUD

1^e preek. Koper en ijzer onder uw schoen

IJzer en koper zal onder uw schoen zijn. Deuteronomium 33: 25a

2^e preek. Een ootmoedig getuigenis van de man naar Gods hart.

Ik heb mij naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers. Psalm 17:4b.

3^e preek. Een rondgang rondom het altaar.

... En ik ga rondom uw altaar, o HEERE! Psalm 26:6b

4^e preek. Een blijmoedig getuigenis des geloofs. NABETRACHTING

Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn. Psalm 27:6a.

5^e preek. Het eenzijdig Godswerk, geopenbaard in Christus.

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. Psalm 91:14a.
Met toespraak van ds. J. Karens te Opheusden.

6^e preek. De reine begeerte van Gods kerk.

Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder.
Hooglied 8:1a.

7e preek. De onttrekking van Gods genadige tegenwoordigheid. DANKDAGPREEK

Ik zal heengaan en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken. Hoséa 5:15

8e preek. Jezus Knecht en Borg. LIJDENSPREEK

En voor het feest van het pascha, Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader; also Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. Johannes 13:1

9e preek. De overlevering van Christus aan Pontius Pilatus. LIJDENSPREEK

Zij dan leiden Jezus van Kájafas in het rechthuis. En het was des morgens vroeg; en zij gingen niet in het rechthuis, opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het pascha eten mochten. Pilatus dan ging tot hen uit, en zeide: Wat beschuldiging brengt gij tegen dezen Mens? Zij antwoordden en zeide tot hem: Indien Deze geen kwaaddoener was, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben, enz. Johannes 18:28-32.

10^e preek. Op de Adriatische zee.

Als nu de veertiende nacht gekomen was, also wij in de Adriatische zee herwaarts en derwaarts gedreven werden, omtrent het midden des nachts, vermoeden de scheepslieden, dat hun enig land naderde. Handelingen 27: 27.

De bundels preken dragen de titel: *Sprekende nadat hij gestorven is*, omdat de preken onveranderd overgenomen zijn van de bandrecorder.

1. Koper en ijzer onder uw schoen

Uitgesproken te Rijssen-Noord

Psalm 74 : 2
Deuteronomium 33
Psalm 68 : 16 - 17
Psalm 119 : 23
Psalm 134 : 3

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het 5^e boek van Mozes, Deuteronomium en daarvan het 33^e hoofdstuk.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

*Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den HEERE,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.*

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.
GEBED

Geliefden.

We zijn in de bondsbreuk van Adam niet *veel*, maar *alles* verloren. We hebben afscheid van God genomen om nooit meer tot God terug te keren. En de apostel Paulus heeft geschreven in Romeinen 3: 23: *Want zij hebben allen gezondigd, en derven de heerlijkheid Gods.* We zijn Gods beeld kwijt, en we zijn verloren al de gaven en al de schatten die God ons gegeven heeft. En allemaal eigen schuld. We hebben het geen ander te wijten, geliefden. Maar wanneer God Zelf komt in ons hart en in ons leven dan zal het wel zijn zoals je leest van David: *Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan, dat kwaad is in Uw ogen.*

En er is nog iets anders ook. Het is niet alleen dat we alles kwijt zijn, maar van nature hebben we er nog geen besef van dat we alles kwijt zijn. We zijn zo ellendig, gemeente, dat we nog geen traan in onze ogen kunnen brengen ten opzichte van de smart dat we zo zwaar tegen God hebben gezondigd. En daar ligt nu de arme mens dood in zonden en in misdaden, vervreemd van God, vervreemd van Christus, en geen kennis van de Heilige Geest.

Maar dat eeuwig wonder van Gods vrije en soevereine genade dat God in Zijn eeuwige wijsheid, in de Zoon van Zijn eeuwige liefde een weg gebaad en een pad ontsloten heeft om Zichzelf weg te schenken aan een mens die alles mist, en aan een mens die alles kwijt is. En dit met behoud en verheerlijking van al Zijn deugden en van al Zijn volmaaktheden. Hugo Binning schreef in één van zijn werken: 'Dat er geen noodzakelijkheid in God was om een stap te doen buiten Zichzelf, maar dat het God behaagd heeft om het te doen tot de verheerlijking van Zichzelf, tot de verhoging van Christus, maar ook tot de verheffing van God de Heilige Geest.'

En nu als vrucht van de arbeid en het werk van die Middelaar, Die als de Tweede Adam alles verworven heeft wat we in de eerste Adam zijn verloren, lezen we in Openbaring 3: 18: *Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, beproefd komende uit het vuur, opdat gij rijk moogt worden; en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden,*

en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard worde; en zalf uw ogen met ogenzalf, opdat gij zien moogt. Christus biedt dat aan, naar Zijn eigen Woord en Getuigenis, en dat voor schepsels die van zichzelf er nooit enige behoefte aan hebben. Maar God is vrij uit kracht van Zijn schepping, en Hij maakt Zichzelf vrij van elk mens krachtens de Gift van Zijn eniggeboren Zoon Christus Jezus. En niet alleen dat, maar er staat ook in Jesaja 55:1: *O, alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk!*

En nu wil God in Zijn eeuwige liefde aan een mens, die alles kwijt is, alles geven. En dat niet om enige verdiensten in de mens, maar alles uit loutere, uit vrije, soevereine genade. En wat een weldaad wanneer nu een mens aan de weet mag komen dat hij alles kwijt is. Maar ook dat hij uitgeteerd op de aarde neer komt te zitten, en dat hij alles verliest, opdat hij vatbaar gemaakt mag worden voor de volheid die in God is. En dat hij uit de volheid van Christus zal ontvangen, genade voor genade.

En nu behalve wat ik daar noemde uit Gods Getuigenis, wil de Heere Zijn volk nog wat anders geven. En wat zou dat zijn? De Heere wil Zijn volk niet alleen goud geven en klederen, en ogenzalf, en wijn en melk. Maar de Heere wil Zijn volk ook *schoenen* geven. U zult zeggen: *schoenen!* Waar vindt u dat in de Bijbel? Dat vinden we op verschillende plaatsen in Gods getuigenis. Er is één tekst in Efeze 6: *En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangelie des vredes.* En boven dat wil de Heere nog wat anders geven, wat die kerk in het strijdperk van dit leven zozeer behoeft om niet te bezwijken, maar ook om te mogen zijn tot een lof op aarde.

We vinden dat opgetekend in wat u voorgelezen is vanavond uit Deuteronomium 33 en daarvan het 25e vers, het eerste gedeelte, waar Gods Woord aldus luidt:

IJzer en koper zal onder uw schoen zijn.

1. Een moeilijke en eenzame weg
2. De voeten geschoeid

1. Een moeilijke, duistere en eenzame weg

Dat is één van de zegeningen die de Heere aan Zijn kerk heeft beloofd. In het natuurlijke leven hebben we schoenen nodig. Want wat zou een mens toch beginnen zonder schoenen? Het leven van elk mens dat wordt in Gods Woord vergeleken bij *een weg*. Er zijn wel honderd teksten in de Bijbel om dat te bewijzen en om dat te bevestigen. En de Heere heeft ook een bijzondere weg voor elk en voor een ieder van Zijn gunstgenoten hier op aarde. Een weg heeft een begin, maar een weg heeft ook een einde. Wanneer een mens geboren wordt dan wordt hij op die weg geplaatst, en hij reist voort totdat het ogenblik daar zal zijn dat een mens het tijdelijke met het eeuwige verwisselt. En dan is zijn reis door dit Mesech geëindigd. Vanzelf is het dan eeuwigheid zowel voor een mens zonder genade, als een mens met genade. We hebben daar vanavond niet verder op in te gaan, want dat is u allen wel bekend. Maar in verband met mijn tekst vanavond, willen we kort iets zeggen met de hulp van God over de weg die de Heere houdt met Zijn kerk hier op aarde.

Van nature dan wandelen we allen op een weg die ons recht schijnt. Maar de Waarheid zegt: *"Maar het laatste van dien zijn wegen des doods."* Een mens gaat zomaar als in een beeld daarheen. En eigenlijk, in de grond van de zaak, gemeente, een mens gelooft eigenlijk niet dat er een God is. En hij gelooft eigenlijk niet dat hij een ziel heeft. En hij gelooft ook eigenlijk niet dat er een hemel en een hel is. Want in de grond van de zaak, als God een mens waarachtig bekeerd dan gaat hij pas geloven. Wanneer God een mens bekeerd dan wordt het leven van een mens werkelijkheid. En dan ook alleen

wordt een mens bekommerd vanwege zijn zonden, maar ook bekommerd vanwege het gemis van God. Dat zijn twee punten, dat zijn twee zaken, waar we wel de nadruk op moeten leggen in ons leven, wat we wel te overdenken hebben, geliefden. En we kunnen zelfs met Ezaü wel tranen hebben, maar dat het gemis van God nooit drukt en nooit gedrukt heeft. En natuurlijk, schijn en zijn liggen vlak bij elkaar. Toch ligt er een eeuwigheid tussen mensen! En Gods volk is een volk die, als het goed gaat, van het ogenblik dat ze wedergeboren zijn bekommerd worden, en bekommerd blijven totdat ze gaan sterven. De één bekommert ten opzichte van zijn staat, en de andere bekommert ten opzichte van zijn stand. En het is maar een droevige zaak als een kind van God door verachtering in de genade de bekommering in zijn leven kwijt raakt. Dat wil zeggen, helemaal kwijt raken kan niet, maar toch dat hij zo lusteloos en behoefteloos zijn weg hier op de wereld bewandelt. Gods volk is een volk dat tot aan het einde van hun leven maar gedurig heeft te bidden met David: "*Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart.*"

En waar u ook in de wereld woont en leeft en vertoeft, het is allemaal hetzelfde. Een enkele week geleden moesten we in het Oosten de sacramenten gaan bedienen, dat is bij ons wel 1300, 1400 kilometer vandaan. En daar zijn ook nog enkele mensen die God vrezen. Net zoals hier in Rijssen en overal. Ook oude mensen en zieke mensen, mensen die niet meer naar de kerk kunnen. En we bezochten daar op een middag een vrouwtje die bijna 100 jaar oud is. En van haar 19^e jaar op weg naar de hemel. Dat kan ze helder vertellen, maar nog nooit opgelost! En vanwege zwakte en ouderdom en allerlei gebreken in een rusthuis. (Misschien heb je die hier in Rijssen ook wellicht?)

Op een middag hadden ze in het rusthuis een vergadering waarop ze Hollandse Psalmen zongen. Toen vroegen zij aan dat vrouwtje of ze een Psalm had? Want ze is nog zo helder, nog helderder dan dat ik ben. Ze zei: "Ja, dat heb ik net!"

Wat moet dat dan wezen? En toen zei dat vrouwtje:

"Doorgrond m', en ken mijn hart, o HEER."

Maar het waren allemaal Gereformeerde en Hervormde mensen, die zeer licht waren. Een man zei: "Dat kennen wij niet!"

Ze zei: "Dat geloof ik dat je dat niet kent."

Ze zei: "Dat geloof ik." En ze zongen het niet ook. Want zolang als Gods volk hier op de wereld is, dan is het een strijd. En nu is de Heere vrij. Wij hebben God geen perk en paal te stellen. *'s Heeren goedheid kent geen palen.*

Maar het is wel zeker en gewis mensen dat er niet één mens ooit in de hemel zal komen zonder droefheid en zonder blijdschap. Dat kennen ze allemaal. De ene meer en de andere minder. Maar ze kennen ook allemaal strijd. Strijd tot het einde.

En nu de weg die God met Zijn volk houdt, hier op de wereld, dat is veelal een ruwe en een moeilijke weg. Het is een *duistere weg* en het is een onbekende weg, en toch verordineert en bepaalt door God. Het is een eenzame weg, waar niet zoveel mensen op wandelen. Maar toch een weg waardoor de Heere Zijn volk voorbereid, en waardoor de Heere Zijn volk geeft wat ze nodig hebben om hun levenlang aan de hemel gebonden te blijven, om maar gedurig op hun knieën gebonden te liggen aan Gods troon.

En waarom zeg ik vanavond dat het is een ruwe weg en *een moeilijke weg, een duistere weg, een onbekende weg, en een eenzame weg?*

Omdat de weg van de Heere Jezus zo was. De weg van de Koning der Kerk, van Die gezegende Middelaar, Die ons een voorbeeld heeft nagelaten. De Heere Jezus was maar een ogenblik op de wereld en toen dreigde het zwaard van Herodes om dat Kind te doden, zodat Jozef en Maria met dat Kind moesten vluchten naar Egypte. Er is een

tijd dat u van Christus' leven geen woord leest, van Zijn twaalfde tot Zijn dertigste jaar. Dat wordt genoemd een verborgen leven. En waarom zou er nu in de Waarheid niets van bekend zijn? Waarom zou er toch niets van aangetekend zijn? Want we geloven met ons ganse hart dat de Heere Jezus toen Hij op de wereld was, die ruim drieëndertig jaar, dat Hij nooit één stap tevergeefs op de wereld heeft gezet. Nooit één zucht tevergeefs geslaakt heeft. Het was alles Borgtochtelijk voor de kerk. Niet voor Zichzelf, maar Borgtochtelijk voor de kerk van God. Opdat zij gesterkt zouden worden, opdat ze in de wanhoop niet om zouden komen. Want eigenlijk, het gehele leven van Gods kerk is maar een omkomen en een schipbreuk lijden. Dat is, als u er toe behoren mag, mensen; als je geen huichelaar bent, maar door genade een zondaar. U leest in Psalm 44:23: *"Maar om Uwentwil worden wij den gansen dag gedood; wij worden geacht als slachtschapen."* In Psalm 73:14: *"En mijn straffing is er alle morgens."* In Psalm 56:2: *"Den gansen dag dringt mij den bestrijder."* Dat is Gods kerk, geliefden.

In Psalm 74 zegt Asaf:

*"Geef 't wild gediert', dat niets in 't woen ontziet,
De ziele van Uw tortelduif niet over.*

We zouden er in door kunnen gaan vanavond, maar het is niet nodig, u hoort dat elke week.

We hebben dit verkondigd door de genade Gods in de jaren dat we ook in uw midden dat eeuwig Woord van God hebben mogen brengen. Een moeilijke weg was het voor Christus, dat is het ook voor Zijn volk! En nu van het twaalfde jaar tot het dertigste jaar. O, er zijn zoveel tijden voor een kind van God, dat als hij het op papier moest gaan schrijven, dan zou hij zeggen: 'Ik wordt wel onderhouden, en ik zak in de wanhoop nog niet weg, maar och, dat er wat gebeuren mocht. O, er zijn zoveel tijden dat God Zich doof houdt, dat God Zijn aangezicht verbergt.'

Want, nog eens, gemeente, een huichelaar helpt zichzelf, maar als u een kruimeltje genade van God mag hebben dan kunt u uzelf niet helpen. En dan moet je van dag tot dag maar geholpen worden. En we zijn vaak te hoogmoedig om met onze armoede voor de dag te komen. Och ja, dat is met mij; het zal met jullie wel hetzelfde wezen?! Want als we onszelf kennen, dan kennen we ook een ander. En we willen altijd maar wat wezen, altijd maar wat hebben, en altijd maar wat zijn. En er is niets gemeente waar we meer vijandschap tegen hebben dan om voor God te worden wat we zijn. We vechten er tegen, we strijden er tegen met alles wat in ons is. We willen maar pronken; maar onze val aanvaarden en het oordeel aanvaarden, en de hel aanvaarden ... daar staan we vierkant tegenover.

Maar Christus heeft Borgtochtelijk de weg bewandeld waarvan u leest in de Waarheid: *"De lasteringen snijden door Mijn ziel."* In Zijn eigen huis, van dag tot dag, mensen. In Johannes 7: 5 kunt u het vinden: *"Want ook Zijn broeders geloofden niet in Hem. Ze hebben geweigerd Hem te aanvaarden als de enige Zoon Gods."* Daar heeft de Heere Jezus nu mee willen leven. De mensen in Nazareth zeiden: *"Is Deze niet de Zoon des timmermans? De Zoon van Jozef, de Zoon van Maria."*

Wat een leed, wat een droefheid, wat een smart heeft het hart van de Borg vervuld. En dat allemaal omdat ik God verloochend heb in mijn diepe val in Adam. In Psalm 69: 5 zegt Hij: *"Wat ik niet geroofd heb, moet Ik alsdan wedergeven."* En als God in uw leven verschijnt, mensen, dan komt alles terug, en dan krijg je alles terug. En dat is bitter, zo bitter, veel meer dan ik u vanavond vertellen kan. En dat is een oorzaak dat Gods volk zo vaak gedrukt over de wereld zwerft. En als ze het dan allemaal maar eens vertellen konden, als ze dan hun hart maar eens konden uitstorten. Maar o, er blijft zoveel bedekt. Och, soms als ze eens alleen met God mogen zijn. Want in ons

verborgen leven zijn we de meeste tijd meer oprecht dan in ons openbaar leven. In ons openbaar leven willen we nog wat wezen en wat schijnen. Maar in het verborgene als de Heere Zijn volk eens oprecht gaat maken, en eens eerlijk gaat maken (och mensen, bij mij is hetzelfde als bij jullie) dan gaan we weleens dingen tegen God vertellen die we niet vertellen als je vrouw of kinderen er bij zijn. En als er dan eens een man of een vrouw zou wezen die achter de deur stond om te luisteren; als je dan eens een ogenblik je hart voor die God mag uitstorten, en aan God vertellen hoe het is. Je kunt gerust geloven: een mens die er geen kennis aan heeft, die zou zeggen: wat die man daar toch klaarmaakt, en wat die man daar toch naar voren brengt, daar kan geen mens een touw aan vast maken. Gelukkig mensen dat we aan God alles vertellen kunnen.

"'k Bekend', o HEER, aan U oprecht mijn zonden;

'k Verborg geen kwaad, dat in mij werd gevonden."

En als dan dat volk soms beeft en siddert, dat ze denken: God zal wel komen om afscheid van mij te nemen, van zulk een mens waar God niet anders dan verdriet van heeft. *"Veertig jaren heb Ik verdriet gehad aan dit geslacht, en heb gezegd: Ze zijn een volk, dwalende van hart, en zij kennen Mijn wegen niet."* - Dan komt de Heere in Zijn eeuwige liefde ze niet alleen een toeknikje te geven, maar Hij komt ze te kussen, met de kussingen van Zijn mond.

En mensen, nu vallen wij onszelf meer en meer tegen. Hoe ouder je wordt, hoe meer het tegen gaat vallen. Maar God valt nooit tegen! We hebben in ons leven wel eens laten zingen, ook hier in Rijssen, in die oude Walkerk daar: *"Hoe menigmaal hebt G' ons Uw gunst betoond."* En dan zou hij zeggen: 'O, God, als dat nu altijd mijn leven was. Maar het is gedurig zo anders. Och, soms zo koud en zo hard, en zo ellendig, dat hij zegt: o God, waar moet het heen? Zou er wel eens ooit een waarachtige vernedering in mijn hart en leven geweest zijn?'

En Christus heeft in Zijn leven niet anders ontmoet dan vijandschap. Gods volk ontmoet ook niet anders dan vijandschap van buiten en van binnen. Maar van binnen het ergste. O, dat gespuis dat hier zit, en wat dat volk beroert en benauwt. Soms zou een mens het wel eens uit zijn lichaam willen scheuren, en het zover wegwerpen dat de ellende nooit meer terug kwam. Maar de apostel zegt: *"Want het onderwerpt zich der wet Gods niet; want het kan ook niet."* En nu zijn wij zo vaak bezig om te proberen dat het wel kan. Maar de Heere zegt: *"Het kan niet, en het zal niet."*

En nu is het maar oorlog, mensen. Oorlog en vijandschap, en als hij nu daar eens een ogenblikje zondaar mag worden en wezen, dan is hij daar weer een hypocriet en een farizeeër. Is het bij jullie anders, of heb je er ook last van?

Het was voor Christus *een moeilijke weg*, en het was *een duistere weg*. Voor Zijn kerk onbekend, voor Christus niet. Want we lezen in de Waarheid: *"Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was."* Gelukkig dat wij het niet weten. Want als wij het eens van tevoren wisten, mensen, in je uitwendig leven, in je huiselijk leven, persoonlijk, dan zou er niet veel moed wezen om te beginnen, hoor! Och nee, inwendig hebben we gehoopt om bekeerd te raken, hebben we gehoopt om een heilig mens te worden, hebben we gehoopt om een dankbaar mens te worden, en een zelfverloochenend mens te worden, en wat al niet? En het komt allemaal op niets uit. En het gaat allemaal verder van de pad af, en allemaal verder er vandaan. En nu komt er een tijd in zijn leven, dat hij niet meer weet hoe hij bekeerd moet worden.

We zijn vanmorgen, onderweg naar Rijssen, nog bij een juweel gestopt, één van Gods kinderen, een oude vriendin van in de tachtig; waar we nog een ogenblikje als een Elim gehad hebben, waar we nog geweend hebben over de goedertierenheden Gods. En dat mens vertelde uit haar leven, dat ze nog jong was toen God ze bekeerde. Ze

vertelde: "Ik kwam eens bij een oud geoeffend kind van God." Ze dacht, ik zou die vrouw wel eens willen horen bidden, maar hoe zal dat ooit gebeuren? Maar dat kwam zo onverwachts eens. Die vrouw zei: "Ik moet nog een stukje eten!" Ze zei: "Nou dat is geen bezwaar." (Ze wou wel gezegd hebben: Wat ben ik toch blij dat u nog een stukje eten moet, dan kan ik je eens horen bidden.) En dat schepseltje ging toch bidden, hé. (We hebben er in Rotterdam ook veel van gehoord van die vrouw; vóór mijn tijd was ze al in de hemel.) Maar die vrouw zei: *Heere, zeg en deze spijze, en verlos mij van mijn onbekeerlijk hart. Amen!*

Dat was wat die vrouw bad. Och, dat zijn toch gebedjes, geliefden. Tegenwoordig lachen ze erom en spotten ze ermee. Want er zijn meer rijke mensen tegenwoordig dan arme. Er zijn zoveel gelukkige mensen. En God weet hoe dat volk over de wereld zwerft.

Gij weet, o God, hoe 'k zwerven moet op aard'.

En het is met Gods volk precies eender als met dat volk van Israël in de woestijn. Die hebben drieëndertig legerplaatsen gehad. En nu hebben die mensen nooit een briefje gekregen van mensen die in die volgende legerplaats waren, dat ze zeiden: 'Dit zal je daar ontmoeten, en dat zal je daar ontmoeten.' Maar het was elke keer onbekend, elke keer.

De weg naar de hemel gemeente dat is een weg die achteruit loopt. En nu kunt u wel op uw vingers uitrekenen wat een moeilijke zaak dat het is om achteruit te moeten lopen. Want je weet niet waar je tegenaan bonst, en je weet maar niet wat je ontmoet. *"En Ik zal de blinden leiden door den weg, dien zij niet geweten hebben, Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor hun aangezicht ten licht maken, en het kromme tot recht; deze dingen zal Ik hun doen, en Ik zal hen niet verlaten."*

Als een blinde moeten we geleid worden. En als ik nu maar altijd met God verenigd kon wezen, en met Zijn doen. Dat ik maar altijd kon zeggen: "Dank U!" Maar het is meer vijandschap dan wat anders. Opstand en tegenstand. En het is gelukkig dat de mensen het niet allemaal weten, hoor. Want er zou geen mens meer met je te doen willen hebben, geen mens, dan alleen dat volk dat aan dezelfde kwaal leidt. En dan is er nog een puntje.

Het is een *moeilijke* weg, het is een *duistere* weg, en het is ook een *eenzame* weg. De Heere wordt genoemd in Psalm 22 en Psalm 68: "De Eenzame." En u leest in Psalm 88: 19: *"Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan; mijn bekenden zijn in duisternis."* Denk maar aan Christus op de bruiloft te Kana in Galiléa. Daar moest de Heere Jezus tegen Zijn eigen moeder zeggen: *"Vrouw, wat heb Ik met u te doen?"* Verschrikkelijk, ze verstond het ook niet! Later komen ze zeggen, toen Hij aan het preken was: *"Zie, Uw moeder en Uw broeders staan daar buiten, zoekende U te spreken. Maar Hij, antwoordende, zeide tot degenen die Hem dat zeide: Wie is Mijn moeder, en wie zijn Mijn broeders? Die doen de wil Desgenen Die Mij gezonden heeft."* Tegen Petrus moest Hij zeggen: *"Ga weg achter Mij, satanas! gij zijt Mij een aanstoot; want Gij verzint niet de dingen, die Gods zijn, maar die der mensen zijn."*

En vlak voordat Christus dat grote werk gaat volbrengen wat de Vader Hem gegeven had, dan zegt Hij tegen Zijn discipelen: *"Als Ik u uitzond, zonder buidel, en male, en schoenen, heeft u ook iets ontbroken? En zij zeiden: Niets."* En dat was ook zo. Want die mensen hebben drie jaar een makkelijk leven gehad. Ze gingen preken, duivelen uitwerpen, en bij wijze van spreken als hun schoenen stuk waren, kregen ze een paar nieuwe van de mensen. Ze kregen op een andere plaats weer een beetje geld, op een andere plaats gaven ze hun eten mee. Dus die mensen hebben zo makkelijk geleefd.

Overall stond als het ware de deur voor hen open. En dan zegt de Heere Jezus: *Nu moet je alles gaan verkopen, en een zwaard gaan kopen.* En die lieve Petrus - want die begreep er ook niets van - zei: *Heere, zie hier twee zwaarden!* Hij wilde zeggen: Het is helemaal niet nodig om een zwaard te gaan kopen, we hebben er hier twee. En dan zegt de Heere Jezus: *Het is genoeg.* Hij ging er niet meer dieper op in. Weet u waarom Hij er niet dieper op in ging? Omdat ze niet vatbaar waren voor dat hemels onderwijs. Want Christus wees de discipelen op de noodzakelijkheid van het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord. En wat is het gelukkig, geliefden, dat dit nu allemaal in de Waarheid staat. We hebben kostelijke oude schrijvers, kostelijk! Maar toch, dat Woord van God, wat hier voor mij ligt, dat staat oneindig ver boven die allen. Niet alleen het Goddelijke gezag, onfeilbaar, waarachtig. Maar daar staat nu alles in, alles! En nu zal er nooit geen boek geschreven worden op de wereld waar alles in staat!

Er stierf in 1930 een leraar¹ bij ons, die in vroeger jaren ook vaak in Rijssen gepreekt heeft. Een lieve bekeerde man. We hebben in zijn huis ook zo vaak vertoefd als student, toen hij niet meer kon preken. En als je daar 's zaterdagsmiddags in huis kwam, dan voelde je, er was wat bijzonders in dat huis. Dat wil zeggen, het moest sabbatdag worden. En die mensen hadden al een voorbereiding voor de sabbat. Ik kan het me nog goed herinneren. Maar na de dood van die leraar werd een boekje uitgegeven over de leidingen die God met Hem gehouden had. En die boekverkoper kwam met dat boekje bij de leraar die de dominee begraven had. (Er zitten hier nog wel mensen die dat nog weten, die hebben dat ook wel gehoord vroeger.) En die boekverkoper zei: U wilt dat boekje zeker toch wel kopen?

Hij zei: 'Nee, neemt het maar mee terug!' Hij was zo kort die man. De één is een beetje kort, en de ander een beetje zeurachtig, u weet zoals dat gaat met een dominee, met alle mensen.

Maar die boekverkoper stond zo verwonderd. Hij zei: 'U heeft die man toch begraven en zo liefgehad, en nu zijn boekje niet willen hebben?'

Hij zei: 'Ik zal het wel betalen, laat het maar liggen. Er staat niet alles in, er staat niet alles in, alleen het mooie.'

Want als we er eens alles in moesten zetten, mensen, wat er gebeurd is hier van binnen, en in je huis, wat er allemaal gebeurd is! Je zou niet veel boekjes uitgeven hoor, dat kunt u wel gerust geloven, nee. Maar nu Gods Woord, daar staat alles in. Daar kunt u alles in vinden. David zegt:

*"Uw Woord kan mij, ofschoon ik alles mis,
Door zijnen smaak, én hart én zinnen strelen."*

En nu zijn er ook in Rijssen tijden geweest dat er zovelen van dat volk waren. We hebben veel herinneringen van vijfenvertig jaar geleden toen we voor het eerst in Rijssen kwamen. En we hebben nog in ons hart en gedachten lessen die dat volk ons gegeven heeft, toen wij als jongen van twintig jaar, zo vaak in de huizen van dat volk hebben verkeerd. En die mensen zijn niet dood, maar leven nog, en zij zullen nooit sterven. Want och, geliefde gemeente: *Ik geloof een algemene Christelijke kerk.* Ze zijn ons allang voor. Ze hebben niet meer te zuchten, ze hebben niet meer te wenen. Ze hebben geen last meer van de duivel, ze hebben geen last meer van de wereld, ze hebben geen last meer van de zonden. Maar ze zijn verlost. En de grootste verlossing: verlost van onszelf. O, verlost van onszelf. Eigen eer bedoelen, en zichzelf maar zoeken. Och, als hij er toch eens uit kon blijven! Maar helaas overall zelf tussen zitten. En God maar arbeid en moeite maken met zijn zonden en ongerechtigheden.

¹ Ds. H. Roelofsen, overleden 1-10-1930

We hadden laatst geen moed om in die gemeente die wij nog dienen mogen, te zeggen dat wij al veertig jaar in het ambt waren. Waarom niet? Dat kwam op een nacht uit Prediker 9: 15: *"Maar geen mens gedacht denzelven armen man."* Daar was ik ook bij. En ik dacht, och, in de meeste gevallen is het toch de mens die het meest naar voren komt. *Ik, ik, en ik*, ja je kunt er niet buiten komen hé, dat is onmogelijk. En dan kan hij wel zeggen: 'Laten we daar maar niet over praten', maar van binnen zit die ellende. God maar van Zijn eer beroven, en zichzelf maar zoeken en bedoelen. Och straks! volk van God in mijn midden die er ook last van heeft. Gods knechten die er ook geen vreemdeling van zijn. Maar straks, en dat is in mijn eerste gemeente Leiden eens gebeurd, dat het eens voor een ogenblik werkelijkheid voor me werd:

*"Daar zijn de werkers van het kwaad,
Gevallen in een jammerstaat,
Waarin zij hulp'loos sterven."*

Och, straks komt er een einde aan, straks zal God geen verdriet meer van ons hebben. Maar straks zal het ook geen *moeilijke* weg meer wezen, en het zal geen *duistere* weg meer wezen, en het zal geen *eenzame* weg meer wezen. Maar dan zal dat volk thuis zijn. Er staat in Psalm 122: 2:

*Daar zal dat volk komen te zaam,
De stammen Israëls meteen,
Om God te prijzen in 't gemeen,
Naar Zijn lieflijk gebod bekwaam.*

Daar, daar zal geen moeilijkheid meer wezen. En daar zal dat volk zich niet meer eenzaam gevoelen. Daar zullen ze niet meer als verlatenen moeten zwerven. Maar daar zullen ze voor eeuwig zijn in de gemeenschap met een Drie-enig volzalig God, met de heilige engelen, met de verlost schare om eeuwig de kronen te werpen voor de voeten van God en van het Lam. En welgelukzalig, gemeente, als er hier tussen wieg en graf, als er een ogenblik in ons leven mag komen dat God verwijd en verblijd, en dat God Zijn volk eens bezoekt en in de vrijheid der heerlijkheid der kinderen Gods komt te stellen. Zoals de dichter er van gezongen heeft in Psalm 119: 23:

*Dan wandel ik vol moeds op ruimer baan,
Omdat mijn ziel gezocht heeft Uw bevelen;
Dan doe ik zelfs aan koningen verstaan,
Hoezeer mij Uw getuigenissen strelen;
Dan zal ik mij niet schamen, noch Uw daan
Uit slaafs ontzag of dwaze vrees verhelen.*

2. De voeten geschoeid.

En op die weg die God met Zijn volk hier houdt, en waar Christus het voorbeeld gegeven heeft om Zijn voetstappen te drukken. Om nu op die weg te kunnen wandelen moeten we schoenen hebben. Vastigheid krijgen, vaste gangen krijgen, en gewilligheid. *"En laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is; Ziende op den oversten leidsman en Voleinder des geloofs."*

In het natuurlijke zou het onmogelijk zijn, wanneer we zouden moeten lopen van Rijssen naar Wierden of Enter, of waar dan ook, en we hadden geen schoenen. Maar zo is het ook noodzakelijk dat God Zijn volk kracht en sterkte geeft. *"Welzalig hij, die al zijn kracht, En hulp alleen van U verwacht."*

Maar nu moet er ijzer en koper onder die schoenen zijn. De meeste tijd hebben we lood in onze schoenen, moedeloos! Och Job - en dat is ook niet zo vreemd - zegt twee keer: *"Waarom ben ik niet gestorven van de baarmoeder af, en heb den geest gegeven,*

als ik uit den buik voortkwam?" Het wordt allemaal beleefd, mensen. Het staat allemaal in Gods getuigenis beschreven. Maar nu, *ijzer en koper onder uw schoen.*

(1) IJzer wijst erop: 'Om de vijanden te verpletteren.' Er staat: *Dat zij op de hoogten der aarde zullen treden. Dat zij hun voet zullen zetten op de nek van hun vijanden. IJzer en koper zal onder uw schoen zijn.* En nu, dat volk leert in hun leven twee dingen. In de eerste plaats: *Want zonder Mij kunt gij niets doen.* Maar dat volk leert ook in de tweede plaats: *Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.* En we lezen in Romeinen 8: 37: *"Maar in dit alles zijn wij meer dan overwinnaars, door Hem, Die ons liefgehad heeft. En gekocht heeft met Zijn bloed."*

En nu zorgt God er voor in het leven van Zijn volk dat zij nooit zullen bezwijken, maar dat ze bij de voorduur hun sterkte in God zullen vinden. Dat is de reden voor dat volk als ze bij zichzelf gebracht worden. En de Heere laat ze eens terugkijken op alles wat achter hen ligt. Dan zeggen ze: 'O, God, ik ben een wonderteken Uwer genade, van Uw onveranderlijke trouw.' Want hoe vaak dat het al gebeurd is, geliefden, dat ze dachten we zullen het maar opgeven en we zullen het maar neerleggen. Dan zou u denken, als je nu veertig jaar leraar bent dan zal het wel anders worden! Dan zal je zoveel ervaring hebben, en zoveel bevindingen, en zoveel betoningen van Gods trouw, dan zal je alles wel af kunnen wenden en af kunnen keren.

Maar het wordt allemaal minder, geliefden, het wordt allemaal minder. Hij moet hoe langer hoe meer gaan bedelen. Warburton - u heeft zijn boek wel eens gelezen, hoop ik - ook een leraar uit Engeland, wiens zoon ook leraar was. Hij heeft twee maal in de gevangenis gezeten, en nog leraar geworden, ook van God bekeerd en wonderlijk geleid. Maar hij schreef eens zulk een moedeloze brief aan zijn vader, dat hij alles maar op zou geven. En toen schreef die oude Warburton terug: *Och jongen, ik ben zo blij met je brief geweest, zo blij, want ik heb gemerkt dat je naam op de bedelaarslijst staat, en je vader bedelt al vijftig jaar.* En hij schreef: *In mijn oude dag moet ik nog veel meer gaan bedelen.* Och mensen, u zult zeggen: moet u nu jezelf gaan preken? Vergeef het maar een ogenblikje! Het is misschien wel voor de laatste keer in mijn leven dat we hier zijn. Wij weten niets, maar God weet alles.

Maar als we terug denken ook aan de tijd van Rotterdam, en de tijd van Rijssen, wat hebben we ook in uw midden door Gods genade veel mogen arbeiden, en vaak Gods Woord onder u verkondigd. Soms dag aan dag. En nog lust en moed gekregen! Soms 's zaterdagsmiddags thuis komen in de Bleekstraat met de fiets van Akrum, 125 kilometer gereden. En dan in die Mastenbroekpolder, dat ik zei: *o God, ik doe het nooit meer, ik kan niet meer!* Dat ik op mijn fiets stond te leunen daar in die polder, mijn schoenen en mijn kousen nat. Die meisjes die bij ons gewerkt hebben, en in huis geweest zijn die weten dat ook nog wel. Soms zó naar bed als we thuis kwamen, zo vermoeid!

Maar nu nog veel moeier. En nu moet ik geen 120 kilometer rijden. Och nee, nu ga ik veel meer beseffen, dat toen Paulus in Handelingen 28 die mensen uit Rome ontmoette bij die *Drie Tabernen*, 'dankte hij God en greep moed'. En nu komt er een tijd mensen, dat is persoonlijk in uw leven ook zo, als je nog eens een bewijs van Gods gunst mag krijgen, och als God nog eens wat tegen u gaat zeggen. Als u nog eens een kruimeltje van die gemeenschap en van die gunst, als u nog eens een indruk van God mag ontvangen. Want soms zou hij zeggen: *Heere, ben ik niet aan de verharding over gegeven?* Want hij kan wel gereformeerd praten, maar de beleving, mensen, de beleving. En wat is hij steil en diep afhankelijk. Je moet maar niet denken, dat je zelf een deur open kan doen. Maar God Zelf moet het elke keer weer doen. We hebben met verschillende van Gods oude knechten geleefd, ook in onze eerste gemeente, die al

jaren weg zijn. Van dag tot dag soms! En zoveel van die mensen gehoord. En dan dacht ik als jongen: wat hebben die mensen toch weinig geloof?

Maar een oude leraar² zat in Floor te lezen. Ik las toen niet in Floor, want dat was voor mij veel te laag. Erskine, Boston en al die geleerde mensen. En die oude dominee zei tegen mij: 'Ja jongen, wat ik vroeger naast mijn bord neergelegd heb dat eet ik nu lekker op.' En dan de lessen die deze mensen gegeven hebben! Ds. van Reenen, Ds. Minderman, en Ds. van Oordt, en Ds. Kersten en Ds. Fraanje en al die mensen, waar we tot midden in de nacht, soms tot vijf uur in de morgen gezeten hebben. Vooral in Rotterdam! Och het komt allemaal terug.

En we moeten uit genade zalig worden. En als dominee sterven gaat ook niet. Want Aäron zijn jasje is ook uitgetrokken. Maar de gerechtigheid redt van de dood.

En nu moet hij van de hemel, - want zelf kan hij dat ook niet maken - *ijzer en koper onder zijn schoenen krijgen* om nog op de been te blijven, en om nog vooruit te mogen gaan. Want anders was het allemaal gedaan mensen, allemaal.

*"Want, o HEER', ik ben aan 't zinken,
En tot hinken,
Ieder ogenblik gereed."*

O, hun krachten gaan wijken en bezwijken; *haast U tot mijn hulp en red.*

(2) Maar waarom moet er nog *koper* bijkomen? O dat is mensen vanwege *de vereniging door het geloof met Christus*. En waar gaat u dat mee bewijzen uit de Bijbel? Dat gaan we bewijzen uit Openbaring 1: 15, daar staat geschreven van Die verheerlijkte Christus: *En Zijn voeten waren blinkend koper, en gloeiden als in een oven*. En om in de gelijkvormigheid met Christus Zijn Beeld te mogen vertonen. *Leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en gij zult rust vinden voor uw zielen. Want Mijn juk is zacht, en Mijn last is licht.*

En om nu Christus na te volgen dan moet hij niet alleen door het geloof met Hem verenigd worden. We moeten niet alleen één plant met Hem worden. Hij in ons en wij in Hem. Maar, *om nu te wandelen zoals Hij gewandeld heeft*. In zelfverloochening! En om nooit anders in het oog te hebben dan de eer des Vaders, en om Zijn naam te verheffen. Het Beeld Zijns Zoons gelijkvormig worden. Dat de wereld zal zien en bekennen dat ze een zaad zijn van de Heere gezegend. En dat niet onze bekering, en niet onze bevinding, maar dat Zijn Persoon en Zijn werk zal worden verheerlijkt in onze harten.

IJzer en koper onder uw schoen. Want u leest in 1 Petrus 4: 14 dat God *heerlijkheid* op Zijn volk zal leggen. En als Hij dat nu doet dan gaan wij verdwijnen en verzinken. En dan zullen we ook met Paulus 'alle dingen schade en drek achten om de uitnemendheid der kennis van Christus. En in Hem gevonden worde, niet hebbende mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof van Christus is.'

IJzer en koper zal onder uw schoen zijn. Zonder dat gemeente, kunnen we niet voorwaarts. Zonder dat zullen we bezwijken in ons leven. Zonder dat koper zal er ook geen schijnsel uitgaan van het werk Gods. Want Christus moet in onze harten verheerlijkt worden. Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking, en verlossing.

Toepassing

De tijd is zover verstreken, wij zullen maar eindigen. Er is vanzelf nog veel meer. Maar hier gaat de kerk in en de kerk uit. Eenmaal gemeente gaat de Kerk in maar nooit meer uit.

² Uit andere mededeling blijkt dat deze leraar ds. Van Reenen was.

En nu is het de vraag geliefden, of we die schoenen al eens nodig gekregen hebben, om te mogen wandelen op de weg der gerechtigheid? Of we al eens een nood in onze ziel hebben gehad voor dat ijzer en koper? Opdat wij Gode waardiglijk en het evangelie van Jezus Christus mochten wandelen? Zijn we al eens om God verlegen geweest? Is er al eens een nood om Christus in onze ziel geweest? Hebben we al geleerd om bekommerd te worden om de Heilige Geest? Om Die altoos werkzame Geest te benodigen in ons leven? Want zonder Die Drie-enige God kunnen wij niet leven en sterven.

We zijn nog aan deze zijde van het graf gemeente. En dat betekent: *een mens kan nog bekeerd worden!* De deur is nog niet op het nachtslot geschoven, voor de grootste en voor de snoodste der zondaren is er nog genade. *Verhard uw harten niet, maar laat u leiden.* En nu heeft de Heere beloofd en toegezegd in Psalm 89: "Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn, en zijn troon zal voor Mij zijn gelijk de zon. Hij zal eeuwiglijk bevestigd worden, gelijk de maan."

Rijssen is beweldadigd geweest. Er zijn er nog, God heeft het nog niet gans weggenomen. Maar toch mijn geliefden, wat zijn er een lege plaatsen sinds dat we de laatste keer in uw midden hebben verkeerd. De ene valt weg, en de andere ontvalt. En degenen die weggenomen zijn van dat volk over het algemeen, we kunnen ook niet zeggen dat het ontijdig was. Ze waren aan de avond van het leven. Maar dat het eens vervuld mocht worden: *In plaats van Uw vaderen zullen Uw zonen zijn.*

Er groeit nu over het algemeen een geslacht op zo onverschillig, zo onverschillig. Er zei kort geleden eens een jongen tegen mij op de catechisatie - (zeventien jaar oud), toen ik vroeg: *Waarom leer jij je vragen niet?* Die jongen zei: - *Ik heb er geen belang bij!* Ik heb er geen belang bij! En dan kunt u wel geloven mensen hoe dat je dan naar huis gaat. Dan zegt hij: 'O God waar moet het naar toe?'

Bij ons lopen er al verschillende ongedoopte kinderen, ook in mijn eigen gemeente. Omdat de Amerikaanse gemeenten op de synode besloten hebben om geen kinderen te dopen van mensen die een televisie in hun huis hebben. Laatst moest ik er zeven dopen, maar drie kwamen er niet vanwege die ellende. En ik was zo moedeloos 's zaterdagsavonds, ik zei tegen mijn vrouw: *ik denk dat ik er maar mee stop, dat ik het maar beëindig. Want de last van een gemeente wordt mij te zwaar.* We hebben het jaren met lust en liefde mogen doen. Gij weet het gemeente, zoals uw leraar daar³, die ook zoveel werk heeft, nog veel meer als wij toen hadden. Maar we hebben bij dagen en nachten in uw huizen vertoefd. We hebben met u meegeleefd, als ik er vanavond sommigen nog zie in uw midden, in de dagen van droefheid en smart. En we zullen nooit vergeten de liefde die u ons altijd betoond hebt. Want ik ben maar een liefdeloos mens, anders niets. Maar het zijn bange tijden die wij beleven. En ik zei: 'O God hoe moet het toch, o God hoe moet het toch? Ik weet het ook niet meer!'

En dan kom je preken in andere gemeenten, reizen soms van Amsterdam naar Moskou en verder. Twee, drie dagen in een trein zitten hangen, om nog voor een paar mensen een preekje te doen. Dan moet er wat afgezucht worden om overeind te blijven. En dan die verharding, o die verharding! We hebben bij ons ook vijfhonderd catechisanten, zeker wel, misschien wel meer. Maar elke week maar weer, maar weer! En dan van de ene vermoord en dan van de andere, en ... zonder zwaard. Maar toen ik aan het eind was op een zaterdagavond toen kwam de Heere uit Psalm 89: *37 Zijn zaad zal in der eeuwigheid zijn.* En toen heb ik weer bijgetekend.

"God zal Sion bouwen met Zijn hand krachtig."

³ Wellicht ds. A. Bregman, die in Rijssen-noord stond van 1964-1984.

En tot aan het einde van de wereld zal er toch een kerk zijn. Maar gemeente, in het algemeen, Gods kerk ligt verscheurd en verbroken, en verdeeld als beenderen aan de monds des grafs.

En ik hoop niet dat u het mij ten kwade zult duiden wat ik tegen u ga zeggen vanavond. Ik zeg het uit de liefde van mijn hart. Maar wat zijn er in onze dagen gemeente, weinig mensen waar God Zich nog mee bemoeit. Wat zijn er weinig mensen waar God Zich mee bemoeit. Hier en daar nog zulk een gespikkelde vogel. Maar over het algemeen wat zijn het droeve tijden, wat het zijn het bedroefde tijden. En dat alles vanwege onze zonden. Een ander heeft het niet gedaan, maar:

*"Wij hebben God op 't hoogst misdaan;
Wij zijn van 't heilspoor afgegaan.
Ja, wij en onze vaad'ren tevens."*

Gemeente, dat God u door liefde nog verbinden mocht, en blijven verbonden zijn aan de Waarheid die naar de Godzaligheid is. En dat God nog zalven mocht. Ook die twee broeders die hier nog zitten vanavond. Och broeders, ik weet wat een strijd en wat een moeite.

Het is straks al 46 jaar geleden, dat we begonnen zijn. We zijn gisteren nog op Bruinisse geweest in het huis waar we vroeger zoveel gelogeed hebben. Toen we daar als jongen van negentien jaar voor het eerst die preekstoel op mochten om daar Gods getuigenis te verkondigen. Maar de strijd wordt al maar zwaarder, en het leven wordt al maar moeilijker. En dan moet hij zeggen: 'O God zou U mij nog een beetje moed en nog een beetje sterkte en kracht willen geven, om niet te bezwijken.'

We hebben waar uw leraar vandaan komt, jaren gecatechiseerd, en gepreekt elke veertien dagen. En als je daar op de catechisatie kwam, alles stil, alles eerbiedig, nog indruk. We hebben het met vermaak jaren mogen doen. Er was nog liefde voor de Waarheid en nog ontzag. En het is wel eens geweest dat die grote jongens vroegen om 's avonds nog maar een beetje aan te houden, om maar niet te sluiten. Dat is elke week niet gebeurd, maar het is wel eens gebeurd. En wat is het dan nu anders! Nu is het meer een last dan een lust. En als je dan zelf ook geen lust meer hebt, dan is het maar droevig gesteld dat kunt u wel begrijpen. Maar God mocht ons nog gedenken.

Het is wel laat geworden mensen, ik hoop dat het u niet hinderen zal. We zijn nog verwaardigd dat we hier in Rijssen nog een ogenblik mochten komen. We waarderen het dat we nog gevraagd zijn. Het was niet zo gemakkelijk omdat er zoveel aanvragen zijn, en zo weinig tijd. En we worden ook ouder. Maar aan de andere kant:

*'t Is Israels God, die krachten geeft,
Van Wien het volk zijn sterkte heeft:
Looft God; elk moet Hem vrezen.*

De Heere zegene Zijn Woord tot waarachtige bekering, tot ontdekking, maar ook tot bevestiging en versterking van hetgeen Hij heeft gewrocht. Tot roem en prijs van Zijn vrije soevereine genade. Amen.

Dankgebed.

Heere, U mocht de Naprediker zijn. Het is alles vol gebrek. Maar we zijn nog verwaardigd om in onze oude gemeente een ogenblik te mogen verkeren. Wil met hen zijn en met hen blijven. Onze broeders in de bediening sterken. En de ambtsdragers verlenen wat zij van node hebben. De vaders en de moeders met hun kinderen en de kleinkinderen. Och, wil Uw genade nog groot maken. Neem ons nog voor Uw rekening. Houdt ons gemoed voor U bereid, opdat het blij Uw komst verbeidt. En dat om Jezus' wil. Amen.

Het laatste vers van Psalm 134:

*Dat 's HEEREN zegen op u daal;
Zijn gunst uit Sion u bestaal;
Hij schiep 't heelal, Zijn naam ter eer;
Looft, looft dan aller heren HEER'.*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods,
En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
Zij met u allen. AMEN.*

2. Een ootmoedig getuigenis van de man naar Gods hart.

Psalm 16: 1
 Lezen Psalm 17
 Psalm 56: 1-5
 Psalm 17: 2
 Psalm 1: 3-4

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het boek der Psalmen en daarvan de 17^e Psalm.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

*Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
 en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den HEERE,
 in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.*

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.
 GEBED

Geliefden.

Het leven van Gods volk dat is de meeste tijd in Psalm 42:2:

*Ik heb mijn tranen onder 't klagen,
 Tot mijn spijsze, dag en nacht.*

Maar uit wat we gezongen hebben uit Psalm 56:5 blijkt ons dat er ook ogenblikken en momenten zijn in het leven van Gods volk dat ze in God mogen roemen. David zegt:

*Ik roem in God; ik prijs 't onfeilbaar woord;
 Ik heb het zelf uit Zijnen mond gehoord.*

En de Apostel Paulus schreef in de brief aan de Korinthiërs: *Die roemt, roeme in den Heere.* In zichzelf kunnen ze niet roemen. Wel, dat de Heere in Zijn woord zegt: *Ik zal maken dat ze een walg aan zichzelf krijgen.* En toch geliefden, in het leven van Gods levend gemaakte volk is het niet altijd hetzelfde. Maar er zijn ogenblikken dat ze in God verblijd zijn. En in God verblijd, daartoe door God Zelf opgewekt. Dat is bij wijze van spreken iets wat zomaar onverwacht en ongedacht in hun harten wordt ingestort. Dat kunnen ze zelf niet berekenen. daar hebben ze van tevoren niet over gedacht. Wel bij ogenblikken daar naar uitgezien, dat dát eens gebeuren mocht. Maar ze hebben het nooit kunnen berekenen. En nu zegt de kerk in Psalm 89: 8 (Datheen) *Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer.* En Paulus in Filippenzen 4: 13: *Ik vermag alle dingen door Christus, Die mij kracht geeft.*

We willen vanmiddag een ogenblik met de hulpe Gods luisteren naar een man die roemen mocht in God. En in de genade die God hem geschonken had.

Onze tekst voor vanmiddag kunt u vinden in Psalm 17, en daarvan het 4^e vers, het laatste gedeelte, waar Gods woord aldus luidt:

Ik heb mij naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers.

Tot zover.

We hebben hier in deze tekst voor vanmiddag: *Een ootmoedig getuigenis van de man naar Gods hart.*

1. Dat getuigenis geeft ons *een inzicht in het werk des satans*.
2. Het spreekt ten tweede van *een voorzichtige wandel*.
3. En ten derde, het bevat *een verheffen van het Goddelijk getuigenis*.

Of om het nog in kortere woorden te zeggen:

- Een getuigenis dat spreekt van de werking der duisternis.
- Een getuigenis dat de genade verheft.
- En een getuigenis waarin God de eer ontvangt.

1. Dat getuigenis geeft ons een inzicht in het werk des satans.

Psalm 16 en 17 zijn zeer nauw aan elkander verbonden. Alhoewel dat de tijd die er ligt tussen Psalm 16 en Psalm 17 een hele, lange tijd geweest is. Want de 16^e Psalm is door David wellicht gezongen naar het oordeel van onze Godeleerden aan het einde van zijn leven. En Psalm 17 is gedicht in de tijd dat hij vluchtte moest voor Saul. Dus dat was in zijn jonge jaren. Maar toch al is er een tijdsverschil tussen die beide Psalmen, toch is er een zaak waarin beide Psalmen overeenstemmen. En dat is, dat in die beide Psalmen David verklaard en nodig heeft, de Goddelijke bewaring en de Goddelijke bescherming. In Psalm 16:1 zegt hij: "Bewaar mij, o God! want ik betrouw op U." En in Psalm 17:8: "Bewaar mij als het zwart des oogappels, verberg mij onder de schaduw Uwer vleugelen."

David stort in Psalm 17 zijn hart voor God uit. En hij doet dat met onbedrieglijke lippen (Vers 1). Hij doet dat in het bewustzijn van de vergeving der zonden. Maar ook in dat bewustzijn dat hij in Christus is begrepen. Als je dat niet ziet dan kunt u Psalm 17 niet begrijpen. Want ook in onze tekst daar zegt hij: "Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers." Als je David niet ziet in Christus dan kunt u nooit tot een oplossing komen, tot een rechte oplossing van hetgeen hij hier verklaard. Want wie kan nu een ogenblik in zijn leven voor God bestaan! Wie kan nu iets naar voren brengen ten opzichte van zijn eigen leven dat Gode welbehaaglijk is? In Psalm 38:17 zegt David:

*"Want, o HEER ik ben aan 't zinken,
En tot hinken
Ieder ogenblik gereed."*

En hier in onze tekst gaat hij, vanmiddag, zeggen: *"Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers."* Dus als u dat nu oppervlakkig neemt, dan zou u zeggen: "Die man heeft nogal een hoge dunk van zichzelf. Die denkt nogal wat van zichzelf." Want wie zal het toch aandurven om zoiets te gaan zeggen. Maar vanzelf. Christus was zijn deel. En Christus was het Schild des geloofs, achter hetwelk hij schuilen mocht.

David zegt dit niet in eigen kracht, maar hij geeft hier getuigenis van de genade die God aan zijn ziel heeft verheerlijkt. Nog met andere woorden uitgedrukt: David mag hier in deze tekst bij God terugbrengen, wat God hem had geschonken. Dat is de zaak. Want wie had nu David bewaard, en wie had David beschermd? Dat had God alleen gedaan. Dat kon hij op zijn eigen rekening niet schrijven. Naar waarom geeft hij dat getuigenis in onze tekst? Omdat God dat op zijn rekening gezet had.

Ik heb mij naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers. En ik hoop dat ik licht krijg om het u duidelijk te maken vanmiddag, waar David hier het oog op heeft.

We hebben reeds opgemerkt dat Psalm 17, een Psalm geweest die hij gedicht heeft in de tijd toen hij vervolgd werd door Saul. En die vervolging van Saul heeft zomaar niet

een week of een maand geduurd. Maar dat heeft ongeveer 13 jaar geduurd. Dertien jaar! En in die 13 jaar, is David sommige keren in de gelegenheid geweest om Saul het leven te benemen. Maar die keren dat hij ervoor in de gelegenheid was, heeft God hem ervoor bewaard. Wanneer David vandaag nog leven zou, en ik zou aan David vragen: 'heb je in die 13 jaar Saul vanbinnen vermoord?' Dan zou hij wel zeggen: 'och man, wel honderd keer, en wel duizend keer misschien.' Want och geliefden, als we onszelf kennen wat er niet opdoet en wat er niet voor doet in het leven van een mens, dat is met geen pen te beschrijven.

David was eigenlijk in zijn jonge tijd niet anders dan één teveel. Moet je eens over denken! Als één teveel. Zijn vader heeft er niet veel van gedacht. En zijn broers hebben hun vijandschap tegenover hem betoond. En dan al die jaren benauwd door Saul, die zijn leven zocht. Hij heeft wel eens een keertje ertussendoor gezegd tegen David: "*Gij zijt rechtvaardiger dan ik; want gij hebt mij goed vergolden, en ik heb u kwaad vergolden*", 1 Sam. 24: 18. Maar dat was hij weer spoedig vergeten. En als je nu nergens geen plaats hebt om op te rusten, en waar je nu je eigen eens veilig gevoeld, en altijd maar opgezweept te worden. En altijd maar verjaagd te worden van het een naar het ander, dan is er wat genade van God nodig om het niet zat te worden. Om dan onder al die wegen die God hier houdt, om er onder te bukken, en om dat alles te aanvaarden.

Maar nu zegt David: "*Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers.*" We weten wat een inbreker is. Tegenwoordig is er geen krant of je leest van inbrekers. In onze eigen gemeente met die oude weduwe is het pas gebeurd. Die daar zo zenuwachtig, nu bij haar dochter neerzit. We hebben ze bezocht met een van de ouderlingen. In zulk een ouderdom en dan zo geschud en geschopt in je lichaam. Het is werkelijk een wonder dat ze nog leeft. Want een mens zou van schrik zomaar bezwijken. Werkelijk; bezwijken! Een politieagent in Kalamazoo die iets hoorde, die er in ging om wat uit te vinden - een jonge man - werd zomaar dood geschoten, vrijdagavond. Achterlatend, een vrouw en kinderen, kleine kinderen. En dat vanwege de slappe overheid, en dat de rechters geen recht meer doen over het algemeen, verzinkt het land van allerlei ellende, dat "het haar van ons vlees wel ten berge moeten rijzen." Psalm 119: 120.

Wat is een inbreker? Dat is iemand die ongenodigd zich toegang verschaft tot een huis, tot een kerk, tot een fabriek, of tot een bank. Want die man of vrouw die daar aan schuldig zijn, zijn niet gevraagd om in te breken. Nee! Maar die doen dat, en de motieven wat in hun hart en in hun verstand is over het algemeen dan is het voor geld en om de mensen te beroven. Een inbreker komt de meeste tijd op een ogenblik dat het niet verwacht is. Een inbreker, hij komt niet voor een stoel of voor een tafel. Maar om allerlei waardevolle stukken uit dat huis weg te nemen. En een inbreker handelt met het goed van een ander, van zijn naaste, alsof het zichzelf betrof. En soms dan verkleden ze zichzelf, ze vermommen zich in een ander gewaad. Soms hebben ze hun gezicht geverfd. Of een masker op hun gezicht gelegd. En ze komen in huizen en plaatsen, waar ze denken dat er wat te halen is. Als je ergens in de stad een onbewoonbaar verklaard huis hebt, daar zullen ze niet inkomen. Dat kan je dag en nacht wel open laten staan. Dan heb je geen gevaar. Maar als ze denken daar zit wat bij die man of die vrouw, daar kan ik mijn slag slaan, dan komt die inbreker.

En wie is nu eigenlijk die inbreker? Want David heeft het hier niet gehad, in de tekst over een uitwendige inbraak. Nee, maar die heeft dat *geestelijk* bedoeld in deze tekst. Waar hij zegt: "*Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des*

inbrekers. Die grote inbreker dat is *de duivel*. Dat is de gevallen engel. Dat is de satan die niet langer God gehoorzaam wilde zijn. Maar getracht heeft als God te worden. En boven God uit te komen." Maar die naar Jesaja 14:12 "als de morgenster uit de hemel gevallen is." Omdat hij uit de hemel door God Zelf gestoten is. En nu is er voor de duivel nooit meer genade mogelijk. Daar is nooit hoop meer voor. En nooit enige verwachting. Erskine zegt in een van zijn preken: *Al was je zo zwart als de duivel, als je de duivel zelf maar niet bent, dan is er nog hoop voor je*. Dan is er nog genade voor je. En dat is inderdaad geliefden. Al is de mens nog zo diep gezonken. Al is een mens nog zo ver afgeweken. Daar is nog vergeving. "En het bloed van Jezus Christus, Zijn Zoon, reinigt ons van alle zonden," (1 Johannes 1:7). En we mogen ten alle tijden de grootheid van Gods genade verheffen. En die genade mogen we uitdragen voor de grootste en voor de snoodste van de zondaren. Er staat in Psalm 25: 4:

*"Die Hem need'rig valt te voet,
Zal van Hem Zijn wegen leren.*

En zelfs een moordenaar aan het kruis, de laatste ure van zijn leven kreeg die man nog genade van de hemel. En dat staat daar als een voorbeeld dat het voor een mens nooit hopeloos is, zolang als een mens nog aan deze zijde van het graf is.

De duivel is een inbreker. Want zodra God Adam en Eva geschapen had, en versierd met Zijn Goddelijk beeld, toen is hij daar ingebroken in dat paradijs. Was hij daartoe gevraagd en uitgenodigd? Nee, hij is wel toegelaten, maar hij is nooit uitgenodigd. En hij heeft die brutaliteit op zich genomen, om Eva aan te vallen en daarna Adam. Waar God ze gesteld had als het pronkjuweel van Zijn schepping. Hij heeft ingebroken om Adam en Eva van God te beroven. Hij heeft daar ingebroken om die zalige gemeenschap die Adam en Eva met God hadden, te verwoesten, voor eeuwig en altoos geliefden. Om ze te beroven van al de schatten, en van al de gaven die God hun had gegeven en geschonken. O, wat een verschrikkelijke, wat een verschrikkelijke gedachte. Het is een gedachte geliefden, waar een mens met zijn verstand nooit door kan denken. Wat dat was dat die duivel daar gevallen is op dat pronkjuweel van de schepping Gods. En dat hij het hart van die Eva genomen, maar dat ook Adam, Eva gevolgd is in de overtreding. Want als nu Adam maar niet gegeten had, dan was Eva alleen gestorven, maar de zonde van Eva had geen gevolgen voor het menselijke geslacht. Maar wel dat Adam de vertegenwoordiger is van het ganse menselijke geslacht.

In Adam zijn alle mensen begrepen. Je leest in Gods getuigenis nooit, dat de zonde van Eva een mens toegerekend wordt, maar de zonde van Adam die wordt toegerekend. De toerekening van de zonde dat ligt *in het verbondshoofd*. Zowel de toerekening van de zonde van Adam, als de toerekening van de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus, als Hoofd van het genadeverbond.

En of nu een mens zegt: *wat kan ik er aan doen*, dat helpt allemaal niets geliefden! Die zonde wordt hem toegerekend naar het rechtvaardig oordeel Gods. En alle mensen de mond gestopt, en de ganse wereld voor God verdoemelijk.

Maar dat is zo ook gelukkig met de toerekening van de gerechtigheid van de Heere Jezus Christus. We hebben wel eens uitgedrukt: 'God, vindt Zijn volk niet als ze liggen te worstelen en te kermen, en te zuchten en te bidden! Nee, God vindt Zijn volk, al Zijn volk midden in de dood.' Psalm 68: 6:

*"De buit van 't overwonnen land
Viel zelfs den vrouwen in de hand,
Schoon niet mee uitgetogen."*

Maar al is dat nu persoonlijk waar voor ons, en waar geworden en zelfs bevestigd geworden door God de Heilige Geest, ons leven hier op de wereld dat is niet zo gemakkelijk.

We hebben straks opgemerkt, dat een inbreker niet komt in een onbewoonbaar verklaarde woning. Die komt niet als er niets te halen is. Maar die komt ten alle tijde daar, waar hij denkt daar zit wat. Daar is wat. Daar kan ik mijn slag slaan. En wat betekend dat nu geestelijk? Dat betekend nu geestelijk, dat *de wereld en dat de nabijkomende christenen* geen last hebben van die geestelijke inbrekers. Weet je, waarom niet? Omdat ze van God nog nooit wat gekregen hebben.

Maar dat is met Gods kinderen anders. Of ze dat nu weten of niet weten, of ze dat nu geloven of niet geloven, gevoelen of niet gevoelen. Maar als een mens van dood levend geworden is, dan heeft hij drie juwelen, drie weldaden van God gekregen. En dat is *geloof, hoop en liefde*. En de strijd ontbrandt zodra God een mens uit de wereld en uit de zonde haalt. En dan krijgt hij kennis aan de geestelijke inbreker. De Apostel Petrus zegt in 1 Petrus 5: 8: "Zijt nuchter en waakt; want uw tegenpartij, de duivel, gaat om als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden."

En Christus in de hof van Gethsémané heeft tegen Zijn discipelen gezegd in Mattheüs 26: 41: "Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt; de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak." Zodra als een mens tot God bekeerd wordt dan krijgt hij strijd in zijn leven. En dat is een gedurige strijd, waar dat hij is en waar dat hij zich bevindt. Gedurig komen die inbrekers om te roven hetgeen dat God hem heeft gegeven. Want als je nu eens denkt geliefden, als er genade is, dan is er meer of minder een verborgen leven met God. Natuurlijk, als je aan dat volk zelf vraagt: wat is je leven?

Dan zeggen ze: *ik kan geen ogenblik voor God bestaan.*

Als je zou zeggen: 'is je leven een nutteloos leven?'

Dan zouden ze zeggen: *'ik zou het niet graag durven zeggen.* Als ik denk aan een Ezra, aan een Nehemia, aan een Daniël, en aan zoveel andere voorbeelden uit Gods getuigenis. O, dan denk ik, ik kan in de schaduw van die mensen niet staan. Want wat is mijn gebedsleven? Waar gaat mijn hart dag en nacht naar uit?'

Maar toch geliefden, dat volk heeft iets in hun hart, van wat de kerk zegt in Psalm 121: 1:

*'k Sla dogen naar 't gebergte heen,
Vanwaar ik dag en nacht
Des Hoogsten bijstand wacht.
Mijn hulp is van den HEER' alleen.*

Waarom is hun hulp van God alleen? Omdat op de bodem van hun hart dat geloof ligt dat God het alleen maar doen kan. Het is soms een kwestie voor dat volk, of God het doen zal. Dat is soms een kwestie. Dat Hij dat doen zal voor al Zijn volk, dat geloven ze al is het stikdonkere nacht voor hun eigen ziel. Maar of Hij het voor hén doen zal, dat is een andere zaak. Dat is een open vraag die gedurig in hun hart niet beantwoord kan worden. Maar toch:

*'k Ziet niet af mijn hand en oog
Op te heffen naar omhoog.*

En het is onder al de strijd, en onder al de ontmoedigingen, die hun hart en leven vervullen bij dagen en nachten: "En nu, wat verwacht ik, o Heere? Mijn hoop, die is op U."

Soms dan zouden ze zeggen: *Ik heb niets meer. Ik heb geen geloof meer. Ik heb geen hoop meer. En, ik heb geen liefde meer.*

Nou kom dan, en dan gaan we naar de rijkste miljonair op de wereld. En dan gaan we aan die man eens vragen of hij jou armoede over wil nemen? En of jij zijn rijkdom wil

hebben? Dat zullen we eens gaan vragen! Die man wil niet kwijt wat hij heeft, nee! Maar jij wil ook niet kwijt wat God heeft gegeven? Jij wilt het ook niet kwijt! En nu zeg je wel, *dat het niets is*. Maar als het er opaan komt, als het er op aankomt, dan zou je de opening die God soms nog wel eens geeft in je leven, en de opwekking die God je nog wel eens schenkt voor geen duizenden werelden willen missen. En waarom niet? Omdat er in het achteraan schreeuwen, en in het achteraan kleven van God, een zoetheid in ligt die de wereld nooit, en nooit zal kunnen geven. Dat volk heeft iets dat is verborgen voor de wereld. Maar dat is nooit dood.

Er staat in Johannes 6:66: "Van toen af gingen velen Zijner discipelen terug, en wandelden niet meer met Hem." Er bleven er nog twaalf over. En toen? De Heere Jezus ging niet op Zijn knieën liggen, en zei niet tegen die mensen: "Jullie zullen Mij toch alstublieft niet verlaten? Jullie zullen alstublieft toch wel bij Mij blijven?"

Nee, nee heel niet. De Heere Jezus zei in vers 67: "Wilt gijlieden ook niet weggaan?" Je hebt de gelegenheid, je kunt er vandoor. Maar Petrus die sprong zo ineens erin, en Hij zei: "Heere, tot wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens." Dat kon niet, omdat God ze vastgebonden had. En omdat God ze vasthield. Maar vanzelf mensen, daar kun je wel eens vijf minuten blij mee wezen, of een kwartiertje. Maar dan achter die vijf minuten, dan komt de inbreker weer vanbinnen, en die zegt: 'Weet je wel dat er een Judas ook bij was, die later zichzelf nog opgehangen heeft? Dus nu zal jij die Judas wel wezen. Want dan ben ik die Petrus weer niet, ik kan Petrus niet blijven. Nee, ik moet ook weer een keer Judas worden. Dus dan val ik ook weer, dan val ik ook weer op de grond. Dan val ik er ook weer buiten.' Och geliefden, als een mens er geen kennis aan heeft, dan kan hij dat werkelijk niet volgen. Dan is dat een onmogelijkheid om te volgen. Hoe dat vanbinnen er aan toe gaat, bij dagen en bij nachten. Voor zichzelf dan is het zo menigmaal, dat ze maar alleen op de wereld zijn. En dat ze geen denkbeeld ervan kunnen vormen dat er een schepsel kan wezen die onder zulke aanvechtingen en onder zulke bestrijdingen, en onder zulke aanvechtingen op de wereld kan lopen. Dat kunnen ze niet begrijpen.

2. Het spreekt van een voorzichtige wandel.

Maar nu zegt David: *"Ik heb mij naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers."* Dat mocht David daar een ogenblikje zeggen. Maar je moet denken mensen, Petrus kwam op de zeef. Christus zei in Lukas 22:31-32: "Simon, Simon, zie, de satan heeft ulieden zeer begeerd om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet ophoudt." En als je verder denkt, want o het ligt zo subtiel geliefden. Het ligt zo subtiel.

Hiskia kwam uit de kerk, en had in de kerk God verheerlijkt. Die Hiskia had daar gezegd (Jesaja 38:19) "De levende, de levende die zal U loven." En dan zou je zeggen als je dat Jesaja 38 leest: "die man wordt zomaar rijp gemaakt voor de hemel." Rijp gemaakt voor de hemel. En dan komt hij uit de kerk en dan komen de gezanten van Babel (Jesaja 39), de inbrekers. Daar zijn de inbrekers. En daar gaan die mensen, ja die gaan daar alles wegpakken en alles wegnemen, wat God hem in die morgenstond had geschonken. Alles!

En je kan gerust geloven dat die Hiskia nog nooit zo'n nacht gehad heeft zo ellendig, als toen. Toen hij als het ware in de hemel 's morgens geweest was, ... maar die verschrikkelijke nacht. Want: die paden van die inbreker, had hij er over gedacht, nee! O hij dacht, ik ga zo naar de hemel toe, en mijn ganse leven dat zal niets anders wezen als God verheerlijken, en Zijn naam prijzen en roemen. En dat was ook de begeerte van zijn hart. Dat lag op de bodem van zijn ziel. Maar er staat in 2 Kronieken 32: 31: "Maar het is alzo, als de gezanten der vorsten van Babel, die tot hem gezonden hadden

om te vragen naar dat wonderteken, dat in het land geschied was, bij hem waren, verliet hem God, om hem te verzoeken om te weten al wat in zijn hart was." En als hij nu tegen die mensen maar eens gezegd had: 'Het is vandaag de sabbat des Heeren, morgen moet je maar terugkomen. Er is vandaag geen plek voor je.' Maar hij liet ze allemaal binnen. Allemaal. En dan de verwoesting waar die man in gekomen is!

En ga maar door het gehele woord van God geliefden. Als je denkt, wanneer is Lot, wanneer is Noach dronken geweest, wanneer? Voor de vloed, of na de verlossing? Nadat God hen verlost had! Nadat God Noach uit die ark weer op de wereld gebracht had. En toen is hij een wijngaard gaan bouwen. Hij heeft teveel gedronken, en daar lag hij in de heul.⁴ Nadat God zulke grote wonderen verricht had.

Wanneer is Lot in de zonde gevallen? Nadat God hem in Zoar zo wonderlijk gespaard had. En daar kunt u aan zien geliefden, wat het werk van een inbreker is. Wat het doel van een inbreker is om wat te krijgen, om wat weg te nemen wat hem niet toekomt. En zo menigmaal geliefden, zo menigmaal, dan gaan ze er van door dat ze wat genomen hebben. Zo menigmaal. We hebben dat gisterenmiddag hier ook nog gezien in die kerk beneden alle deuren en alle kasten open. Overal maar in gerommeld. Alles in wanorde gebracht, om maar wat te vinden.

En wat doet nu die duivel en de zonde, en ons eigen hart? Wat een wanorde brengt het gedurig teweeg. Wat een verwarring in ons hart en in ons leven. En dat alles geliefden omdat we in het paradijs de duivel zijn toegevallen en God zijn afgevallen. Dat wil zeggen, wie heeft nooit eens last van die inbreker gehad, dat hij erin kan komen? De duivel heeft het wel geprobeerd bij de Heere Jezus. In Mattheüs 4 is Christus verzocht geworden van den duivel. Die heeft ook bij Hem ingebroken. Maar hij heeft nooit contact van binnen gehad. Nooit. Christus heeft hem verslagen, totaal verslagen. Er staat geschreven in Mattheüs 4:7: "Gij zult den Heere uw God niet verzoeken." Die inbreker is bij Christus gekomen zelfs aan het kruis van Golgotha. Van de diepte (tevorens ook wel, o ja), want zelfs in het verraad van Judas, zelfs in de verloochening van Petrus, in het verlaten van al de discipelen, heeft die duivel geprobeerd om in te breken in Zijn hart. En om Hem te doen twifelen aan de liefde, en aan de zorgen van Zijn Vader. En toen Christus aan het kruis hing toen hebben ze nog geschreeuwd in Mattheüs 27: 42: "Anderen heeft Hij verlost, Hij kan Zichzelf niet verlossen. Indien Hij de Koning Israëls is, dat Hij nu afkome van het kruis, en wij zullen Hem geloven." Maar mijn geliefden, de Apostel zegt in Hebrëënen 7: 26: "Want zodanig een Hogepriester betaamde ons, heilig, onnozelen, onbesmet, afgescheiden van de zondaren, en hoger dan de hemelen geworden. Bij Christus heeft hij geen ingang gehad. Maar bij ons komt hij er wel gedurig in. Bij ons komt hij ons hart en leven gedurig te beroeren en gedurig te verwoesten.

David zegt in Psalm 51: *"En neem Uw Heiligen Geest niet van mij. Geef mij weder de vreugde Uws heils."* En dat is geliefden, omdat we maar niet op de wacht staan. Omdat we zo zorgeloos zijn. En omdat we niet letten op de vermaningen die de Heere aan ons geeft in Zijn woord en getuigenis. Bij David was het door de genade Gods anders. Door de genade Gods, geliefden. Niet in eigen krachten niet door zichzelf, nee. Maar hier hebt u getuigenis vanmiddag waarin de genade Gods wordt verhoogd, en de genade Gods wordt verheerlijkt. "Zo dan, die meent te staan, zie toe, dat hij niet valle," zegt de Apostel in 1 Korinthe 10:12. En nu deze David was in de gelegenheid Saul te doden.

Maar hij zegt: *"Ik heb mij naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers."* Want vanbinnen is hij aangezet om Saul te doden. Je kan dat wel geloven.

⁴ Zeeuws voor geul, greppel

Maar gelukkig hij is er maar vandoor gelopen. Hij is er vandoor gelopen. En God heeft hem bewaard dat hij nooit zijn zwaard genomen heeft om Saul te doden. En dat was nu het voorrecht van die man naar Gods hart dat de Heere hem daartoe verwaardigde. En dat hij ook daarom met blijdschap mocht zingen in Psalm 17.

Psalm 17 het tweede vers:

*Gij toetstet mij bij dag en nacht;
Gij vond mij trouw, in vreugd' of smarte;
De mond sprak steeds de taal van 't harte;
Door beiden is hun plicht betracht.
Wat ook de zondaar aan moog' vangen,
Ik heb voor zijn afschuwelijk pad
Een haat, een afkeer opgevat;
Ik gruw van zijn verkeerde gangen.*

Toepassing

3. Het bevat een verheffen van het Goddelijk getuigenis.

David kende de verleidingen, strijd en de verzoeken. Maar David mocht ook roemen in de genade Gods aan zijn ziel geschonken. Want hij wist het wel dat het niet was uit zichzelf, och nee. Maar hij zegt hier: "Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers.

Naar het woord Uwer lippen. We weten wel wanneer in Gods woord gesproken wordt van lichaamsdelen van God dan moeten we dat altijd oneigenlijk verstaan. God heeft geen mond en geen lippen. Het betekend hier eigenlijk dat David zegt: "Gij hebt mij gewaarschuwd. Gij hebt me gewaarschuwd om te waken, dat ik niet overvallen zou worden. En het is naar Uw Goddelijk bevel dat ik mij wachten moet. En daarom bezit ik des te meer oplettendheid omdat Gij in Uw woord me dat gedurig voorgehouden hebt."

Het woord Uwer lippen. Dat is de ganse waarheid. Dat zijn al de dreigementen, dat zijn al de beloften. Dat zijn al de raadgevingen. Dat zijn al de onderwijzingen die God aan Zijn volk door middel van Zijn woord heeft gegeven. En wat is het nu een voorrecht geliefden dat we aan dat woord gebonden blijven. Dat we daaraan mogen gebonden blijven, geliefden. En dat (Psalm 119:105): "Uw woord is een lamp voor mijn voet en een licht voor mijn pad."

En dat we niet alleen voor onszelf dat woord zullen onderzoeken gedurig, en dat het beslag zal leggen op onze consciëntie. En beslag zal leggen op ons leven. Maar ook opdat we getrouw gebruik zullen maken van de middelen der genade, die God in Zijn kerk verordineerd heeft. Wat zou, wat zou de oorzaak zijn van het diepe verval van de tijd waarin we leven. Geen kennis en geen achtting en geen eerbied voor het woord van God. En dat begint in de huisgezinnen, en dat ziet u op de catechisatie. Er is haast geen ontzag voor het woord van God. Hoe vaak moet het niet gezegd worden: 'Denk er nu eens om dat we het hier niet hebben over het woord van een mens, maar over het woord van God. Dat God ons spreekt door Zijn getuigenis.' En Hellenbroek zou zeggen: "Met een biddend hart, en een oplettende geest" moeten we dat woord onderzoeken en met de vreze Gods.

En wanneer dat plaats mag hebben geliefden, al is het uitwendig, al is het uitwendig, dan zal God Zijn zegen er nog aan verbinden. Uitwendig. Maar de grote massa heeft voor Gods woord geen achtting meer. En dan zegt de Heere in Jeremia 8:9: "Zij hebben des Heeren woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben?" De consciëntie

die schroeien ze zelf toe als met een brandijzer. En ze leven naar het goeddunken van hun boos en goddeloze hart.

En nu, denkt er toch aan om naar een kerk te gaan. We gaan de kerk niet afgodisch vereren, och nee. Maar toch geliefden, blijft bij het Gods huis. Het blijft Góds huis. En dat huis dat is hier gebouwd voor een heilig doel. Want God heeft er Zich aan verbonden dat Hij er zal komen, zal wonen tot in eeuwigheid.

*'k Zal Sions, 'k zal der armen spijs,
Hier zeeg'nen op de ruimste wijs.*

Het is een heilige plaats. *Trek uw schoenen uit van uw voeten, want de plaats waarop gij staat, is heilig land.* Maar waar is de achting en waar is het respect en waar is de eerbied over het algemeen? Dat gaat hoe langer hoe verder weg, en God bemoeit zich maar met weinig mensen meer in de tijd die we beleven. Met weinig mensen? Dat komt in de vrucht wel openbaar, geliefden.

Maar David zegt: *"Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers."* David wil zeggen: "ik ben door de genade Gods verwaardigd geworden om op Uw woord acht te geven. Om voor Uw woord te buigen." David zegt op een andere plaats in Psalm 119:103: "Hoe zoet zijn Uw redenen mijn gehemelte geweest, meer dan honig mijn mond."

Ik heb mij, naar het woord Uwer lippen, gewacht. Hij mocht verwaardigd worden, om als het ware op de wachttorens te staan voor zichzelf. Hij was niet voldaan met zichzelf die man. Maar hij was bevreesd voor zichzelf. En hoe meer dat we nu bevreesd zijn voor onszelf, hoe meer dat God ons bewaren zal voor de zonden.

Maar als we nu niet benauwd zijn voor onszelf? Als we nu denken, o ik kan dat allemaal wel passeren, en ik kan dat allemaal wel dragen.

*"Aan die vertrouwen op hun benen,
Wil Hij geen gunst of hulp verlenen."*

Ik heb u wel eens verteld enkele jaren geleden, van een bekeerde man in Nederland. En die man ging stelen, hij deed het wel meer. Hij was zó arm, hij was zó arm. En die boer kon maar niet begrijpen wie dat deed! Over die man dacht hij heel niet. Want hij dacht, *een bekeerde man, doet dat niet.* Dus dat was een vreemde die dat doet. Maar toch wou hij wel eens uitvinden wie die man was, die dat deed. En daar op een nacht ging hij in die schuur zitten, bij de deur. En hij dacht nou moet ik toch eens uitvinden, wie dat graan elke keer weg komt halen. En daar was het diep in de nacht, en daar hoort hij iemand aankomen. En vanzelf luisteren! Ja!

Maar, ... die man liep toch te bidden. Die man zei: *'Moet ik weer stelen? Och, Heere bewaar me toch, och Heere bewaar me toch, och Heere bewaar me toch.'*

En toen herkende die boer de stem van die arbeider. En hij ging er naar toe. Hij zei: 'je hebt vannacht niet te stelen man, en je hebt nooit meer te stelen.' Want hij zei: 'ik ben de schuld dat je hier komt. Ik heb je veel te weinig betaald.' Hij zei: 'ik zal je een beetje meer geld geven, hoor! En nu zal ik je zakje vol doen en dan kun je zo naar huis toe.'

Dus, als je zulke dieven hebt...! Zulke inbrekers..., och ja! *"Ik heb mij naar het woord Uwer lippen, gewacht voor de paden des inbrekers."*

Maar tenslotte geliefden, ik ga eindigen het is maar een enkel woord naar de gelegenheid van de tijd, dat kunt u wel begrijpen. Maar o, welgelukzalig als we nu *bij God* maar veel inbreken mogen. Als we nu *bij God* maar veel inbreken mogen! O, dat we maar veel geweld mochten doen op de rommelenden ingewanden van Gods barmhartigheid. Als we nu bij nacht en dag maar aan God gebonden mochten wezen.

Kinderen, jongens en meisjes, in de dagen van je jongelingschap. O, ziet toch op je knieën te komen. Zoekt de Heere. Zoekt Zijn aangezicht gedurig. De Heere is het zo waardig om gediend, geëerd en gevreesd te worden. En we zijn het zo diep verplicht geliefden. Want het is een wonder, dat we nog niet allemaal in de hel liggen. Het is een wonder dat we hier nog zitten en staan. *Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben.* (Kl. van Jeremia 3:22).

"Och Zijn oren zijn nog niet zwaar geworden om te horen naar het kermen van een ellendige. Naar het zuchten van een nooddrufte." En het hoeft geen uren te duren mensen. Maar och, dat je nog eens schreeuwen mocht: "Och, dat Gij de hemelen scheurdet" (Jes.64:1). 'Heere denk nog eens aan mij. Heere zult U me nu voor altijd verstoten? Zou U nu nooit meer eens tegen mijn ziel spreken. Heere, zal ik nu nooit Uw aangezicht meer aanschouwen. Heere, zult U nu nooit meer antwoord geven? Och U weet het toch, ik kan buiten U niet leven, en zonder U niet sterven. Maar er is toch op de bodem van mijn hart, al is het nog zo klein, al is het nog zo gering, al is het maar een mosterdzaadje. Dan is er toch een schreeuwend verlangen:

*"O Heer' wanneer komt die dag,
Dat ik toch bij U zal wezen,
En zien Uw aanschijn geprezen."* (Psalm 42:1 Datheen)

O God, antwoord toch mij! En hoor naar mijn arme verzuchtingen.'

Ik heb mij gewacht, zegt hij; naar het woord Uwer lippen, voor de paden des inbrekers. Och Heere,

*"Sla op mijn ellenden d'ogen;
Zie mijn moeite, mijn verdriet.
Vergeef al mijn zonden."*

'Red mijn ziel. Genees mijn ziel. Verblijdt mijn ziel. Verkwikt mijn ziel. Och richt mij nog eens op. En dat ik nog verwaardigd mag worden om Uw eer te verhogen. Om Uw Naam aan te roepen.' Om nog eens vrijmoedigheid van de hemel te krijgen. Om nog eens te mogen zeggen: *"Ik zal niet sterven, maar leven; ik zal de werken des Heeren vertellen."*

"Maar ik zal Uw aangezicht in gerechtigheid aanschouwen, ik zal verzadigd worden met Uw beeld, als ik zal opwaken." Amen.

Van Psalm 1 het 3^e en 4^e vers.

*"Gans anders is 't met hem, die 't kwaad bemint:
Hij is als kaf, dat wegstuift voor den wind;
Geen zondaar zal 't gewis verderf ontkomen,
Als in 't gericht door God wordt wraak genomen;
Hij, die van deugd en godsvrucht is ontaard,
Zal niet bestaan, daar 't vrome volk vergaart."*

*"De HEER toch slaat der mensen wegen ga,
En wendt alom het oog van Zijn genâ
Op zulken, die, oprecht en rein van zeden,
Met vasten gang het pad der deugd betreden;
God kent hun weg, die eeuwig zal bestaan,
Maar 't heilloos spoor der bozen zal vergaan."*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods,
En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
Zij met u allen. Amen.*

3. Een rondgang rondom het altaar

Ps. 26: 6-8

Psalm 26

Ps. 84: 1-2

Ps. 51: 10

Ps. 118: 11-13

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het boek der Psalmen en daarvan de 26^e Psalm.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

*Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den HEERE,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.*

Zoeken we nu tesamen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

De week die achter ons ligt is in beslag genomen door de verering en de bewondering van de astronaut Jean Clen. Een grote prestatie, inderdaad. In één dag en in zulk een korte tijd geweest rondom de wereld. Van hoog tot laag wordt die man nu vereerd en bewonderd. Geen wonder dat dinsdagavond op de catechisatie bij het eindigen één van de jongens vroeg om daar iets over te zeggen. Ik kon dat wel begrijpen vanzelf, omdat alle gedachten daarmee bezet waren. Ook van het opkomend geslacht. Die hebben daar vanzelf met grote spanning over geprakkiseerd. En die zijn daar vol van. Dus die dachten, misschien is de catechisatie ook wel een goede gelegenheid om daarover te spreken. Het was aan het eind, dus die andere jongens en meisjes stonden ook te wachten. Ik kon daar niet veel tijd aan besteden. Maar ik heb die kinderen de raad gegeven bij het thuiskomen om Psalm 26 te lezen, en in het bijzonder het 6e vers het laatste gedeelte. Ik heb daar dinsdag ook over gedacht, dat die man in zulk een korte tijd rondom de wereld is geweest.

Maar denkend daaraan werd mijn aandacht bij die tekst bepaald, die ik vanmiddag een ogenblik voor u wens te ontvouwen.

Psalm 26:6b

... En ik ga rondom uw altaar, o HEERE!

Tot dusver.

Ik denk dat één rondgang rondom Gods altaar, van meer profijt zal zijn als drie maal rondom de wereld. Ik wens vanmiddag aan de hand van deze tekst te spreken over:

Een rondgang rondom het altaar

- Ten 1e: Het waardevolle van dat altaar.
- Ten 2e: Het betekenisvolle van dat altaar.
- Ten 3e: Het vermaakvolle van dat altaar.

Ten 1e: **Het waardevolle van dat altaar;** omdat dat altaar een hoofdstuk in de Oud-Testamentische eredienst was.

Ten 2e: Het betekenisvolle van dat altaar; omdat het een monument was van recht en genade. En dan,

Ten 3^e het vermaakvolle van dat altaar. *Ik ga rondom Uw altaar, o Heere!* Waarin ge bemerken kunt de blijdschap die het hart van David vervulde toen hij daartoe verwaardigd is geworden. Van elk enkele woorden.

1. Ten eerste, een rondgang rondom het altaar.

Het gaat hier over het brandofferaltaar. U weet dat onder het Oude Testament de Heere een bevel had gegeven tot het bouwen van een tabernakel. De bijzonderheden daarvan kunt u lezen in Exodus 27, de eerste acht verzen. En de volvoering van dat bevel te vinden is in Exodus 38, vers 1-7.

De tabernakel bestond uit drie delen. Zoals ook later de tempel van Salomo drie delen had. Daar was een *voorhof*. En dan was er het *Heilige*. En dan daarachter het *Heilige der Heilige*. In het voorhof stonden twee dingen. Ik vertel u vanzelf geen nieuws, omdat u dat allemaal wel weten zult. Maar ik moet dat doen om tot mijn tekst te geraken en te komen.

In het voorhof waar de Israëlieten komen mochten stond het *brandofferaltaar* en het *koperen wasvat*. Die beide dingen waren toegankelijk voor het volk van Israël.

Dan volgde het Heilige, en in het Heilige daar was de kandelaar, of de luchter. Daar was de tafel der toonbroden. En daar was het reukofferaltaar.

In het Heilige der Heilige was de ark des verbonds en de *schechina*, dat wil zeggen de wolk waarin God Zelf woonde.

Nu was er in dat voorhof nog een verschil tussen het brandofferaltaar en het koperen wasvat. Daar waren door God zelf verschillende bepalingen gegeven. Niet alleen bij het bouwen van die tabernakel, en later van de tempel. Maar daar waren zelfs voorschriften gegeven door God met betrekking tot de plaats waar het gezet moest worden. Wanneer men door de deur kwam van de tabernakel, dan stond daar vlak bij de deur het brandofferaltaar en daarachter was het koperen wasvat. Een mens zou zeggen: dat God Zelf een voorschrift had gegeven van de plaats waar het gesteld moest worden? Wat een verschil kon dat nu maken, of nu dat brandofferaltaar hier stond en dat wasvat daar. Dat was toch wel één en hetzelfde?

Nee, nee, dat was niet hetzelfde. Daar was een groot verschil in. Maar daar hoop ik straks op terug te komen. Wat nu dat brandofferaltaar zelf betrof, in de tabernakel was het veel kleiner dan het brandofferaltaar later in de tempel. In de tabernakel was het 5 ellen in de breedte en drie ellen in de hoogte. Maar in de tempel was het 20 ellen hoog, 20 ellen breed en 10 ellen hoog. Dus het was een heel gevaarte. En dat verschil zou niet zo erg geweest zijn, maar nu had God ook een bijzonder bevel gegeven. Dat er geen trappen gemaakt mochten worden om op dat brandaltaar te komen. Dat brandaltaar dat was gebouwd van ruwe stenen. Daar mocht geen houwijzer bij gebruikt worden. Dus daar waren stenen voor genomen die ze gevonden hadden en die ze op elkander hadden gezet en gebouwd. En die ze samengevoegd hadden later in de tempel met cement en lood. Maar aan de stenen zelf was er totaal niets gedaan. Dat mocht absoluut niet. Dat was door de Heere verboden. Aan elke hoek van dat brandaltaar - want het was vierkant - was een hoorn geplaatst. Dus dat brandaltaar had 4 hoornen. En dat brandaltaar moest vrij blijven, daar mochten geen bossen voor geplant worden. Er staat in Deuteronomium 16:21 - we hebben over die tekst wel eens eerder gepreikt - *Gij zult u geen bos planten van enig geboomte, bij het altaar des HEEREN uws Gods; opdat het gehele volk dat altaar zien kon.*

Daar waren ook bij dat altaar verschillende gereedschappen. Daar waren potten om de as te ontvangen. Daar waren schoffelen. Daar waren sprengbekkens. Daar waren krauwels en doofpotten. We zouden zeggen tegenwoordig: *in de doofpot*. Hoewel tegenwoordig zie je het in de huizen ook niet meer, het schijnt dat er niet veel ruzie meer is. Want vroeger zag je bij alle mensen als je in huis kwam een doofpot staan. Het zou wel een wonder zijn als je hier ergens er nog één vinden zult. En die doofpot werd over het algemeen als een sier in huis gebruikt. Dan stond hij ergens in een hoek van een kamer, een koperen doofpot. Maar er waren ook ijzeren doofpotten, en die gebruikten ze vroeger - dat weten de oude mensen hier nog wel - om dove kolen in te doen. En als ze die dove kolen later weer in het vuur hebben, en warm wilde hebben, dan pakte ze met een tang een stuk van zulk een dove kool. Die pakte ze eruit en legde die in een stoof naar dat hij vuur had, en dan warmde de mensen zich erbij.

En nu al die gereedschappen waren daar in de tabernakel bij dat brandaltaar om dat te gebruiken. Dat brandaltaar dat brandde nacht en dag, altijd. En het eerste werk wat de priester deed in de morgen, dat was om te kijken of het vuur nog brandde op dat brandaltaar. Het was zoals ik reeds gezegd heb, een hoofdstuk van de Israëliische eredienst. De mensen mochten tot dat brandaltaar komen met hun offergaven. En ze mochten dat altaar wanneer het rookte aanschouwen. Het was - je kunt dat wel begrijpen - voor het volk van de oude dag een grote eer en blijdschap wanneer ze in dat voorhof komen mochten. En daar dat altaar mochten beschouwen. Daar waren - ik heb straks gezegd - geen trappen om op dat altaar te komen. Dat had God verboden in Exodus 20: 26, daar staat: *Gij zult ook niet met trappen tot Mijn altaar opklimmen*. Dus ze mochten niet met trappen op dat altaar komen. Maar daar was aan de ene zijde een schuine opgang gemaakt om op dat altaar te komen.

En natuurlijk, het heeft allemaal een geestelijke betekenis. Want die gehele tabernakel en de dienst, die ge ook later weer terug vindt in de tempel te Jeruzalem, dat zag alleen op Christus. Die geheel Oud Testamentische eredienst was een dienst die God ingesteld had. Zoals we dat noemen, *als een dienst der schaduwen*. Opdat dat volk door de schaduwen zien zou op die grote Christus. Op het Tegenbeeld van al die schaduwen. Op die Christus waar alles zijn vervulling in heeft verkregen. Natuurlijk, het volk in Israël dat zonder genade was, heeft de heerlijkheid van Christus nooit daarin aanschouwd. Degenen die met vleselijke ogen het gezien hebben, die hebben nooit de heerlijkheid van God gezien, daarin verklaard voor Zijn kerk. Maar dat was geheel anders met het ware volk van God. De dichter zingt in Ps. 68:13:

*Hoe vrolijk gaan de stammen op,
Naar Sions God gewijde top,
Met Israels achtb're vaad'ren!*

En daar zijn verschillende Psalmen die spreken van het altaar: Psalm 26, 43, 84 en 118. En dan hebben ze het oog op het brandaltaar. Niet op de ark des verbonds, maar op het brandaltaar, dat daar stond in het voorhof en waar zo veel mensen gedurig rondom heen gingen.

David die zegt in onze tekst: *"Ik ga rondom Uw altaar, o HEERE!"* Het was zoals ik u gezegd heb een monument van *recht en genade*. Want waar zag dat brandaltaar op? Waar herinnerde het dat volk aan van dag tot dag, dat daar naderde in het voorhof? Het herinnerde hun aan hun *schuld en zonde*. Het herinnerde hen aan de scheiding die er lag tussen God en hun ziel. Dat altaar, daar moest altijd vuur op branden. Ze zagen altijd het vuur branden op dat altaar. En waarom mijn geliefden? Omdat het twee diepe betekenissen had.

- De eerste herinnerde aan het vuur van Gods toorn. Want: *"verre zij God van goddeloosheid en de Almachtige van onrecht."* God kan geen gemeenschap met een zondaar hebben buiten Christus. Dat is een onmogelijkheid. Dat is niet uit kracht van Zijn besluit, maar dat is uit kracht van Zijn wezen. Het Wezen Gods, dat heilig is en rein, kan geen gemeenschap met de zondaar hebben. Maar nu door en in Christus is het alleen maar mogelijk dat God gemeenschap met de mens oefent. Vandaar dat brandaltaar. Want dat altaar dat zag niet alleen op Gods gerechtigheid.
- Maar dat brandaltaar zag ook op *Gods genade*. Want immers zolang als Christus op Golgotha niet gestorven was en Zijn ziel had gegeven tot een rantsoen voor velen, zolang moest dat brandaltaar in de tabernakel en in de tempel brandende blijven. En gelukkig, geliefden, dat het niet alleen wees op het onkreukbare van Gods recht. Maar dat het ook zag op de rijkdom van Gods genade, geopenbaard in Christus Jezus. Geopenbaard in Hem die Zelf betuigd heeft in Psalm 69: *"De ijver van Uw huis heeft Mij verteerd."*
Christus' Zijn hart heeft gebrand van liefde.
 - En dat ten eerste: gebrand van liefde om de geschonden deugden Gods te verheerlijken en op te luisteren.
 - En ten tweede om voor Zijn kerk de eeuwige zaligheid te verwerven.

Vanzelf geliefden, het is een heel voorname zaak, de voornaamste zaak die er is, die we altijd in het oog moeten hebben dat het ook bij Christus ging om de eer van Zijn Vader. Om de lof van Zijn eeuwige deugden. Dat is iets wat u terug kunt vinden in de harten van al dat volk dat de Goddelijke natuur deelachtig geworden is. Zolang een mens onder de wet ligt, staat de mens aan zijn eigen kant. En dan ijvert hij voor zijn eigen behoud. Want al wat een mens heeft dat zal hij geven voor zijn leven. Vader Brakel zegt: *in de eerste tijd, is er zoveel ingemengd van een mens zelf, dat hij naar de hemel wil.* Maar als er nu een tijd komt in ons leven dat God met een mens door gaat trekken, een tijd dat we Gods Deugden liever krijgen dan ons leven, een tijd dat we aan de zijde Gods mogen vallen, dan gaat het niet meer om onze behoudenis. Dan gaat het niet meer over onze zaligheid. Maar dan gaat het over de verheerlijking van de eeuwige deugden Gods. En dan wordt het ook de praktijk van ons leven, wat we vinden in Psalm 138: 2:

*Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw woord,
En trouw verheven.*

Dat wil niet zeggen dat het volk van God ooit onverschillig zal zijn ten opzichte van hun eeuwige staat. Nee, dat is een onmogelijke zaak. Maar dat volk wordt meer bekommerd over de eer van God dan over het behoud van hun leven. De ere Gods komt op de voorgrond te staan. Dat is bij God zo en dat was bij Christus zo. Dat is bij al dat volk zo.

Nu is Christus het enige toevluchtsoord voor een arm en verlegen zondaar. Het is eigenaardig geliefden, dat in de tempel van Salomo het brandaltaar veel groter was dan in de tabernakel. Maar daar is een reden voor.

- De eerste reden was omdat er zoveel op verbrand moest worden.
- En de tweede reden was omdat er zoveel mensen rondom heen konden gaan. Er staat in Psalm 118: *"Bindt het feestoffer met touwen tot aan de hoornen van het altaar."* Wanneer de grote feesten gehouden werden onder Israël, dan kwamen ze bij duizenden en tienduizenden naar Jeruzalem. De historie die zegt dat er in Jeruzalem geen plaatsen genoeg waren om de mensen te herbergen. Er waren er bij

honderden en duizenden die met de feestdagen zo maar buiten de stad in bossen en in tenten sliepen. Op verschillende dagen en weken, maar die stad kon al die vreemdelingen die van heinde en ver, van oosten en westen, van noorden en zuiden kwamen niet bevatten.

Dus nu kunt u wel begrijpen waarom in de dagen van Salomo het altaar zo groot gebouwd was, zoals ik reeds zei: *daar moest zoveel op verbrand worden*. Och, als we vanmiddag eens gaan vertellen mensen, wat er op dat altaar verbrand moet worden; wat zou je denken? Je oorbelletjes, als je die in hebt. En je haarkrulletjes. En je wereldse kleren. En je radio en televisie.

Zou er nog meer op verbrand moeten worden? Och geliefden, je tranen moeten er op verbrand worden. Uw bevinding en ervaring. We moeten zélf er op verbrand worden. Want een mens moet in de dood, zal Christus alleen zijn leven worden. Alles wat van een mens is moet er aan. Een mens moet zijn bekering kwijt raken. Job moest zijn rechtvaardigmaking kwijt raken. Nee, nee, niet als een daad Gods. Maar wel moest hij kwijtraken dat hij zijn leven had uit zijn rechtvaardigmaking. Omdat hij moest gaan leren te leven alleen uit Christus. Daar moet van een mens alles verbranden. Alles moet verteren.

En nu hebben we straks gezegd: daar was *een schuine opgang* gemaakt voor dat altaar. Geen ladders en geen trappen. Een schuine opgang. En weet je voor wie? Voor wie die schuine opgang gemaakt is? Dat is nu (geestelijk) gemaakt voor een hinkende Jakob. Dat is nu gemaakt voor een uitgeteerde David. Dat is nu gemaakt voor een kreupele Mefiboseth. Dat is nu gemaakt voor een gevallen Petrus. Dat is nu gemaakt voor een gebonden Paulus. Daar is nu die opgang voor gemaakt. Want als die mensen op een ladder hadden moeten komen, dan kwamen ze er nooit, nooit. Maar voor dat arme en ellendige, voor dat volk dat in hun noden de toevlucht door genade tot Hem leert nemen.

En dan die *hoornen* van dat altaar. Die waren bestreken met bloed. Dat had de Heere ook bevolen. Altijd moest er bloed zijn aan de hoornen van dat altaar. Opdat ze die hoornen konden aangrijpen. En opdat ze dan in aanraking kwamen met dat bloed. Dat bloed dat ging kleven aan hun handen. We moeten in aanraking met het bloed van de Heere Jezus komen, mensen. Anders is het voor eeuwig kwijt. Want dat bloed alleen reinigt van alle zonden.

David die zegt: *ik ga rondom uw altaar, o HEERE*. En nu is Christus dat Altaar. Dat enige Altaar, dat door God Zelf is opgericht.

En het altaar werd daar geplaatst, waar de deur geopend werd van de tabernakel. Opdat dat volk dat daarin gaan zou, dadelijk op dat brandaltaar zien zou. Niet op de wet, die kan een mens niet rechtvaardigen. Maar Christus, Die het einde der wet is, tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft. We lezen in Jesaja 8:1 de belofte: *Dan zal Hij ulieden tot een Heiligdom zijn*. Dat is Christus. Christus is het Heiligdom van Zijn kerk. En nu is er een tijd voor onder de vloek van de wet lopen. Er is een tijd, dat ze lopen onder het oordeel van de verdoemenis. "*Maar het zal hagelen, waar men afgaat in het woud*" staat er in Jesaja 32: 1. Er is een tijd dat ze zeggen:

*'k Wou vluchten, maar ik kon nergens heen,
Zodat mijn dood voorhanden scheen,
En alle hoop mij gans ontviel,
Daar niemand zorgde voor mijn ziel.*

Maar Asaf zegt in Psalm 73: 17: *"totdat ik in Gods heiligdommen inging."* Want in de wereld is het voor Gods volk niet te vinden. In de wet is ook geen vervulling en bevrediging. Maar de bevrediging voor die zielen ligt alleen in Christus. *"Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt"* (Johannes 17: 3). Christus is het Altaar van dat volk. Die Christus waarvan de Vader betuigd heeft: *Deze is Mijn geliefde Zoon in dewelke Ik al Mijn welbehagen heb.* Waardoor het welbehagen des Vaders gelukkig zal voortgaan. In Hem en in de kennis van Hem ligt de blijdschap, zaligheid en de hoop en de verwachting voor een arme zondaar. En daar zullen ze ook nooit beschaamd mee uitkomen. Nee, de kerk zingt in Psalm 2 : 7:

*Welzalgig zij, die, naar Zijn reine leer,
In Hem hun heil, hun hoogst geluk beschouwen;
Die Sions Vorst erkennen voor hun HEER;
Welzalgig zij, die vast op Hem betrouwen.*

God ziet Zijn kerk aan in Christus. Zijn offer was volmaakt. Zijn werk is aanvaard door de Vader. En in dat volmaakte werk van die Borg, heeft de Vader ook de kerk aanvaard. Want de kerk is één met en in Christus. Zij wordt in Christus gerekend. Ze wordt in Christus aanschouwd.

En nu gaat het er maar over, geliefden, om de bewustheid ervan in onze zielen deelachtig te mogen worden. Dat Christus voor ons gekomen is in de wereld. Dat Hij voor ons geleden heeft. Dat Hij voor ons gestorven is. Dat Hij voor ons opgewekt is. Dat Hij voor ons zit aan de rechterhand des Vaders. Als je vraagt wat is de rijkdom van de kerk? Dan kan ik maar één antwoord geven. Niet omdat ze bekeerd zijn. Maar dan kan je zeggen: omdat ze Christus hebben. Daarom zegt Paulus ook: *"Dewijl wij zo een grote Hogepriester hebben, die de hemelen is doorgestaan; laat ons deze belijdenis vasthouden. En laat ons met vrijmoedigheid toegaan tot de troon der genade"*. Omdat dat brandaltaar daar stond, door God geplaatst, werd Gods volk dat in dat voorhof kwam nooit verteerd, maar kregen ze een toegang tot dat altaar. David die zegt: *en ik ga rondom uw altaar, o HEERE!* Die mocht er door genade gebruik van maken.

Je leest van de zonen van Eli, die hadden ook zulk een krauwel. Maar die namen zomaar stukken vlees van dat altaar dat ze niet toe kwamen. Dat niet voor hen gegeven was, maar voor de Heere. Maar Gods volk krijgt het geloof. En waarom krijgen ze het geloof? Om Christus te eigenen. Nadat Christus hen door de Vader geschonken is. *Die ons geworden is wijsheid van God, en rechtvaardigheid, en heiligmaking en verlossing*, 1 Kor. 1:30.

Voor dat we in Christus zijn, geliefden, zijn we verdoemelijk voor God. En liggen we onder het oordeel Gods. De tweede dood is eigenlijk niet anders dan een vervloekt zijn van onszelf. Eén van onze oud-vaders heeft de tweede dood verklaard als *een vervloeking* waaronder we liggen. Niet alleen voor onze personen, maar hij zegt: onze werken er bij. Want omdat onze personen onder de vloek liggen, daarom is ook vervloekt al wat we doen. Vervloekt is je baktrog. Vervloekt in je neerliggen en opstaan. In al je werk vervloekt.

Maar wanneer we nu in Christus gerekend en begrepen zijn, dan is dat een andere zaak. Want dan is onze persoon liefelijk in de ogen Gods. Maar dan is ook ons werk liefelijk in Zijn ogen. En dan is het een geheel andere gang in het leven van dat volk. Want Gods volk leert hier twee dingen kennen.

En dat is ten 1e: *Zonder Mij kunt gij niets doen.*

Maar dat is ten 2e: *Ik vermag alle dingen door Christus die mij krachten geeft.*

En zelfs een beker koud water, die gegeven wordt aan Gods volk en kerk is aangenaam in de ogen Gods. God aanvaardt het, omdat het is in geloof en liefde. Omdat de hoop er aan ten grondslag ligt, wordt het door God aanvaard. En als je nu door Christus, en in de vereniging met Christus, tot dat bewustzijn gekomen mag zijn, dat we in Hem gerekend en begrepen zijn, dat Zijn gerechtigheid ons dekt en onze grondslag is, dat Zijn gerechtigheid ons sterkt, dan weten we voor onszelf ook hoe veroordeeld ons leven is.

Maar dan hebben we ook in en door die Christus vrijmoedigheid om met David mee te zingen. Psalm 51, het laatste vers:

*Dan vindt Gij in onze offeranden lust,
Waarmee wij U, naar 't heilig recht, vereren;
Dan zal 't altaar de varren gans verteren;
Dan wordt het vuur daarop nooit uitgeblust.*

Toepassing

En nu kunt je misschien nog herinneren wat ik aan het begin gezegd heb. Dat zodra de deur geopend werd van dat voorhof, ze eerst kwamen bij het brandaltaar en dan bij het wasvat. Dat het wasvat niet stond voor het brandaltaar, maar achter het brandaltaar. Waarom, waarom nu? Dat brandaltaar dat ziet op de rechtvaardigmaking. En dat koperen wasvat ziet op de *heiligmaking*. En nu moeten we eerst verzoening met God hebben, door Christus, zullen we door Zijn Geest gereinigd worden van de smet der zonde. Dus eerst dat brandaltaar. Want God gaat met Zijn volk door rechte wegen. Sion zal door recht verlost worden.

En in de tweede plaats: als nu Christus ons deel geworden is, als dat Brandaltaar nu ons eigendom geworden is, dan hebben we ook vrijmoedigheid om toe te gaan met een waarachtig vertrouwen tot dat koperen Wasvat van Zijn bloed. Om door dat bloed gewassen te worden van onze dagelijkse zonden en afwijkingen. Want dan mogen we door Christus - door dat brandaltaar - naderen tot dat koperen Wasvat van Zijn bloed. Opdat we door dat bloed gereinigd en geheiligd en bekwaam gemaakt worden om Gode vruchten te dragen. En als dat Brandaltaar ons deel geworden is dan hebben we geen vreeze om tot dat koperen Wasvat te naderen, maar dan is Christus ons eigendom. En dan hebben we vrijmoedigheid om toe te gaan door dat bloed. Door dat bloed, geliefden. Een vrije toegang tot Christus en tot Zijn dierbaar borgbloed. Dat is, wat de Heere Jezus Zijn volk geleerd heeft om te bidden: *vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren*. En, om nu rondom dat altaar te gaan.

David zegt hier: *en ik ga rondom uw altaar, o HEERE!* Daar staat voor: *ik was mijn handen in onschuld*. Ik ben eenmaal diep getroffen, een paar jaar geleden. Toen we met enkele vrienden hier uit de gemeente, op een begraafplaats waren in South Holland. Daar werden we gewezen op de graven van die ontslapen leraar en zijn echtgenote - die daar zoveel jaren gearbeid heeft - Ds. E. L. Meinders. Op zijn graf staat een tekst uit de Spreuken, welke weet ik niet meer, maar wel dat er op haar graf gebeiteld staat: *"Ik was mijn handen in onschuld, en ik ga rondom Uw altaar, o, HEERE!"* Het heeft me zó aangegrepen dat ik er nog vaak aan terugdenk. Dat waren haar woorden die ze gebruikte toen ze stierf. Wat is dat groot als een mens dat kan zeggen als hij gaat sterven. Als een mens kan zeggen vóór de poorten van de eeuwigheid: *Ik was mijn handen in onschuld*. Dat Christus' gerechtigheid en heiligheid zijn deel geworden is. En dat hij met bewustheid daar getuigenis van geven kan. En dan: *ik ga rondom uw altaar, o HEERE!* Och, de tijd die roept weer verder.

Het is bijna aan het eind. Maar we zouden wel kunnen spreken vanmiddag over de *behoefte* om het te mogen doen. Over het *verlangen* om het te mogen doen. En over de *vrijmoedigheid* om het te kunnen doen. David zegt: *En ik ga rondom uw altaar, o HEERE!* O, mensen, ik hoop dat ik het zo verklaren kan, dat u het allemaal volgen kunt - eenvoudig.

Je leest van Kain dat hij wegging van het aangezicht des Heeren. Als God met een mens begonnen is op zaligmakende wijze, zijn liefde in het hart heeft uitgestort, dan kan die mens niet meer bij God vandaan blijven. Maar zij kunnen van God ook niet meer af. En wanneer dat gebeurt, dat het eens verder komt in ons leven, dat Christus door de Vader verklaard en geopenbaard wordt. Want de eerste Persoon verklaart de Tweede Persoon. Neemt dat maar mee naar huis, overdenk het en vergeet het je leven lang niet meer, want het is één van de grondslagen van onze zaligheid. De eerste Persoon verklaart de Tweede. *Vlees en bloed heeft het u niet geopenbaard, maar Mijn Vader die in de hemelen is.* En de apostel Paulus schreef aan de Galaten: *"Wanneer het Gode behaagd heeft, Zijn Zoon in mij te openbaren."* Dus de Eerste Persoon verklaart de Tweede. Dat wil nog niet zeggen dat Hij daar *toegepast* is, maar dat Hij *verklaard* wordt.

En als nu de eerste Persoon de Tweede gaat verklaren, wat zou er dan wegvallen? Dan valt de vreeze, de slaafse vreeze voor God valt daar weg. Dan is hij van die tijd niet meer bezet met slaafse vrees tegenover de Heere. Maar dan komt er een kinderlijke vrees in de dadelijke oefening van ons hart, om het naar die God te wenden. En dan komt er ook in je gebedsleven een andere gang. Van die tijd komt er een andere gang in je gebedsleven. Ja, dan krijg je in het gebedsleven het onderscheid tussen de Personen in de Goddelijke Drie-eenheid En dat onderscheiden *kennen* en onderscheiden *noemen* en onderscheiden *vertrouwen* op de Vader en op de Zoon geeft dat volk zulk een wonderlijke vrijmoedigheid, dat David hier zegt in onze tekst: *Ik ga rondom uw altaar, o HEERE!* En als het nu 'rondom dat altaar gaat' dan is het een bewonderen van Christus. Dan is het een aanbidden van de Vader. Als hij rondom dat altaar gaat, wat zou er dan met hem dan gebeuren, denk je? Wat zou er met hem gebeuren? Dan wordt hij hoe langer hoe kleiner. Dan gaat hij hoe langer hoe meer wegzakken.

*Och, mocht ik, in die heilige gebouwen,
De vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog,
Zijn lieflijkheid en schonen dienst aanschouwen!
Hier weidt mijn ziel met een verwond'rend oog. (Psalm 27: 3)*

En dan die Christus, Die krijgt voor dat volk al maar meer waardij! Die krijgt voor dat volk al maar meer betekenis. Die Christus gaat voor dat volk al meer en meer stijgen, en meer en meer rijzen. Ja, wanneer dat volk rondom dat altaar gaat, wordt in hun ziel vernomen:

*Zo moet de Koning eeuwig leven!
Bidt elk met diep ontzag;
Men zal Hem 't goud van Scheba geven.
Hem zeeg'nen, dag bij dag.*

Dus, mijn geliefden, *ik ga rondom uw altaar, o HEERE!* Je zou ook kunnen lezen hier: *ik ga rondom uw altaar, o Vader!* Rondom Uw Christus. Dat is de diepe betekenis van deze tekst.

En zou je nu bij het einde vanmiddag niet méér jaloers op David moeten wezen, dan op die man die van de week drie keer rondom de wereld gevlogen is? Och geliefden, niet alles, maar veel danst rondom die man. En wat zal er nu straks weer gebeuren? Nu hij zich weer gereed zal maken voor wat anders. Maar het komt alles tot een einde,

geliefden. Maar het leven dat hier verklaard word: *'En ik ga rondom uw altaar, o HEERE!'* dat zal geen einde nemen. O, dat volk dat hier door het geloof verwaardigd mag worden rondom dat altaar te gaan, die Christus te mogen omsingelen. Die Christus te mogen bewonderen. Die Christus te mogen aanbidden. In Hem alles te vinden wat voor tijd en eeuwigheid noodzakelijk is. Straks komt de tijd dat ze in de wolken en in de lucht opgenomen worden; en dat ze eeuwig in die stad zullen aanlanden waar geen tempel meer zijn zal. Maar waar God zal wezen alles en dat in allen.

Geliefden, neemt het eens naar uw huis mee en overdenkt het eens tussen God en uw ziel. En dat het de Heere behagen mocht om het op uw harten te binden. En om het in uw zielen te schenken en te geven door de kracht van Zijn eeuwige genade. De noodzakelijkheid *'en ik ga rondom uw altaar, o HEERE!'* De wereld gaat voorbij, jong en oud, klein en groot, met al zijn begeerlijkheden. En nog iets anders: wat laat het een mens alles leeg en koud. Daar is in de wereld geen vervulling, geliefden. Maar Christus is de Vervulling van alles en dat in allen.

Ik ga rondom uw altaar. En de kennis van die Christus is het eeuwige leven. In de kennis van die Christus is blijdschap en zaligheid, is vrede door de Heilige Geest.

O, volk van God in ons midden, dat de hemel je verwaardigde om rondom dat altaar te gaan. Om je te verwaardigen om met je schuld en zonden, met je gebrek en met je ellende, met je strijd en moeite rondom dat altaar te gaan. Om het daar alles kwijt te raken en om niet anders over te houden dan Jezus Christus en Dien gekruisigd. En dat is nu de enige grondslag in leven en in sterven, voor tijd en eeuwigheid beide. Amen.

Dankgebed.

Slotzang Psalm 118:13

*Gezegend zij de grote Koning,
Die tot ons komt in 's Heeren naam.
Wij zeeg'nen u uit 's Heeren woning;
Wij zegenen u al te zaam.
De HEER is God, door Wien w'aanschouwen
Het vrolijk licht, na bang gevaar;
Bindt d' offerdieren dan met touwen
Tot aan de hoornen van 't altaar.*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods,
En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
Zij met u allen. Amen.*

4. Een blijmoedig getuigenis des geloofs.

Nabetrachting van het Heilig Avondmaal; 2^e preek over Psalm 27

Psalm 116 : 7
 Psalm 116
 Psalm 66 : 6 - 7
 Psalm 119 : 72
 Psalm 27 : 4

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het boek der Psalmen en daarvan 27^e Psalm.

Onze hulp is in de Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

**Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
 en vermenigvuldigd van God den Vader
 en Christus Jezus den HEERE,
 in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.**

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.
 GEBED

Geliefden.

In het leven van Gods volk komt het gedurig uit hoe steil en *diep afhankelijk* ze zijn van de hemel. Datheen die zong:

*"Zo wij sterk zijn, daarvan hebt Gij alleen de eer;
 Vermogen wij ook iets, zulks alles komt, o Heer!
 Van Uw goedheid, die ons bescherming is gevonden."*

Maar ook niet alleen hoe steil en diep afhankelijk dat ze zijn, maar ook hoe *arm*, hoe doodarm dat zij zijn. Er wordt in Jesaja 40:20 gezegd: "Die verarmd is, dat hij niet te offeren heeft, die kiest een hout uit, dat niet verrotte; hij zoekt zich een wijzen werkmeester, om een beeld te bereiden, dat niet wankele." Er staat niet: Die arm is, nee, maar *verarmd*. En die moet een hout uitkiezen dat niet verrotte. Wat dat hout is? Dat groeit niet bij ons hoor, nee! Wij hebben veel bomen. Maar dat is het kruis van Golgotha, dat is dat hout dat nooit zal verrotten. Hij zoekt zich een wijzen werkmeester, om een beeld te bereiden, dat niet wankele. Dat eerste beeld is omgevallen in het paradijs: *kennis, gerechtigheid en heiligheid*. Maar nu dat beeld dat niet wankele, wat de kerk ontvangt in de levendmaking bij de aanvang, en dat zijn voltooiing zal vinden en krijgen wanneer dat volk straks zal opgaan tot Gods altaren. David, nadat God hem bewelddigd had, toen was zijn belijdenis: "En wat zal David nog meer tot U spreken? Want Gij kent Uw knecht, Heere HEERE!" Dat was zijn dankdag! En we zijn vanmiddag begonnen met Psalm 116 : 7: *Wat zal ik, met Gods gunsten overlaân*. Want die man wist het ook niet. Dat is één van de hoogste stappen in de weg der genade, dat we het niet weten en dat we het niet hebben.

Het is vanmorgen Avondmaal geweest naar de orde die God in Zijn kerk heeft nagelaten: "Doe dat tot Mijn gedachtenis." Het oordeel komt ons niet toe, nee! God alleen is een Kenner der harten en een Proever der nieren. Waren al die mensen die er

vanmorgen waren bekleed met een bruiloftskleed? God weet het! Zijn er nog achter gebleven in het leger die eigenlijk naar voren hadden moeten komen? Dat is God ook bekend. Want God kent ons hart, en Hij weet alles wat er van binnen omgaat. Er zijn er die hier in de strijdende kerk uitwendig nooit Avondmaal houden.

Het is bekend uit het leven van ds. Ledeboer dat op een keer staande achter de Avondmaalstafel, dat hij een stukje brood en de beker nam en dat hij in de kerk naar één van de achterste banken ging, en een man dat stukje brood gaf en een beetje wijn liet drinken. Dat zijn vanzelf buiten gewone dingen. Maar denk toch dat het een gezant van God was. De Heere kent ons hart. Missende mensen, dat zijn bezittende mensen. En bezittende mensen, dat zijn vaak missende mensen. Dat is altijd nog zo geweest gemeente en dat zal zo blijven tot het einde toe.

Rutherford heeft in zijn dagen in de Avondmaalspreken (je moet ze maar eens lezen) er over geklaagd. Smytegelt heeft hetzelfde gedaan. Maar vanzelf het oordeel dat komt God alleen maar toe. Het is een voorrecht, we hebben twee versjes gezongen vanmiddag uit Psalm 116: *Ik zal met vreugd in 't huis des Heeren gaan. Als dát gebeuren mag...!* Acht het niet gering, al zou het maar "eens" in een mens zijn leven wezen. Want dat gebeurt elke dag niet, o nee, nee mensen. We worden wel gewaar in ons leven hoeveel we tussen God en onze ziel leggen. Werkelijk! *Maar uw ongerechtigheden maken een scheiding tussen ulieden en tussen uw God, en uw zonden verbergen het aangezicht van ulieden, dat Hij niet hoort.* Maar waar het over gaat mensen: of we in ons leven wel eens ooit met dat Hoge Wezen in aanraking zijn gekomen. Dat het gemis wel eens ontdekt is. Dat we in de rouw hebben gegaan vanwege het missen van de gemeenschap met God. En dat op de bodem van ons hart ligt:

*"Och, mocht ik, in die heilige gebouwen,
De vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog."*

Wat zal ik vanmiddag zeggen? Wat zal ik zeggen? *Want die Mij vindt, vindt het leven, en trekt een welgevallen van de Heere. Maar die tegen Mij zondigt, doet zijn ziel geweld aan; allen, die Mij haten, hebben den dood lief.* Het is hier een strijdende kerk mensen. Een strijdende kerk.

En we zijn vanmiddag begonnen met twee woordjes. En het ene woord dat is *afhankelijk*, en het andere woord dat is *arm*. Helaas, het wordt niet veel meer begrepen, o nee, nee mensen. We ontmoeten van de week in het ziekenhuis een Lutherse dominee (een jonge man misschien veertig jaar, een nette man, o ja een vriendelijke man). De meeste zijn net als een bok die niet praten willen, maar die man was erg vriendelijk. En werkelijk uitwendig, ik dacht daar kan ik misschien nog wat tegen zeggen. Ik zei: "U preekt zoals Luther gepreekt heeft?"

Hij zei: *"Nee, het kan minder ook."*

O minder! Waar hebt je dat gelezen in de Bijbel dat het minder kan? Waar heeft u dat gelezen?

"Ja maar het moet alles niet zo straf genomen worden", zo praatte die man.

Och de poort is eng en de weg is nauw die ten leven leidt. En we hebben maar één kostelijke ziel geschapen voor de eeuwigheid. Maar één ziel hoor! En als je nu straks gaat sterven mensen, laat ik het nog anders zeggen, als we straks gaan sterven dan zal het wáár moeten zijn. En als het niet waar is dan is het een leugen. En dan zal er een gesloten deur zijn die nooit meer opengaat, ook al zou hij hier Avondmaal gehouden hebben. Maar het moet waar zijn. En wanneer zou het nu waar kunnen zijn? Dat kan alleen als Jesaja 61 in vervulling gaat. En in dat kapittel staat: *"Ik (dat is Jehovah) zal*

geven, dat hun werk in der waarheid zal zijn." Och gemeente misschien zul je het niet allemaal aanvaarden vanmiddag wat ik zeg, maar dat kan ik ook niet helpen. Maar van ons blijft er niets over dan een huichelaar. Een huichelaar! Als je eerlijk gemaakt wordt dan vloek je leven tegen je belijdenis. Wees maar eens eerlijk. Maar nu maakt God van huichelaars *zondaars*. Het is maar een nauwe weg om zalig te worden mensen. Een nauwe weg hoor! En de oude ds. van Oordt, een oude pelgrim, die hoorde ik vroeger eens zeggen toen ik 20 jaar oud was, hij zei: "Mensen je kunt makkelijker sterven als je 20 bent, dan als je 70 en 80 bent." Ik dacht dat is ook eigenaardig. Op een keer hebben we eens een nachtje met die man door mogen maken in een huis waar gelegenheid was om vragen te stellen.

Ik zei tegen die man: "Dat moest u maar eens vertellen wat dat is, dat je makkelijker sterven kan als je 20 bent (ik was toen 20) dan dat je 70 en 80 bent? En die man zei, nu kun je wel sterven als je 20 en 30 bent. Maar Gods Woord zegt: "Zeventig en als je zeer sterk bent tachtig jaar."

Hij zei: Dan ben je aan een eind. Dan *moet* het gebeuren, dan moet het gebeuren.

Die man wilde niet zeggen dat het makkelijker was als je 20 bent of 70! Nee, maar naar Gods getuigenis.

Er zitten hier weinig jonge mensen vanmiddag, vanzelf, omdat ze het niet meer kunnen verstaan in het Hollands. Over veertien dagen, als we het beleven mogen, hebben we ook het Avondmaal te bedienen in het Oosten. En in die ene gemeente daar is geen Hollands meer, helemaal niet meer. En die andere gemeente gaat er nu ook aan beginnen, om als er nog eens een leraar komt, dan driemaal Engels te hebben, omdat er veel meer mensen komen vanzelf. En nu vroegen ze een vrijdag toen ze mij opbelden, wat ik zou begeren?

Ze zeiden: "Als u in het Hollands nog een keer wil preken dan mag u dat wel doen."

Och ik zei: "We zullen dat maar doen voor die oude mensen, al heb ik dan niet zoveel mensen. Maar ik heb er misschien méér. Soms moet je wel eens preken bij het *gewicht* in plaats van bij *het aantal*."

Bij het gewicht! Maar vanzelf de waarheid blijft de waarheid, dat blijft het. Maar tussen God en onze ziel, o daar gaat het over één zaak in ons leven, of dat Hoge wezen wel eens naar ons omgezien heeft, of het wel eens gebeurd is mensen:

*"Ik lag gekneld in banden van den dood,
Daar 'd angst der hel mij allen troost deed missen."*

Dat is het begin hoor, dat is het begin. En als dat nu niet gekend wordt mensen dan is alles mis mensen, alles. Het kan niet anders en het zal niet anders. En als nu God een mens verwaardigd, de tekst die wij vanmorgen zo maar een klein beetje toegelicht hebben, dan gaat er wat aan vooraf.

We gaan vanmiddag weer maar naar die tekst toe. Misschien mogen wij er nog wat van zeggen. De tekst, u weet het, Psalm 27. Psalm 27 vers 6 a:

Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn.

Tot dusver.

Vanmiddag zou ik boven die tekst willen schrijven: *Een blijmoedig getuigenis des geloofs.*

1. Het eerste punt is: *Wat de Heere gedaan had.*

Daar gaan we vanmiddag mee beginnen.

Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn. Een vrijdagnacht is die tekst wel tien keer naar mij toegekomen. Ik heb het zelf niet genomen of uitgezocht, nee. Maar elke keer kwam die waarheid maar terug: *Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn.* En de noodzakelijkheid werd op mijn hart gelegd om daar vandaag wat over te zeggen. Ook nu! En nu gaan we vanmiddag eerst bekijken wat daar aan vooraf gegaan is. Met eerbied gesproken mensen, het is een vrijvallend werk hoor! Dat is het, het is een vrijvallend werk. Maar Comrie heeft eens gezegd over de beloften (u kent Comrie toch wel?) om te weten of het een belofte van God is dan moet je onderzoeken: "Hoe dat je ervóór gesteld was, en hoe dat je er onder gesteld was, en hoe dat je erná gesteld was." Dan kunt u weten of het een belofte van God is.

Je weet wel, er zijn mensen die pakken alles zomaar aan. Maar daar gaan wij maar niet op in vanmiddag want dan kom je toch nooit aan een eind. Als je er morgen op terugkomt dan weten zij het al niet meer want dan hebben ze weer wat anders bij de kop. En vroeger in mijn tijd toen ik een jongen was, dan zeiden ze wel eens onder het volk: *Dat er mensen waren met schorten vol beloften.* Schorten vol!

Gemeente het is een wonder als je er eens één krijgt. Het is een wonder als je er eens één krijgt. Het is een wonder als God naar een mens omziet, geloof je dat? Want we zijn het niet waard, we hebben het verzondigd. Die verloren zoon zei, toen hij terug kwam bij zijn vader: *"Vader ik heb gezondigd tegen den Hemel, en voor u."* En als dat nu drukt en als dat nu in je hart komt dan heb je nergens op te rekenen. Wel om weggestoten en om weggegooid te worden. En daarom zal het zo groot zijn!

Want je moet maar eens kijken naar die eerste mensen. Daar moet je maar bij blijven vanmiddag, Adam en Eva in het paradijs. Zij hadden zichzelf van God losgescheurd, en zij zijn weggereisd naar een verzeegen land. Heb je wel eens beseft mensen wat dat betekend *een verzeegen land?* Allemaal steeds verder van God af. En Justus Vermeer zegt in een preek, in de toepassing: "Een kind van God kan wel eens tijden in zijn leven beleven dat het schijnt dat hij zóver weg is, dat is menselijk uitgedrukt vanzelf, dat God hem zelfs niet meer zien kan. Zover van God af." En dat wordt beleefd mensen.

Och, als God komt dan kan een mens niet meer bekeerd worden, geloof je dat? Die kan niet meer bekeerd worden! Misschien zijn er mensen die zeggen: "Och man, je komt toch ook gedurig met zulke onmogelijke dingen, met zulke nare dingen. Niet meer bekeerd kunnen worden, nee het kan niet. Want hij *is* onbekeerd." En als hij nu eens eerlijk wordt mensen, dan wordt hij met de dag onbekeerder in zichzelf, en met de dag verder van God af. Daarom als de Heere nog eens terug komt dan wordt dat zulk een wonder voor een mens. Zulk een wonder als hij nog eens verbroken hart en een verslagen geest krijgt. Als een mens nog eens bukkende genade van God krijgt. Want je moet maar denken mensen, het is nergens te koop hoor! Nee, er is geen één winkel waar je het kopen kunt. Ik ben wel eens in Californië op een plaats geweest, toen we daar kwamen in de week om te preken, dat ze me in een winkel brachten, zó groot. Wat daar allemaal te kopen was...! Als je geld had tenminste. Vanzelf maar het was duur ook, hoor! Maar afijn, ik dacht er is nu eigenlijk niets wat je hier niet kopen kunt. O wat een vleeswaren en fruit en zoveel dingen, ik had het eigenlijk in mijn leven nog nooit zo gezien.

Maar een verbroken hart en een verslagen geest dat kun je niet kopen. Dat verkopen ze nergens. Zelfs niet één traan over het Godsgemis. En dat kun je zelf niet werken hoor!

O nee geloof het maar niet. Nee mensen, dat moet van de hemel geschonken worden. En dan komt er een tijd jongens, man, vrouw, dat je zegt: *O God dat is nu allemaal mijn eigen schuld. Dat is allemaal mijn eigen schuld.* Ik heb mezelf zó hard gemaakt, zó ellendig. Ik weet niet of er nog ooit eens een tijd zal aanbreken dat ik nog eens natte ogen zal hebben.

Er zit daar een man die heeft me wel eens vertelt dat er in een fabriekje in Grand-Rapids een man was, - we hebben hem later nog gekend als leraar - o dat die man soms vijf of zes zakdoeken op een dag nodig had om zijn schuld te bewenen en te betreuren. Dat heeft die man verteld. En dan hing hij ze op (bij een stoof zal ik maar zeggen) bij een kachel om ze te drogen dat hij ze weer gebruiken kon. En nu is dat geen grond voor de eeuwigheid, nee mensen, nee het is geen grond voor de eeuwigheid. Maar je kan er toch jaloers op worden of niet?

Je kan er jaloers op worden dat een mens in waarheid, in waarheid, in waarheid mag bekennen dat hij schuldig is, en dat hij betrekking krijgt op de verheerlijking van de deugden Gods. En dat hij zalig mag worden met behoud van de deugden Gods, en dat hij zalig mag worden met de verheerlijking van de deugden Gods. Psalm 138:2: *"Door al Uw deugden aangespoord."* Dat het in ons leven niet langer meer over onszelf gaat, maar dat het gaat over God en Zijn eer. Dat is nu de zaak.

En als nu David zegt in Psalm 27: 6: *"Ook nu zal mijn hoofd verhoogd worden boven mijn vijanden, die rondom mij zijn;"* dan is er wat aan vooraf gegaan. Want van nature is God mijn vijand. En dan is ons leven met de vijanden Gods. We zijn zelf ook een vijand. Maar als nu hartvernieuwende genade er aan te pas komt, dat die God die wij gehaat hebben de liefde krijgt van ons hart. Dan gaan we die God achteraan schreeuwen, en achteraan kleven. En dan zegt David (ik heb er van de week nog over gedacht over die waarheid, ik heb het nog op een papiertje opgeschreven) dan gaat David zeggen in Psalm 139: 21: *"Zou ik niet haten, Heere! die U haten?"* Dan zegt die man niet: *Zou ik niet haten, Heere! die mij haten?"* Nee, nee, want zelf komt hij helemaal niet aanmerking. Maar: *"Zou ik niet haten, Heere! die U haten? En verdriet hebben in degenen die tegen U opstaan?"* Daar heb je de genade! En dan zegt hij: *"Ik haat hen met een volkomen haat, tot vijanden zijn zij mij."*

Maar ál die uit God geboren zijn en geboren worden, dat worden hun vrienden. Voor de wereld is dat volk een afschrapsel, voor de wereld is dat volk een pest. Want ze zien je liever dood dan levend hoor! (Want Mordechaï die niet bukt voor Haman, die moet uit de weg. En nu had Haman al een galg gemaakt voor Mordechaï, maar hij is er zelf aan gekomen. Hij heeft er zelf aan gehangen hoor!) Ze krijgen een liefde tot al degenen die uit God geboren zijn.

Toen wij 16 jaar oud waren hadden we een vriendin die 75 was. Daar moet je eens overdenken 75! Je zou zeggen dat kan toch niet tot elkander komen? En ik kan mij nog herinneren dat er een vrouw bij die huisjes daar buiten stond, op dat plekje waar we geboren zijn. Ze zei tegen een buurvrouw: *"Heb je dat ooit gehoord een jongen van 16 jaar vriendschap met een vrouw van 75 jaar?"* Maar ik was zo blij dat ik er in huis mocht komen. Ik had van tevoren wel eens geprobeerd maar dan deed ze net of ze me niet hoorde. En dan dacht ik: *"Ze zal wel weten dat het niets is."* Maar op een keer zijn we daar toch gekomen, móchten we daar komen. Ze krijgen lief al degenen die uit God geboren zijn. Dat wordt hun volk, dat wordt hun leven. Want ze hebben hetzelfde leven en ze hebben dezelfde strijd, ze hebben dezelfde banden, ze hebben dezelfde gevangnissen, ze hebben dezelfde begeerten. *Eigen* dat wordt *vreemd* mensen.

Onthoud het hoor! Eigen dat wordt vreemd, en *vreemd* wordt *eigen*. En je hebt er zelf niets aan te doen, o nee! Je hebt er zelf niets aan te doen. God maakt de separatie. En in de meeste gevallen wat je er nog van kunt krijgen van dat *eigen* dat is, steken en priemen. Want het verenigd niet met elkander, het verenigd niet.

Maar nu is er bij dat volk wat aan voorafgegaan. We hebben vanmorgen gezegd: "De grondslag is: God is mijn Heil en mijn Licht." En hun leven is: Eén ding heb ik van den Heere begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de liefelijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel. Maar ze hebben ook allemaal dezelfde ervaring. Ze krijgen deel aan dezelfde genade. En wat is er nu voorafgegaan? "Want Hij versteekt mij in Zijn hut, ten dage des kwaads; Hij (dat is het tweede) verbergt mij in het verborgene Zijner tent; (en in de derde plaats) Hij verhoogt mij op een rotssteen."

Dus drie keer: *Hij!* Drie keer. Dus het is van het begin tot het einde Gods Eigen werk. Dat volk wordt uit de wereld en uit de zonde getrokken. Ze worden alleen op de wereld geplaatst. Ze krijgen met God te doen, ze krijgen met Zijn deugden te doen. Zijn eer komt op de voorgrond. Niet hoe zal ik van de straf bevrijd worden, maar, *hoe zal ik ooit met God in een verzoende gemeenschap komen*. Daar gaat het over. Met God bevredigd en met God verenigd. Het gaat niet (zoals we vorige week nog gezegd hebben) zoals bij Laban die de koffer van Eliëzer wilde hebben, maar het gaat net als bij Rebekka waar het om Izak te doen was. Dus niet over de uitwendige of over de geestelijke *weldaden*. Daar krijgen ze ook wel betrekking op, maar de Persoon komt op de voorgrond.

*"Geef mij Jezus of ik sterf,
Buiten Jezus is geen leven,
Maar een eeuwig zielsverderf."*

En nu moet in het leven van dat volk gemeente, God er aan te pas komen. Nu moet Hij Zichzelf aan dat volk gaan openbaren en verklaren. *Ik ben de Opstanding en het Leven; die in Mij gelooft zal leven, al ware hij ook gestorven*. Het gaat over die Persoon. Dat is het uitzien van de kerk, dat is het verlangen van dat volk. Lees maar eens in Prediker 4: 11, daar zegt de Waarheid: "Maar hoe zou één alleen warm worden?" En daarom staat er in het negende vers: "Twee zijn beter dan één." En als nu de ene valt dan kan de ander hem oprichten. En dat gaat allemaal over Christus. Sommigen mensen die zeggen: de Prediker, dat is allemaal uitwendig. Dat is omdat u geen licht van boven hebt. Want als je licht van boven hebt dan kun je Christus op elke bladzijde vinden, hoor. Op elke bladzijde. Maar natuurlijk als we geen licht krijgen dan zitten we in een stik donkere nacht. En dan proberen we dat alles natuurlijk te verklaren, en het is allemaal geestelijk. Het is allemaal geestelijk.

Dat volk moet God weer terug krijgen. God moet ons terug krijgen, maar wij moeten God ook terug krijgen. Want we zijn van elkander gescheiden. En als we nu verwaardigd worden om die God terug te krijgen, o gemeente, dan hebben wij alles. Als we in ons leven het geruis van Zijn voetstappen gewaar mogen worden als Hij eens tot ons komt. In de Waarheid in het Nieuwe Testament wordt de Heere Jezus met vele namen genoemd. Eén van die voorname namen dat is: *"De Vriend van middernacht."* De Vriend van middernacht, hoor! Als ik nu op een nacht bij jullie aan het huis zou kloppen, of ik er in mocht komen voor een stukje brood of zo, dan zou je vrouw misschien zeggen: Ik zal wel eens een boterham voor je snijden. Maar als ik dat de andere nacht weer kom doen, en ik kom in die week nog eens een keer terug 's

nachts? Ik denk dat die mensen zouden zeggen: "Ja maar man nu moet je toch zulke dwaze dingen niet doen hoor! Nu moet je eens op de dag komen. Op de dag." Ik kan het best begrijpen. Want er staat zelfs in de Bijbel, dat die man zegt: "Doe mij geen moeite aan; de deur is nu gesloten, en mijn kinderen zijn met mij in de slaapkamer; ik kan niet opstaan, om u te geven." Dus je kunt me niet zomaar wakker maken elke keer. Maar nu is Christus *een Vriend van middernacht*. En David gaat er van zingen, we gaan het ook maar eens doen, vanmiddag. En welk versje gaan we dan zingen? Psalm 119 (ik heb er maar niet bij gezet welk versje!) Maar het is:

*"Als 't mij benauwd of bang gevallen is,
Dan heb ik mij vermaakt in Uw geboden;
De zuiverheid van Uw getuigenis
Blinkt altoos uit, zelfs in de zwaarste noden;
Leer mij 't verstaan, zo leeft mijn ziel gewis,
Het naar verderf in eeuwigheid ontvloden."*

Psalm 119 het 72^e vers.

En nu die Christus geliefden, Die van de Vader verordineerd en gezalfd, en gezonden is, voleindigd het werk dat God Hem gegeven had om te doen. Nu is die Christus Alles en dat in allen. Hij is alles, en Hij doet alles, en Hij zal alles doen. En Hij zal nooit laten varen het werk van Zijn handen. *Want Hij versteekt mij in Zijn hut, ten dage des kwaads; Hij verbergt mij in het verborgene Zijner tent; Hij verhoogt mij op een rotssteen*. Er staat in de oorspronkelijke taal van de Bijbel: "Een rotssplit, een rotssplit." En dan zeggen onze vaders bij die tekst: Dat is *Jehovah Zelf*. Dat is de eeuwige Jehovah. En ik zal er tot verklaring nog aan toe kunnen voegen: "Wees mij tot een Rotssteen om in te wonen en geduriglijk daarin te gaan." Een Drie-enig God, en inzonderheid die Christus.

En onze vaders zeggen in Artikel 21 van onze Nederlandse Geloofs Belijdenis: "Wij vinden allerlei vertroosting in Zijn wonden." vertroosting voor gewonde zielen die nergens meer terecht kunnen. O wat ben je toch gelukkig mensen als je in je leven nergens, dan alleen maar bij God terecht kan komen, en dat die God je een toegenegen oor verleent. Ik zal het vanmiddag niet zo lang maken, want we hopen vanavond nog terug te komen. (En het is een vermoeiende dag en zwaar weer.)

Maar och wat zou ik het voor u allemaal wensen en gunnen mensen om te leren kennen wat David mocht kennen voor zijn eigen hart. En al zou dan vannacht de Heere komen om ons weg te nemen dan zouden we met Lodesteijn zingen:

*"O dood mijn blijdeste bode,
Gij legt mijn lichaam in het stof,
Mijn ziel rijst op naar het hemelhof,
Om eeuwig U te loven!"*

Dan zal de wereld verlost zijn van ballast als wij weg gaan hoor! Van een ballast. Want hoe langer hoe meer moet je maar zeggen: Waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde? Dat kunnen we gerust zeggen. En nooit kunnen leven tot de ere Gods, mensen. Als dat nu maar eens kon, als dat nu maar eens kon! Als ik nu maar eens een vader voor mijn vrouw en kinderen kon wezen. Als ik nu maar eens een leraar voor de gemeente kon wezen; of niet? Maar nu alles te kort, alles te kort. En als er geen bloed was mensen dan was er geen bestaan, dan was er geen bestaan. De Heere zegt in Psalm 32: 5:

"Wil toch niet stug, gelijk een paard, weerstreven,

Of als een muil, door domheid voortgedreven."

Wie is dat? Is dat je buurman, is dat je buurman? Nee mensen, hier, hier heb je die man. Och mensen val toch nog eens voor God in, val nog eens voor God in. Probeer het eens, probeer het eens. En dan zou ik vanmiddag aan het einde (want we gaan maar niet verder door vanmiddag) maar dan zou ik aan het einde wel kunnen zeggen: Dan zal die God voor u zo meevallen. Die God zal niet op u trappen, en Hij zal u niet vertrappen. Maar die God komt bij u liggen, Die komt bij u liggen! "Gelijk zich een vader ontfermt over de kinderen, ontfermt zich de Heere over degenen, die Hem vrezen." *Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de Heere.*

Och blijft toch niet langer bij Die God vandaan mensen. Blijft toch niet langer bij Die God vandaan. Zoekt Zijn aangezicht bij dagen en bij nachten. Schreeuw maar tot Hem! Zet ik je aan het werk? Nee! Ik zet je niet aan het werk vanmiddag maar wel in de behoefte en in de nood, dat doen we. We hebben vanmorgen gezegd: Dat de Heere Jezus de Koning van de kerk Die heeft driemaal in Gethsémáné tot Zijn Vader gebeden. Drie maal! En dat is een bewijs dat wij het ook herhaaldelijk moeten doen. En Hij wordt het nooit zat, nee Hij wordt het nooit zat. En David zegt:

*"Die nimmer mij heeft afgewezen,
Noch mijn gebed gehoor ontzeid."*

Het is een God Die geen lust heeft in de dood des goddelozen, maar daarin dat een mens zich zou bekeren en leven. *Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven.* Hoelang heeft de Heere u achteraan gelopen? Hoe oud ben je nu al? Veertig, in de veertig, vijftig, zestig, zeventig! En nog terug komen, nog terug komen! Al zeggen wij, dat vlees, dat ellendige verdorven, goddeloze vlees, al zegt dat nu elke keer *nee!* Maar God komt toch terug. En dat Hij toch zó lankmoedig is, zó traag tot toorn, en dat Hij lust heeft in goedertierenheid.

*Hij heft mijn hoofd omhoog,
En doet mij Uw gunst aanschouwen.*

Dat wil nu de Heere aan Zijn lieve volk schenken. En allemaal vrucht van de Borgtochtelijke bediening van de Heere Jezus Christus, Die dat als Borg voor Zijn kerk verworven heeft, en door Zijn Geest wil schenken. O, als dat allemaal tegen ons zou moeten getuigen mensen, dan zal het Tyrus en Sidon, Sodom en Gomorra verdragelijker zijn in de dag des oordeels dan ons. Maar dat we voor God mochten buigen, dat we Hem aan mochten lopen als een waterstroom. En dat we nog eens leerde kennen de tijden dat ons hoofd op onze borst hangt vanwege weedom des harten. Maar ook dat God ons hoofd eens opricht vanwege de blijdschap, de geestelijke blijdschap die we in God mogen smaken, en wat maar een beginseltje is van de eeuwige blijdschap.

*De blijdschap zal het hart der vromen strelen,
Als zij mij zien verlost van smart en pijn.*

AMEN.

Psalm 27 vers 4:

"God zal mijn hoofd nu boven 's vijands benden

*verhogen; dies wil ik, met blij geschal,
 In Zijne tent ten offer opwaarts zenden,
 Daar psalm en lied Zijn lof vermelden zal.
 Verhoor, o HEER', ton mij een gunstig oog;
 Ik zal mijn stem verheffen naar omhoog;
 Verhoor mij toch, bewijs mij Uw genâ,
 En antwoord mij, die voor Uw aanzicht sta."*

Het vierde van Psalm 27.

Er zijn mensen die later wel eens zeggen na de preek: *Wat heeft die man bedoeld? Welke dominee was dat in de fabriek van Grand-Rapids, die zoveel zakdoeken nodig had op één dag?* Dat was Ds. A. van Dijke die Sioux Center en in Franklin Lakes gestaan heeft, en in 1936 hier is overleden en begraven is in Kalamazoo. En we hebben die man ook gekend. En hij is bij ons in huis wel eens geweest in Rotterdam. En we zijn in zijn huis geweest in Nieuw-Beijerland. En we hebben zijn tranen ook wel gezien. Och, dat we samen maar zulke tranen mochten schreeuwen. *Want die met tranen zaaien, die zullen met gejuich maaien.*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

*De genade van onze Heere Jezus Christus,
 De liefde Gods,
 En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
 Zij met u allen. Amen.*

5. Gods hulp geopenbaard in Christus
 Gepreekt in Opheusden, 4 oktober 1983,
 met toespraak van ds. J. Karens

Psalm 74: 2

Psalm 91

Psalm 68: 16-17

Psalm 97: 6

Psalm 81: 12

Psalm 121 : 4

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het boek der Psalmen en daarvan 91^e Psalm.

Onze hulp, is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

**Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
en vermenigvuldigd van God den Vader
en Christus Jezus den HEERE,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.**

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

God is groot en wij begrijpen Hem niet. Ondoorgrondelijk. onmetelijk, onbegrijpelijk, dat de woorden ons ontbreken.

Ten eerste: Een wonderlijk God.

Ten tweede: Een wonderlijk werk.

Ten derde : Een gelukkig volk.

- *Een wonderlijk God.* We hebben gezongen uit Psalm 68 : 17: *Hoe groot, hoe vrees'lijk zijt G' alom.* En dan eindigt die man: *Aanbidd'lijk Opperwezen!* En als dat, wáár wordt (het moet wáár worden vanbinnen mensen, in ons verstand dat is tekort) maar dat het doordringt tot in ons hart, zodat we in ons leven tussen de wieg en het graf, God leren kennen in het aangezicht van de Zoon Zijner eeuwige liefde. Buiten Christus een verterend vuur en een eeuwige gloed bij wie niemand wonen kan. Maar in en door Christus verzoend, bevredigd, genadig en rechtvaardig, groot van goedertierenheid en van waarheid. En die kennis is nodig, naar Johannes 17: 3: *En dit is het eeuwige leven, dat, zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt.* Een God Die eeuwig bewonderd zal worden en waar nooit en nooit geen einde aan komen zal.
- *Een wonderlijk werk.* De werken Gods ten opzichte van Zichzelf, dat Hij Zijn Zoon gegeneerd heeft, wat een eeuwig werk is wat nooit tot een einde komt, wat, ook nooit begrepen kan worden. Een wonderlijk werk in de natuur en een werk in de genade waarvan we lezen in Psalm 92: 6: *O HEERE, hoe groot zijn Uw werken, zeer diep zijn Uw gedachten! Een onvernuftig mens weet er niet van en een dwaas (dat zijn wij, want we zijn nog nooit wijs geweest) verstaat hetzelve niet.* Wonderlijk in de genade, ook in de verkiezing van Zijn Zoon als Borg, Middelaar en Hoofd en Inhoud van het verbond der genade. Wat, zoals Dr. J. Owen zegt, *dadelijk bekend gemaakt is na de verbreking van het werkverbond.* En in God is er

nooit een noodzakelijkheid geweest om een stap buiten Zichzelf te doen. Waarom niet? Omdat God volmaakt is in Zichzelf, en niet van node heeft om van mensenhanden gediend te worden als iets behoevende, dewijl Hij allen het leven, de adem en alle dingen geeft. Maar Hij verheerlijkt Zich met behoud en verheerlijking van Zijn recht en gerechtigheid. in de terechtbrenging en ook in de bevestiging van Zijn voornemen zoals in één van de Psalmen gezongen wordt:

Dat Hij eens besluit t' Zijner eere

Zal zonder hindering voortgaan.

Ps. 33:6, Datheen

- Een gelukkig volk. En de altijd werkzame Geest die op de voorgrond komt in de levendmaking en in de wedergeboorte, in de overtuiging en in de ontdekking, maar ook in de verheerlijking van Christus als de Middelaar van het verbond der genade.

We zijn vanmiddag nog verwaardigd mensen om hier nog een ogenblikje te mogen staan. Als jongen van 21 jaar zijn we in Opheusden gekomen. Het volk dat we toen gekend hebben en mochten kennen daar zullen er niet veel meer van leven. De meeste zijn voor de troon van God en van het Lam. Onvergetelijke tijden, uren en ogenblikken zijn er al die jaren beleefd, toen we in het oude kerkje onder aan de dijk waren en op dat preekstoeltje stonden, en in aanraking met dat volk mochten komen, dan konden we zeggen: daar zit er één, daar is nog een ander. Op die kleine galerij die er toen was hebben we er ook zien zitten, onder de preekstoel hebben we ze zien zitten. Er waren verschillende van dat volk die reisden naar Sion.

En wat is het nu? Wat is het nu? Er zijn vanmiddag veel mensen. Ik hoop dat je niet voor mij gekomen bent, want dan zal het bitter tegenvallen. Bitter tegenvallen. Onze handen zijn ook leeg. En als God de deur van Zijn woord niet opent, dan is het niet anders dan tobben. De nu zalige Ds. Van Oordt heb je vaak horen zeggen: *dat hij met een bot mes moest beginnen.*

Toen we eenmaal in dat kleine hokje waren met die kerkenraad in Wageningen, zag hij wat een vreze mijn hart vervulde voor al die mensen. Ze zeiden: je komt er nooit meer vandaan, je wordt hier vermoord vanmiddag, vanavond! Vermoord! Och mensen als we ons leven terugzien (nu bijna tachtig jaar oud) we zijn ons hele leven vermoord. En nog leven. Verdronken, afgesneden, verloren gegaan en wat niet al. Er is er maar Eén, Die het weet, er is er maar Eén die het weet. *Dan, hulpe van God verkregen hebbende, sta ik tot op dezen dag.*

En nu we zolang aan de overzijde van de Jordaan zijn, en nog voor een enkele dag terug zijn mogen komen (morgen hopen we weer terug te gaan) dan moeten we maar zeggen: *het is alleen omdat de Heere, de Schepper van de einden der aarde, noch moede noch mat wordt.* Waarom, waarom mensen? Het zijn de goedertierenheden des Heeren, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben.

En Datheen zingt in zijn Psalmberijming:

Ik geloof in den Heil'gen Geest geprezen;

Dat. er een Christenkerk is en zal wezen.

Er moeten nog mensen bekeerd worden. Dat het vanmiddag nog gebeuren mocht! En ook onder de waarheid die naar de Godzaligheid is, die hier en daar nog gebracht wordt. Het wordt allemaal minder. Och mensen, *algemene verzoening, algemene liefde*, en ga maar door. Want de zuivere grondslag dat God van eeuwigheid bewogen in Zichzelf, en dat Hij in Zijn Zoon de verzoening heeft teweeggebracht, en door de Heilige Geest openbaart en toepast, wordt hoe langer hoe meer op de achtergrond

geschoven. Het werk van een mens komt op de voorgrond. *Maar uit de werken der wet wordt geen vlees voor God gerechtvaardigd.*

Over dat eenzijdige werk dat geopenbaard is in Christus, wensen we vanmiddag een paar woorden (het zal niet zo lang wezen) te zeggen.

Mijn tekst is in Psalm 91, en daarvan het 14^e vers, het eerste gedeelte:

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen.

Tot dusver.

1. De Kerke Gods in de ellende⁵
2. De Zoon bemint Zijn Vader
3. De kerk bemint God

1. *De Kerke Gods in de ellende.*

Er wordt in onze dagen veel getwist en geredeneerd over de waarheid, ook over de Goddelijke beloften. En de mensen worden aangedrongen en opgedrongen om te pleiten, en zo naar de hemel te reizen. Maar vanzelf dat is bedrog. Voor wie zijn de beloften? Zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen. Gode tot heerlijkheid door ons. Voor mensen die alles verspeeld hebben. Voor mensen die bankroet zijn. Voor mensen die de eeuwige dood verdiend hebben.

Jakob er is maar één voorbeeld dat we kort zullen noemen vanmiddag. Jakob is een man geweest wel van God verkoren. *Jakob heb Ik liefgehad. en Ezau heb Ik gehaat.* Maar Jakob net, als zijn moeder Rebekka hebben alles verzondigd. Zij hebben hun handen in het werk van God willen steken. En de Hemel heeft ze er uitgeslagen. En zó er uitgeslagen dat die moeder (het was een mens met genade) haar kind nooit meer op de wereld heeft aanschouwd. Jakob heeft zijn vader bedrogen en de haat van Ezau. op zich gehaald. Hoewel Ezau ook schuldig was, want hij had het gedaan, hij heeft het bloed van Christus onrein geacht. Maar Jakob moest gaan vluchten! Met een bankboekje, met een vat wijn of sterke drank en een wagen vol met brood? Nee, die man heeft alleen maar een staf bij zich gehad. *Want ik ben met mijn staf over deze Jordaan gegaan, en nu ben ik tot twee heiren geworden!* Hij is 's nachts daar neergezakt, ik kan het niet anders zeggen, met zijn hoofd op een steen. Geen bed zoals wij dat krijgen om te slapen, maar zomaar in het land. Want God spaart geen vlees. En ze moeten allemaal leren, wat? Om uit genade zalig te worden, en dat het alles buiten de mens ligt. Er komt van ons niets in aanmerking. En toen heeft God daar in Beth-El, (in Genesis 28)

- Ten eerste: aan die man een Ladder geopenbaard. De weg van de hemel naar de aarde, en van de aarde naar de hemel. Want er was geen weg meer.
*En alle hoop mij gans ontviel,
Daar niemand zorgde voor mijn ziel.*
- Ten tweede: de belofte ontvangen. De belofte ontvangen die God gegeven had aan Abraham en Izaak: dit land, *waarop gij ligt te slapen, zal Ik aan u geven, en aan uw zaad.*
- En ten derde: de toezegging gedaan. *Want Ik zal u niet verlaten.*

We zijn in Rijssen geweest vroeger, een enkel jaar. We kwamen daar toen een leraar afscheid gepreekt had. En daar was een oude man, ik weet helemaal niet hoe zijn naam

⁵ De punten werden niet uitgesproken, ze zijn vanuit de preek ingevoegd

was. Ze zeiden er *Brammetje* tegen, maar de achternaam heb ik nooit gekend. De mensen hadden daar allemaal een bijnaam, dus van de meeste mensen heb ik nooit geweten hoe ze eigenlijk genoemd werden. Maar dan bad dat oude Brammetje, want hij deed de meeste tijd in de consistorie het gebed. (Hier doen ze het misschien op beurt, bij ons doen ze dat vanzelf ook.) Maar daar zeiden ze: *Brammetje, doe jij het maar*. En dan zei dat oude, lieve mannetje: *Ja Heere, de ene leraar is net vertrokken en nu staat er weer een ander in de plaats*. En dan op zijn Riessens, zei die man: *en dat veur menskens zoals wie zien*. Voor mensen zoals wij zijn. En och mensen het is zo nodig dat we dat aan de weet komen: Godskennis, zelfkennis en Christus-kennis. Dat er van ons nooit enige verwachting is, dat er van ons nooit iets goeds voort zal komen. Nooit.

We zijn al zoveel jaren in die stad Grand-Rapids. Daar is ook een gevangenis. Soms dan zitten er vijfhonderd in en soms drie of vierhonderd. En er zei een gevangengewaarmer eens tegen mij, die ik bij zijn moeder ontmoette: *het gebeurt dat de mensen s' morgens vrijgelaten worden en eer dat het avond is zitten ze er weer in*. Ik zei tegen die man: *je moest eens weten hoe dat bij mij gaat. Ik ben er soms maar vijf minuten uit en dan moet ik er weer in*.

*Voer mij uit mijn gevangenis,
Tot roem Uws naams, die heerlijk is.*

Nooit een diploma! Het altijd maar verzondigen mensen, altijd. En als het bij jullie nu anders is, dan is het allemaal verkeerd, hoor, dan is het allemaal verkeerd. Je moet maar in Romeinen 7 lezen. Dan weet je genoeg. En dan het laatste van die lieve Apostel Paulus: *Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezès doods?* In zonde ontvangen en in ongerechtigheid geboren, een voorwerp van Gods vloek en van Gods toorn. Ook al is de vloek van de wet weggenomen. Minder zonde doen en groter zondaar worden, en zichzelf altijd maar aanklagen. Altijd zichzelf maar veroordelen, en altijd maar bestreden en altijd maar aangevallen dan met dit en dan met dat. Zodat we soms wel eens zeggen: *duivel, dat je het nooit, zat wordt*.

Er heeft hier een leraar vroeger gestaan, Ds. van Reenen en daar hebben we zeven jaar mee geleefd in Leiden, toen die man oud was. En ik heb die man vaak met tranen horen zeggen: *ik denk dat de duivel op de wereld geen betere klant dan mij heeft, want hij kan me alles wijsmaken*. Alles wijsmaken. Het kwam er ook op aan, elke keer maar weer. En hij had bewuste genade, hoor! Ja die man kende een Drie-enig God, hij kende een Drie-enig God. En mensen, als het nu anders bij ons is, dan bedrieg je jezelf voor de eeuwigheid en dan zal het slecht uitkomen, hoor. Dan zal het slecht uitkomen.

Die ouderling of diaken (ik weet het niet) heeft laten zingen vanmiddag: *Herdenk de trouw, aan ons voorheen betoond*. Of God er nog eens aan denken wil, want wij kunnen het niet in ons verstand houden. Het is of we geen verstand hebben de meeste tijd. En God moet ons overal bijslepen, en genade geven om te geloven *dat God een Beloner is dergenen die Hem zoeken*. Ja Gods kerk moet het niet hebben van opklimmen, maar die moet het hebben van afdalen. Niet van *slagen*, zoals we dat op school doen en op al die andere hoge scholen, maar van *zakken*. Daar moeten wij het van hebben. Maar ik wil niet zakken, ik heb geen zin om te zakken. En nu willen we in ons leven mensen, - we moeten onszelf maar vergeten, want dat heeft ook geen zin en betekenis - nu willen wij altijd maar de hoogte in. En het gaat allemaal vanzelf, hoor. Maar om in het stof te komen, in het stof te komen...! In de vernedering te komen daar is een almachtige, een almachtige genade voor nodig, anders gebeurt het niet.

De eerste Adam heeft nooit meer kunnen bukken, nooit meer. En er is geen verwachting van de eerste Adam, dat is van mij en van jullie. Het is alleen de tweede Adam de Heere Jezus Christus, en Hij is gekomen in gelijkheid des zondigen vleses. En Hij is in de hof van Gethsémané met Zijn aangezicht ter aarde gevallen: *Doch niet Mijn wil, maar Uw wil geschiede*. En omdat Die Borg dat nu gedaan heeft mensen, is er ook een volk op de wereld dat wordt verwaardigd om daar te komen. Want je moet rekenen als we hier liggen, dan kunnen we daar nog niet komen. Zo ellendig is het, hoor.' Wél proberen, maar o, dat werkverbond.... Het is allemaal het werkverbond. Ja. Hellenbroek heeft je geleerd, vanzelf als jongens en meisjes, dat hetgeen God *beveelt* in dat verbond, dat *schent* Hij als een weldaad. En dat blijft nu zolang als we hier leven.

Je leest in Gods Woord van een vrouw die met haar man gepraat heeft, want ze had wat in haar gedachten en in haar hart. En elke dag kwam een heilige man door de straat met een knecht bij hem. Je weet wel wie dat was hé? Dat weet je wel. 2 Koningen 4. En die vrouw had er zulk een betrekking op, dat Elisa in haar huis zou komen, dat ze voor hem een opperkamertje mocht hebben. En elke morren, middag en avond een stukje brood en een beetje aardappels voor hem. Zo was het hé? Niet voor dat eten en drinken, maar ze dacht, dan hoor ik die man bidden! Want zij kon het ook niet, vanzelf. We kunnen niets. Nee mensen we kunnen niets hoor!

Ik was zeventien jaar oud, daar ik afgesneden werd onder een predikatie van de lang ontslapen ds. Kersten. Die man preekte op de biddag: *Ik zou hen wel verlossen, maar zij spreken leugenen tegen Mij*. Hoséa 7:13 Een leugenaar voor God worden, een hypocriet, anders niets hoor! Geen bekeerde man, geen christen, dat zijn ze tegenwoordig allemaal. Dat gaat zomaar nog sneller dan een vliegtuig. Maar zo gaat het. Niet, hoor. Nee mensen nee, we worden hier nooit bekeerd. Proberen wel, want we willen allemaal de hoogte in. Dat is onze natuur, hé. Maar het is nog in dat gebedje aangehaald in de consistorie:

*Hij zal de armen en de klenen
Genadig zijn en goed.
Degenen die schreien en wenen.
Werd Hij vriend'lijk en goed.*

En ik heb geen tranen meer ook, dat raak ik allemaal kwijt. Ik houd niets over, hé! In een land dor en mat zonder water. Datheen zegt: *Geheel verdroogd is mijn lichame*. Helemaal er buiten, om er bij God in te vallen.

En waar zal het nu over gaan gemeente? *Ja, gewisselijk, ik acht ook alle dingen schade te zijn om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus, mijn Heere*. O, van Die gezegende van die allerkostelijkste van die allerdierbaarste Borg en Middelaar! Mijn Liefste is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend. Waar wij bij wegvallen, wegzinken, dat er van ons niets overblijft. Maar dat Zijn naam en Zijn Naam alleen, eeuwig de eer zal ontvangen.

2. De Zoon bemint Zijn Vader

Er staat in de tekst: *Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen*. Waar zou dat over gaan mensen? Gaat dat over een dominee, ouderling, een kind van God? Nee hoor! Maar waar gaat het dan over? *Dat gaat over Sions gezalfde God en Koning*. Dat gaat over Hem die met Zijn hart Borg geworden is om tot God te genaken. *Want met één offerande heeft Hij in eeuwigheid volmaakt degenen, die*

geheiligd worden. Twee uit een stad, één uit een geslacht. Het is maar een klein hoopje. De éne tijd een paar meer dan de andere tijd. Niet vele machtigen, niet. vele edelen. En het verachte heeft God uitverkoren. Uitverkoren en dierbaar. *Het gaat hier over Christus.* Het gaat altijd over Christus.

Hugo de Groot, daar heb je op school wel van gehoord, van de meester of de juffrouw. Hugo de Groot zei eens in 1600, *dat hij in heel het Oude Testament Christus niet gevonden had.* Maar er was een arme stumper die zei: *Ik heb Hem overal in gevonden, ik heb Hem in Genesis al gevonden.* Maar die man was van God geleerd.

En nu hebben we in Gods kerk een man gehad met de naam van Augustinus. Die man heeft 39 jaar alles in het werk gesteld om in de hel te komen. God en zijn moeder ontvlucht. De laatste keer dat ze kwam om hem te zoeken en op een plaats stond waar de schepen vertrokken, vroeg ze naar haar zoon. En de mensen die daar stonden zeiden: *daar op dat schip wat al ver weg is, zit hij.* Ze heeft haar kind nooit meer terug gezien. Maar God heeft, die jongen bekeerd, 39 jaar oud. En hij heeft nog 39 jaar geleefd. Een pilaar in Gods kerk. Boeken geschreven, tweeduizend preken. Ze worden nu in Amerika vertaald uit het Latijns in het Engels. We hebben er ook enkelen in ons huis. En toen ik Psalm 91 las, een enkele week geleden dacht ik, ik zal maar eens een boek van Augustinus nemen, want hij heeft ook een verklaring over de Psalmen. En wat me trof, dat die man over Christus gaat preken. Hij zegt: de inhoud van Psalm 91 is Christus, en als er in vers 14 staat: *Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen, is dat niet in de eerste plaats de kerk, maar in de tweede plaats. In de tweede plaats. Dus niet in de eerste plaats over het volk van God, maar over Christus.* Want de Vader heeft de kerk aan Zijn Zoon, aan Christus gegeven. In Johannes 17: 6 staat: *Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven.* En nu heeft de tweede Persoon de kerk aanvaardt! En waar kun je dat lezen in de Waarheid? In Psalm 16 : 6: *De snoeren zijn Mij in liefelijke plaatsen gevallen; ja, een schone erfenis is mij geworden.* Onbegrijpelijk, ondoorgrondelijk, het is nooit te vatten mensen, met. ons verstand, want we leren onszelf kennen door de bediening des Geestes als een vervloekt mens. We leren onszelf kennen als een ellendig mens.

*Ik ben nooddruftig, arm en naakt;
O God, mijn Helper uit ellenden!*

En ik heb straks aangehaald die vrouw uit 2 Koningen 4. Die man stemde dat ook toe om Elisa in huis te nemen. Hij wilde ook wel een gebedje van Elisa horen, denk ik. En Elisa is een poosje geweest, maar is weer vertrokken. Want Gods knechten kunnen alleen maar leven op de plaats waar God ze geroepen heeft. Misschien zijn er mensen die zeggen: Man, we hebben allang gedacht dat je eens terug zou komen (naar Nederland). Ja, dat heb ik ook al geprobeerd hoor, vaak geprobeerd. Zelfs wel eens met een brief naar het postkantoor gegaan, dat ik geschreven had: *aangenomen!* Maar dat ik die brief niet kwijt kon. Dat ik in dat gebouw liep soms wel een half uur van het een naar het ander. Maar die brief niet kwijt te kunnen, dat ik thuis kwam en mijn vrouw zei: *is die brief eindelijk weg?* Ik zei: *nee mens, hier heb je hem nu weer, want we moeten nog blijven.*

Toen we op de boot zaten in 1947, mijn vrouw had er ook geen zin in, bedroefd, veroordeeld. Och, ik zei: vrouw misschien over vier of vijf jaar gaan we weer terug. En nu zijn we er nog! Later heeft ze wel eens gezegd: *ik kan op jou ook niet aan, ik kan op jou ook niets aan want je blijft er maar.* Och, we zijn allemaal zulke dwarse mensen, anders niets hoor, dwars. Maar vanzelf mensen, als God geen deur opent, als God geen deur opent dan kan je niet weg. Dat is onmogelijk.

Maar die vrouw uit 2 Koningen 4 wordt gevraagd door Géhazi: *Is er iets om voor u te spreken tot den koning, of tot den krijgsoverste?* En dan zegt die vrouw: *Ik woon in het midden mijns volks.* Die mensen hielden nog gezelschap bij elkander; ze leefde aangenaam en plezierig met Gods volk, en ze was nog niets kwijt. Dus er was niets te doen. Net zo min als hier vanbinnen mensen, er is niets te doen van binnen tenzij God komt. Maar na zeven jaar is ze alles verloren, geen huis meer, geen land meer. En toen ze terugkwam was er wat te doen bij de koning en de krijgsoverste. Je moeten er maar eens over preken dominees! Of heb je er ook wel eens over gepreekt? Kostelijk stukje, hoor! Daar wordt Christus verheerlijkt! Ja, als een mens alles kwijt is.

*Ik heb alles verloren,
Maar Jezus verkoren,
Wiens eigen ik ben. ...
Wiens rijkdom ik heb.*

En nu zegt de tekst: *Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen.* De Vader bemint Zijn Zoon, en de Zoon bemint de Vader. Er werd aan Ds. Ledeboer naar zijn bekering gevraagd; de mensen wilden graag weten hoe hij bekeerd was. En toen ging hij *'De twaalf artikelen'* opzeggen. *Ik geloof in God, den Vader, den Almachtigen Schepper des hemels en der aarde. En in Jezus Christus Zijn eniggeboren Zoon, onzen Heere. Ik geloof in den Heiligen Geest.* En er had geen mens meer wat te vragen, het was afgelopen. Dat was zijn bekering.

En gemeente van Opheusden, en waar u vandaan komt, als dát onze bekering is daar kunnen we op reizen. Dan hebben we een pas voor de hemel; dan hebben we een pas voor de hemel. We zijn hier gekomen, vandaag veertien dagen denk ik, en ja, ik heb mijn paspoort vergeten, ja verloren moet je rekenen. En als je geen paspoort hebt morgen, dan kom je er in niet uit en je komt er niet in ook. Och wat een ellende toch, wat een ellende. De paspoort vergeten, verloren. Koffers nagekeken tot midden in de nacht. Dan moeten we proberen om een andere te krijgen, vanzelf, want je komt er anders niet uit en niet in. Vroeger stapte je zó op de boot en dan ging je varen, maar dat gaat nu niet meer, je moet zoveel papieren hebben. Ik was op reis naar Overijssel denk ik, (ik weet het zelf bijna ook niet meer) maar op een nacht belde mijn vrouw op, ze zei: *ik heb het gevonden, ik heb het.* Ik zei: *gelukkig, o gelukkig mens, want anders was heel de boel in de war.* Want aan de andere kant zitten ze een vrijdag weer te wachten om te trouwen, in Ontario. Dus ik breng mezelf altijd maar in de ellende. Altijd, altijd moet ik maar binnen blijven aan het bidden, want dan moet een mens weer gaan vragen dat we het vinden mogen.

Je leraar moet vandaag met zijn echtgenote ook maar bidden voor dat kind dat geopereerd is vanmiddag. En een ander heeft weer wat anders. Och mensen, het is dikwijls:

*O HEER', verlos mij uit de banden,
Waar in de boze mij beknelt.*

En dat nu al tachtig jaar. Je zou zeggen: man leef je dan nog, och leef je nog? Ja mensen, ik leef nog. Maar God weet hoe.

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. Er is een eeuwige verbinding, een eeuwige gemeenschap tussen de drie Goddelijke personen.

En gemeenschap onder elkander hebben? Och dat gebeurt nog, maar het is niet zoveel meer. Nee mensen het is niet zoveel meer. Het ziet er maar donker uit, hoor. Juda benauwd Efraïm en Efraïm Juda. En waarover? Waarover? Omdat we het niet winnen

kunnen! We zouden het allen moeten verspelen, dat zou gelukkiger wezen. Verspelen, maar daar hebben we geen zin in, want we willen de beste dominee en ouderling wezen. We hebben eens een dominee gehad vroeger, hij heeft mijn moeder gecatechi-seerd in Middelburg, Ds. D. Janse, hij had niet zoveel gaven die man. En op een keer zei hij op de preekstoel: *ik ben bewust dat ik maar weinig gaven heb, maar er zijn toch tijden genoeg dat ik dé dominee ben*, dat ik nog de beste dominee ben, hoor. Zo is het met mij ook, en met jouw ook! Daar moet je maar niet anders over denken, hoor. Want als je het anders zegt, dan lieg je. Ja, maar misschien zitten er nog wel één of twee tussen die zeggen: *dat heb ik nooit gezegd, hoor!* O, dat geloof ik wel dat je nog zo gereformeerd ben, dat je dat niet gaat zeggen, want dan was het nog veel ellendiger. Maar van binnen hé; van binnen. En we hebben zo nodig om in het stof voor God te buigen mensen, en elke keer maar failliet, en elke keer er maar buiten. Opdat we door de genade Gods in Christus in een Drie-enig God opgelost zijn. In een Drie-enig God, is de ademtocht van mijn hart, gemeente. En dat ik aan de borsten der vertroosting mag zuigen, en aan het hart Gods mag liggen.

*Hier wordt de rust geschonken;
Hier 't vette van Uw huis gemaakt;
Een volle beek van wellust. maakt
Hier elk in liefde dronken.*

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. En nu heeft de Zoon de Vader zeer bemint in de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid. *Want de ijver van Uw huis heeft Mij verteerd.* Opdat Gods deugden die wij gekrenkt en geschonden hebben verheerlijkt zullen worden. Sion zal door recht verlost worden, en haar wederkerenden door gerechtigheid. Ik hoop dat dát onze Enige grondslag is mensen, in leven en in sterven. In leven en in sterven. Er was een ouderling hier vroeger, - er zullen nog wel kinderen ook zitten misschien, al zijn er al verschillende gestorven. - Maar die ouderling was eens in de banden, hij werd bespot, zelfs van een dokter in Opheusden. Die mensen kregen verschillende kinderen, die deden niet aan abortus. Die deden niet aan abortus. En toen lag die man in een sloot, hij zei: *O God, ik wordt zo bespot, Uw naam wordt aangerand.* En uit de berijming van: *'De twaalf artikelen'* heeft God die man uit de banden gered. We hebben het horen vertellen, hoor. Hij is al jaren voor de troon van God en van het Lam. We hebben samen daar in dat huisje geweend.

En als we daar dan kwamen om een beetje te preken 's avonds of zondags, dan zaten de mensen op de trap naar de zolder, het zat vol met mensen om maar te luisteren naar de gesprekken die daar gedaan werden. En dan werd er gezongen tot eer van Gods naam. Heb je nog gezelschap, zitten ze nog op de trap? Zitten ze nog op de trap? *Och, dat mijn hoofd water ware, en mijn oog een springader van tranen!* En nu praat ik er wel over - ik ook hoor - maar zonder smart. Ellende hé? Leraar wezen en zonder smart, zonder smart; verschrikkelijk. *Heere, waarom doet Gij ons van Uw wegen dwalen? Waarom verstokt Gij ons hart, dat wij U niet vrezen?*

3. De kerk bemint God

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. In de stilte van de nooit begonnen eeuwigheid heeft Hij Zijn kerk bemint, om door recht en gerechtigheid verlost te worden. En weet je wat nu het voorrecht is mensen? Het enige voorrecht is dat alles buiten sluit van mij en jullie, dat de kerk in Christus besloten ligt. Dat nu dat volk, die kerk in Christus begrepen is. Dat nu het volbrachte werk van Christus door de Heilige Geest aan die mensen wordt toegepast. Want ik heb geen handen om het

aan te pakken. Ik zou wel willen, er is er Eén Die het weet mensen, dat ik *God ál de eer en heerlijkheid wil geven*, maar ik kan niet. Ik val elke keer in dezelfde put, elke keer! *O God, zou dat nu zó lang duren dat ik leef? Ja, jongen.*

*Met mijn laatste snik,
Dan sterft mijn eigen ik.*

Gideon ging nog een efod maken voor dat hij naar de hemel ging. Hij had de mensen tegengehouden dat hij koning zou worden. Dat wilden ze wel doen, hoor. Maar dan gaat hij nog op een kleed op de grond leggen. Een stuiver en een dubbeltje en een kwartje gaan ze erop gooien, en dan gaat hij nog een efod maken. En dan zegt de Waarheid: *En het werd Gideon en zijn huis tot een valstrik*. Richteren 8:27. Ik heb er vroeger wel eens over geschreven in dat krantje dat we hebben. En toen ik daar kwam bij dat punt: *en het werd Gideon en zijn huis tot een valstrik*, legde ik de pen neer. Ik zei: Heere, dat toch die lieve man, dat die lieve man in zijn oude dag nog een efod gaat maken...? En niet alleen een strik voor hemzelf maar ook een strik voor zijn kinderen en familie? En toen zei de Heere tegen mij: *Omdat die man nog moest leren om uit genade zalig te worden door het geloof.*

*Niets in ons, maar al in Hem,
Zo komt men in Jeruzalem.*

En zo gaat het nu met dat arme volk, in al hun ellende. Want het is allemaal ellende, met mij, met jullie allen; allemaal ellende. Als je het anders vertelt dan lieg je, dan lieg je hoor.

Maar toch zijn ze uit God geboren, ze zijn een leven deelachtig geworden in de wedergeboorte dat God zoekt, een leven dat God álles gunt. Zichzelf gunnen ze niets meer. Nee niets. Als een verachte fakkel zo maar over de wereld zwerven, maar *opdat God verheerlijkt zal worden.*

En dan kan Job zijn kinderen verliezen, en zijn vrouw kan zeggen: Zegen God, en sterf. Zijn vrienden kunnen gaan denken dat hij een huichelaar is, en dat een bijzondere zonde hem aankleeft en aanklaagt. En nog veel erger, hij denkt dat God hem tegen is, dat, is het, ergste hoor! Dat is het ergste. Maar dan zegt die man in Job 13 : 15: *Ziet, zo Hij mij doodde, zou ik niet hopen?* En opdat nu dat volk in de diepte van de vernedering, en in de diepte van zelfverfoeiing en zelfverloochening, dat ze gaan zingen met Psalm 97:6 Het is maar een kort versje, zonder voorspel alstublieft.

*Beminnars van den HEER,
Verbreiders van Zijn eer,
Hoopt steeds op Zijn genade,
En haat altoos het kwade.
Hij, die in tegenspoed
Zijn gunstgenoten hoedt,
Verleent hun onderstand,
En redt z' uit bozen hand,
Die op hun onschuld woedt.*

Het 6e van Psalm 97.

TOEPASSING

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. Het gehele leven van Christus is één verachting, smaad en hoon geweest. Waarom? Christus ging het land door goeddoende, genezende alle zieken en kwalen. Maar is nooit één Persoon op de wereld geweest die zo gehaat en vervolgd is als Christus. Alleen omdat Hij de grond

van onder hun voeten weghaalde. Omdat Hij die mensen, dat Jakobs volk niet aanvaarde als bekeerde mensen. Daar moet je eens over denken. En als je nu als leraar mag staan in de kracht en in de mogendheden van de God des hemels, zul je niet anders dan smaad en hoon hebben. Ze hebben van Christus gezegd: *Hij heeft de duivel*. Het is wel eens gebeurd dat ze tegen Hem zeiden: (als ze de bittere vijandschap uitbraakte) *wij zijn niet uit hoererij geboren*. O gemeente, gemeente, als straks Christus gestorven is op Golgotha dan gaan die Farizeeërs nog naar Pilatus, en dan zeggen ze: *deze verleider*. Daar moet u eens over denken. *"Heer, wij zijn indachtig, dat deze verleider, nog levende, gezegd heeft: Na drie dagen zal Ik opstaan."* Hier van binnen is dat ook zo. Want och mensen, het is in ons leven maar een vechten, wie zal het winnen. Ik win het nooit, gelukkig. *Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij is op Zijn schouder; en men noemt Zijn naam Wonderlijk, Raad, Sterke God, Vader der eeuwigheid. Vredevorst.*

Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. Het is maar een kort woordje, we moeten gaan eindigen, want straks moeten we weer naar een andere plaats. En nu al de discipelen hebben Hem verlaten, wij hadden Hem ook verlaten, hoor. We houden het ook niet vol, nee mensen we houden het ook niet vol. Ambrosius in "Het zien op Jezus"..., dat boek ken je wel, hoop ik? Lees je er wel eens in? Ambrosius heeft daar een stukje over de discipelen, en dan zegt hij: toen Christus ging sterven, vluchtte de één in een sloot, de ander in een bos, de derde in een andere plaats, maar allemaal hebben ze Hem verlaten, allemaal! Geen één overgebleven. Zelfs na de opstanding mensen, gaan Johannes en Petrus naar het graf. Maar, ze komen weer terug. Ze komen weer terug, Hij komt niet terug in het graf, hoor. Nee, nee. In een hokje gaan ze met elkander zitten. Vanzelf, Petrus heeft s' middags een bezoekje gehad, en hij is als kind aangenomen. Ik denk als dat niet gebeurd was, dan was hij in de wanhoop gekomen.

Maar dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen. En Christus is er door de Vader uitgeholpen. *Hij zal op den weg uit de beek drinken; daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen.* "Door U, door U alleen, om 't eeuwig welbehagen."

Dat is het einde, en dan om straks verlost, om straks verlost te zijn! Want we moeten de Jordaan nog door. De laatste vijand, die tenietgedaan wordt, is de dood.

Uw oude leraar Ds. Van Oordt heeft hier zo vaak tegen je gezegd: (ik heb het hem ook horen zeggen) *als je gaat sterven moet je maar niet zo luidt over de dood praten, hoor. Hij zei: je kan wel eens honden horen blaffen die je nog nooit hebt horen blaffen.* En toen hij op zijn sterfbed lag in Zeist heeft hij gezegd: *hier ligt een onsierlijk mens, maar ik heb een sierlijke God boven mij.* Het is wat!

We hebben wat nachten met die man opgezeten toen we nog jong waren, en over de wegen van God gesproken. En die man leeft nog hoor, hij is niet dood, hij is niet dood, maar dat volk leeft tot in alle eeuwigheid. *En Ik geef hun het eeuwige leven; en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid, en niemand zal dezelve uit Mijn hand rukken.*

Ik zou nog wel een beetje door willen praten maar we zijn aan de tijd gebonden. Opheusden, ik hoop dat het enkele woord met veel gebrek en in veel zwakheid gesproken, dat God het nog bedauwen mocht, met de dauw van Zijn Geest.

Jongens en meisjes, kinderen, als je jong bent moet je bekeerd worden, je moet niet wachten tot je tachtig bent. Nee wacht maar niet tot je tachtig bent, want dat zijn de kwade, dat zijn de lusteloze dagen. Het raakt alles aan een eind als je oud wordt. Niet

meer kunnen denken, niet meer kunnen bidden, niet meer kunnen zuchten. Nergens meer over kunnen denken. Het gebeurt hoor! Soms is het alsof er nog nooit wat in ons leven is gebeurd.

Zou God Zijn genâ vergeten?

Nooit meer van ontferming weten?

Ik heb in mijn leven, ook in Grand-Rapids mensen ontmoet die na jaren bewuste genade hadden ontvangen, dat ze tegen me zeiden: *ik vrees dat het nog voor eeuwig omkomen is*. Voor eeuwig een omkomen is.

Ik zei: vrouw is het. zo erg?

Ze zei: *ja zo erg! Geen licht meer, geen geloof meer.*

Nee, dat kan niet hoor, nee, nee. Licht, dat kan weg wezen, maar geloof dat blijft. Waar kun je dat lezen? Leraars, als je nu mensen tegenkomt die zeggen: *ik kan het niet meer geloven*, dat is niet zo slecht, hoor. Dat is niet zo slecht. De apostelen zeiden tot de Heere: *"Vermeerder ons het geloof."* Ze wilden een groot geloof, vanzelf. Maar toen zegt Christus: *Zo gij een geloof had als een mosterdzaad....* Wat een slag, wat een slag.

En later heeft Christus tegen Petrus gezegd: *Simon, Simon, ziet, de satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarwe; maar Ik heb voor u gebeden, dat uw geloof niet. ophoude*. Dus, wat God aan Zijn lievelingen gegeven heeft? Juweeltjes. En wat zijn die juweeltjes? *Geloof, hoop en liefde!* Dat zullen ze nooit meer kwijtraken.

Uw onbezweken trouw zal nooit hun val gedogen,

Maar Uw gerechtigheid hen naar Uw woord verhogen.

En gemeente, als je er vanmiddag buiten gesloten ben, dan moet je er maar niet inkruipen hoor! Calvijn zegt in de Institutie: *De ware prediking van het Woord sluit een mens in, of sluit een mens er buiten*. En Justus Vermeer zegt: *Het is net als een ring, als je er in bent, dan ben je er in, en als je er buiten bent, dan ben je er buiten*.

Dat is de vrije soevereiniteit Gods. Dat dát in Opheusden bewaard mag worden in *beide* gemeenten. We hopen het, we wensen dat van harte. Waarom? Och, die kerken, die gebouwen vergaan. Er is maar één Kerk, maar vele kerkgebouwen. Maar die grondslag is hetzelfde, dat het van eeuwigheid in God vast ligt.

Zo min de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,

Zo min zal Uwe trouw ooit wank'len of bezwijken.

En nu al degenen die het missen, en het niet missen kunnen. (daar behoort ik ook bij) o ja mensen, alle leraars, ouderlingen, diakenen, volk van God, als we het nu niet missen kunnen, dan wordt het gebedje levend: *Heere ontnem mij wat ik niet kwijt wil en verleen mij wat ik niet hebben wil*. Dat is tegen uzelf in mensen, tegen uzelf in. En dan *blij met God worden*, niet met jezelf hoor. Nee, dat zijn we al genoeg geweest, en dat is allemaal fout uitgelopen, dat is fout uitgelopen.

Toen we negentien jaar waren hebben we al gepreekt. Het mocht niet vanzelf, want ik was niets. Maar er was een oude man in Bruinisse die op zaterdagmiddag kwam. Hij zei: ben je van God geroepen? Dat is ook wat om daar een antwoord op te geven. Het was met mijn vijftiende jaar wel gebeurd, maar om daar antwoord op te geven.... Hij zei: *als je geen nee durft zeggen, dan is het ja, want tussen ja en nee is niets!* Morgenochtend dan verwachten we je.

Nee, nee, dat kan toch niet want het zal wel mislopen hé? Hoe moet ik nu een preekje gaan doen, al wist ik dat God mij geroepen had. Maar eindelijk zei ik: *morgenavond*.

Zondagavond dan, maar tegen geen mens vertellen, hoor. Dat geen mens het weet, want geen mens mag het weten.

Want ik dacht dat gaat toch verkeerd vanzelf, ik kon niet bekijken dat dát goed zou gaan. En natuurlijk, kerkelijk was ik lid van een gemeente. En die ouderling beloofde dat. Hij is ook al jaren voor de troon; een lieve man. Ik wou dat we de kerkenraadsbanken vol met die mensen hadden. Maar die man zei in zijn dankgebedje: *Heere, onze voornemens van vanavond weet U, Gij mocht er Uw zegen over geven.*

Maar natuurlijk, die ouderlingen en diakenen zijn getrouwd, die hebben allemaal een vrouw. En je kunt wel begrijpen die vrouwen willen de tong likken van hun man hé. Dus de één zei tegen de ander: *wat moet er vanavond gebeuren?*

En zó kwam die kerk toch vol, propvol. Ja, ik stond bij die preekstoel te beven.

Ik zei: o God, wat moet dat toch worden?

En nu had ik die man laten lezen Mattheüs 15. Maar ik was natuurlijk abuis, want het had beter Psalm 119 moeten wezen, dan had ik nog een beetje meer tijd gehad. Maar daar was ik ook te hoogmoedig voor vanzelf, al die verzen van Psalm 119 dat kon ook niet. Och mensen, het kan nooit, het kan nooit. Maar toen die man klaar was zei ik: *nu moeten u alstublieft gaan zingen:*

*Uwen knecht toch bezwaart,
Dat hij niet zij bezwaard
Met moedwilligheid kwaad,
Dat zulks niet over mij
Heerse, maar dat ik zij
Rein van zulk een misdaad.
Al wat ik spreken zal,
En mijn gedachten al,
Laat U, Heer', wel behagen!
Ja U die mijn troost zijt,
Die mij verlost altijd
Uit al mijn kwade dagen.*

En daar viel alles weg, en we gingen twee uur praten, twee uur! Maar toen ik *Amen* gezegd had, kreeg ik bezoek op die preekstoel. En niet zo eenvoudig, hoor. Ze zeiden: *het is allemaal van de duivel er is niets van God bij.* En ik bleef op de preekstoel zitten, ik durfde er niet afkomen. Dat is ook wat. De mensen zaten in hun bank te kijken wat ik daar bleef doen. Zou hij ziek wezen? Nee, ik was niet ziek.

Ik dacht het is toch niets, och nee, bedrogen! Maar het was in de winter tegen Kerstdag, dan is het 's morgens toch lang donker, dan zullen we wel zien dat we morgenochtend vroeg hier vandaan komen, en met de boot van Zierikzee naar Kortgene. Op het eilandje waar mijn ouders woonden. En dan, (wat ook allemaal verkeerd is) dan ga ik naar Amerika. Ik wist niet meer dan dat er een Amerika was, dus dan naar Amerika.

En die ouderling kwam uit dat bankje. Hij zei: *jongen, een dinsdag is het Kerstdag en dan verwachten we je weer drie keer, dan verwachten we je weer.*

Ik zei: *man toch!* Maar ik ben niet, kerkistisch, dat ben ik niet, nee heel niet. Nee dat hebben we niet geleerd. Wel kerkelijk maar niet kerkistisch! *U moet mijn consulent maar opbellen en vragen wat hij er van denkt.*

Maar de consulent ging ook zijn boekje te buiten. (Dat doen wij ook elke keer hé! Elke keer maar weer.) Hij zei: *laat hem maar preken.* Laat hem maar preken.

Ds. Kersten stond in die tijd in Yerseke. Die hoorde dat van twee van zijn jongens dat ik daar gepreekt had. En dat was vanzelf een man van orde en regel, dat kan je

begrijpen! En hij schreef een brief: *nooit meer preken!* Dus ik was gauw dominee af, dat kun je toch geloven? Dominee af. Ik kwam aan de wanhoop, het leven heeft toch geen waarde meer voor me. Ik ben in alles bedrogen. Geen genade, geen roeping, niets. Maar toen kreeg ik op een avond in Brakel te lezen over het geloof. "Als nu een ziel het geloof krijgt te beoefenen komt er toch een ogenblik dat hij alles in God kwijt raakt, en dat het zijn zaak niet meer is, maar Gods zaak."

Nu hebben we een Curatorium, - al die vreemde woorden - vroeger was dat niet. Het verandert allemaal. Toen was het een: *Commissie van toezicht*. En dan kwam je zo op een Synode en dan moest je dadelijk gaan preken. Maar die dominee die een tekst op moest geven (de dag ervoor) gaf een tekst op die niet in de Bijbel stond. Het is allemaal wat hé? Hoe is het mogelijk; Johannes 3:39. Maar er staan geen 39 verzen, nee 36. Maar die lieve Ds. Kersten die voor de troon juicht, zei: *o jongen, dat is wel een abuis! Je moet maar een woordje spreken uit vers 36: "Die in den Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven; maar die den Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem."* Het is ook gebeurd.

En dan maar weer dominee worden. Ik wil altijd maar dominee worden. Heb je er ook wel eens last van gehad mensen? Dat je veel vlugger dominee bent dan dominee af? Het zal wel niet, jullie zullen wel beter wezen dan ik.

En die dominee⁶ zei: *dan moet je maar naar huis gaan en zeshonderd teksten gaan leren, en over drie weken terugkomen en dan die zeshonderd teksten opzeggen*. Ik dacht, ik ga naar mijn vader en moeder vragen of ik thuis mag komen. Want ik dacht, dat kan niet zeshonderd teksten! En als nu vandaag die man nog leven zou, - hij is in 1927 al naar de hemel gegaan - dan zou ik vandaag hem nog gaan bedanken dat hij dat gedaan heeft. Want ik heb er mijn leven lang genot van gehad. En het is nu niet meer dan het geweest is vanzelf, want het gaat allemaal minder worden. Allemaal minder worden. *Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen*.

En daar gaan we mee eindigen, want er is toch geen einde van. Hij redt mij keer op keer. God zegene de Waarheid tot de eer van Zijn Naam en tot blijdschap en vernedering van onze arme harten, om het bloed Zijns Zoons.

Amen.

Dankgebed.

Psalm 81: 12

*Opent uwen mond;
Eist van Mij vrijmoedig,
Op Mijn trouwverbond;
Al wat u ontbreekt,
Schenk Ik, zo gij 't smeekt,
Mild en overvloedig.*

Het twaalfde van Psalm 81.

Toespraak door ds. J. Karens:

Geliefde broeder.

Uit de innerlijke verbondenheid (dus niet gemaakt) dank ik u hartelijk dat de Heere u gaf om nog een ogenblik in ons midden te zijn. U weet toen u aankwam hebben we samen gereden naar Utrecht en toen heeft u dat laatste versje genoemd, wat de Heere u

⁶ Ds. W. den Hengst, docent

beloofd had, uit Psalm 91: 16. *Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen, en Ik zal hem Mijn heil doen zien.* Dat heeft de Heere tot op de stond van heden willen bevestigen. Aan een ellendige. Verder komen we niet en verder zullen we nimmer komen. Dat de Heere het vervulle naar de rijkdom van Zijn trouw, aan een ontrouwe die wij zijn. Bijzonder voor u en uw vrouw ook aan de dag van morgen.

Hopelijk dat de Heere u vergezelle, geliefde oude broeder, en met uw vrouw weer terug mag brengen in uw gemeente. Hij gedenke ook aan uw dochter die zaterdag het ongeluk overkwam. Ook weer een waarschuwing, maar nog niet afgesneden. We hopen dat u ze in het ziekenhuis mag ontmoeten. Hij gedenke Uw kinderen en kleinkinderen. Hij verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede.

En zou het voor de laatst maal zijn, broeder Lamain (het zou toch kunnen voor de laatste maal) Ik zal Hem met langheid der dagen verzadigen, *en Ik zal hem Mijn heil doen zien.* Er komt toch geliefde broer, een eind aan de reis.

*Gij zult mijn kruis eindigen hier;
Want goedertier.
Zijt Gij gestadig.*

Wat zal dat straks wezen! Ik durf niet in te vullen dat ik u zal wederzien. Dat weet ik niet, God weet het of er wat van God in mijn leven is. De God aller genade verheffe Zijn aangezicht over u in de arbeid ook aan de overzijde van de zee. Hij gedenke u en geve dat u veel Zijn heil mag zien, en daarvan getuigenis geven op uw oude dag. Hij versiere u gelijk er ook staat: *om de dagen des ouderdoms nog groen en fris te zijn.*

Hartelijk dank dat U bereid was. God gaf het. Ik hoop dat het in Zijn gunst geweest mag zijn. Dat het enkel eenvoudige woord: *Dewijl hij Mij zeer bemint, spreekt God, zo zal Ik hem uithelpen,* u en de uwen straks nog verder vergund worde. En dat het hier ook voor de hoorders en de kinderen nog inwendig mag strekken tot die waarachtige bekering. Dat begin uit God en dat door de Geest gewerkt bij Zijn volk, dat voor hen nog teerkost op de weg des levens mag zijn. Dat vervulle de Heere, om Zijns Naams wil.

Ik wil onze oude Broeder toezingen van harte, staande Psalm 121 : 4:

Lieve broeder, dat vervulle de God aller genade aan ons, arme stervelingen en aan onze medebroeders in de bediening onder de laaghangende oordelen in een verschrikkelijke verdeeldheid, dat alles uit de mens over het algemeen voortkomt. God verbindt wat aan elkaar hoort en zegene u en ons naar Zijn eeuwig welbehagen, onder de laaghangende gerichten.

Wij heffen aan, staande, Psalm 121 het laatste vers.

*De HEER' zal u steeds gadeslaan,
Opdat Hij in gevaar
Uw ziel voor ramp bewaar';
De HEER', 't zij g' in of uit moogt gaan,
En waar g' u heen moogt spoeden,
Zal eeuwig u behoeden.*

Ds. Lamain tot de gemeente:

We zijn erkentelijk voor de woorden die gesproken zijn door uw leraar, die met ons en zijn andere broer, - toen hij bijna vier jaar oud was - aan het graf stonden van zijn geliefde vader die wij toen begraven hebben. En gemeente, voor hetgeen dat u ons toegezongen hebt. We hebben geen waarde in onszelf, och nee! Het is allemaal ellende. *Maar uitverkoren en dierbaar van voor de grondlegging der wereld, tot roem en prijs van Zijn Goddelijke en eeuwige genade.* Amen.

Gaat thans henen en ontvang de zegen des Heeren.

**De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods.
De gemeenschap des Heiligen Geestes, zij en blijve met u allen.
Amen.**

6. De reine begeerte van Gods kerk 2^e preek over Hooglied 8:1

Ps. 54: 1
Job 6
Ps. 22: 12-13

Ps. 138: 4
 Ps. 38: 9-10

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in het boek der Job en daarvan het 6^e hoofdstuk.

Onze hulp, is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

**Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
 en vermenigvuldigd van God den Vader
 en Christus Jezus den HEERE,
 in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.**

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

Wij hebben uit Gods dierbaar woord gelezen in Job 6:5 "Ruchelt ook de woudezel bij het jonge gras? Loeit de os bij zijn voeder?" Een vraag waar zoveel in opgesloten ligt voor de kerke Gods, geliefden. Een woudezel zal niet ruchelen wanneer hij bij het jonge gras gebracht wordt. Dan zal die grote woudezel stil zijn, hij zal zich niet laten horen. Maar hij zal tot zijn genoeg gras eten en zich verlustigen in hetgeen wat hij gevonden heeft. En zo ook met de os bij zijn voeder. Wanneer hij bij die krib gebracht word overladen met voedsel, dan zal dat beest niet loeien. Maar wanneer hij het mist en hongerig is, als hij in dagen niet gegeten heeft, dan zal het wel anders zijn!

En zo was het nu ook hier met Job. Want zijn ellende en zijn verdriet, *zou zwaarder zijn dan het zand der zeeën*, Job 6:3. En waarom? Er staat in Job 6:4 *Want de pijlen des Almachtigen zijn in mij, welker vurig venijn mijn geest uitdrinkt; de verschrikkingen Gods rusten zich tegen mij.* Noch nooit, nog nooit was Job in zulke diepten geweest voor zijn eigen ziel. Zijn adem was zijn huisvrouw zelfs vreemd; schrijft hij. Zijn vrienden beschouwden hem als een huichelaar, omdat een bijzondere zonde hem aankleefde, waarom God hem in zulke diepe wegen had gebracht. En bovenal, dat was voor hem het allerverschrikkelijkste, het was of de Heere van Hem geweken was. En dat God geen achtiging gaf op de stem van zijn smekingen en verzuchtingen.

En daarom, daarom zegt hij in vers 8: *Och, of mijn begeerte kwame, en dat God mijn verwachting gave!* Want wat God in zijn ziel gewerkt had dat kon toch de duivel niet wegnemen. En de verwachting die God in zijn ziel geschonken had, kon wel geslingerd worden, en daar kon wel alles op- en tegenkomen, maar wéggaan? Dat was onmogelijk. Daarom, *och of mijn begeerte kwame, en dat God mijn verwachting gave!* Dus die man heeft geweten waar het vandaan moest komen. Niet van zichzelf, niet van een mens, maar het moest alleen van God komen. Het moest alleen van de hemel komen.

We hebben gedacht geliefden - het was ons voornemen niet - om vanmiddag nog bij vernieuwing een ogenblikje stil te staan bij wat we vanmorgen gesproken hebben uit Hooglied 8:1a. Onze tekst is bij vernieuwing uit het Hooglied van Salomo het 8^e hoofdstuk, het 1ste vers:

Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder.

Tot dusver.

Het is geliefden: DE REINE BEGEERTE VAN GODS KERK.

- Ten 1ste De begeerte naar de allerhartelijkste liefde.
- Ten 2e: De begeerte naar de allernauwste gemeenschapsoefening.
- Ten 3e: De begeerte naar de innigste gemeenzaamheid.
- Ten 4^e de begeerte naar de getrouwste bescherming.

We hebben er wel wat van gezegd vanmorgen, maar och het is zo weinig. En ook in dit middaguur, we zullen er niet alles van kunnen zeggen. Want bij de inleiding Gods dan moeten we gedurig zeggen: *zou ik het wel ooit met de toppen van mijn vingers aangeraakt hebben?* De oneindige diepten die hier in de waarheid voor Gods kerk verborgen liggen. Ik las uit Job, van die woudezel en os. Ik dacht, wat heeft God die man in de donkerheid, in de nacht - want het was van binnen stikdonker, mensen - veel geleerd en onderwezen.

Ik herinner me als jongen (ik preekte in die tijd wat) dat ik bij een boer kwam in Geldermalsen. Met velen van Gods volk waren we daar samen die dag. En na het middageten nam die man me even mee in zijn schuur. Een donkere schuur. Ik zei tegen die man: ik hoor hier ergens wat, in deze omgeving; daar in die buurt.

Hij zei: ja, dan gaan we eens kijken; dan zullen we eens gaan kijken. En daar stond wat je leest in Maleáchi 4:2 *een mestkalf*. En dat beestje stond in zo'n klein hokje, dat kon zich heel niet verroeren. En stinken!! Verschrikkelijk.

Ik zei tegen die man: doe dat deurtje maar gauw dicht; doe dat deurtje maar gauw dicht. En dat deed die man.

Maar toen ging die boer me wat vertellen van dat mestkalf! *Waarom dat het aan een kort touwtje stond, en waarom dat het zich niet bewegen kon; en waarom het zo stonk daar*. Hij zei: dat mestkalf om goed te groeien, dan moet het altijd melk van dezelfde koe hebben. Maar het moet ook zijn eigen stank ruiken. Zijn eigen stank ruiken.

Ik heb dat - want ik was geen boer - op een stukje papier gezet, vanzelf. Ik zal het nog wel ergens hebben misschien, al is het moeilijk te vinden. Maar ik heb het op een stukje papier gezet. En mijn geliefden we gaan nu van dat mestkalfje af. Maar in de diepte en in het donker daar leert God Zijn volk de meeste lessen. Dat was ook in het leven van Job. En dat was ook in het leven van de bruid. En om onze bekommering niet kwijt te raken in ons leven, dan moeten we veel verdrukt worden. En dan moeten we veel in onze verloren toestand gebracht worden. Dan moeten we gedurig naar de diepte. Gedurig in de vernedering, opdat we lessen zullen leren en onderwijzingen zullen bekomen, die zoeter zijn dan honing, ja dan honingzeem.

Och, dat Gij mij als een Broeder waart! Zegt de tekst. En nu die bruid - dat moeten we niet vergeten - kende er wat van. Want we kunnen in ons leven, mensen, nooit enige betrekking hebben op hetgeen dat we niet kennen. Dat is onmogelijk. We moeten iets kennen om er betrekking op te krijgen. Onthoud dat maar goed mensen, vergeet dat je leven lang niet. Het is God zelf die een mens in zijn gemis moet brengen en er aan moet ontdekken. En als God ons in het gemis brengt dan zal Hij geven wat in Psalm 84:12 staat: *Hij zal het goede niet onthouden dengenen, die in oprechtheid wandelen*. Dan zal Hij voor dat volk nooit zijn een dorre woestijn, noch een land van uiterste donkerheid. Je leest van David in Psalm 84:4 *Zelfs vindt de mus een huis en de zwaluw een nest voor zich, waar zij haar jongskens legt, bij Uw altaren*. En dat was in die tijd geliefden, toen hij verre van de tabernakel, en van het huis God was. Het is in de oude rijm van Datheen in Psalm 42:2:

*Met een hoop volks hier te lande,
Om U Heer, te doen off'rande.*

Maar dat kwam terug toen hij het miste. En nu is Gods kerk over het algemeen in het gemis. In de hemel is het een *God bezittende* kerk. Maar hier is het een *God missende* kerk. Toch mensen, wat is voor Gods kerk een levend gemis een vruchtbaar leven. Want een levend gemis word toch gevoed uit de volheid van de algenoegzaamheid Gods.

Laat ik het je maar heel eenvoudig vertellen mensen, heel eenvoudig. Als God een mens bekeerd, waarachtig bekeerd dan krijgen ze allemaal een droefheid over de zonde. Als je dat niet vind in het leven van een mens, dan is het ware werk Gods niet begonnen. Want er moet een droefheid naar God zijn die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt. Later dan stopt zo vaak die stroom van tranen. Later dan moet dat volk gaan klagen over dorheid. David zegt, dat hij was in een land dor en mat zonder water. Maar als je genade hebt, en het van buiten niet meer schreeuwt dan schreeuwt het van binnen. Dan schreeuwt het van binnen. En als dan God uitwendig nog eens een traan in onze ogen geeft van verlangen en heimwee, dan worden we er zo blij mee. Niet dat die tranen een grond zijn voor de eeuwigheid, dat weten we wel. Dat is alleen Christus. Er is geen andere grondslag om met God verzoend te worden. En geen andere bron om uit te leven dan alleen Christus. Maar wat is het gelukkig als een mens er nog eens gevoel van krijgt. En als een mens er nog eens besef van krijgt. Daarom heeft Job gezegd in Job 29:2, 3 *Och, of ik ware gelijk in de vorige maanden, gelijk in de dagen, toen God mij bewaarde. Toen Hij Zijn lamp deed schijnen over mijn hoofd, en ik bij Zijn licht de duisternis doorwandelde.* En nu, wanneer dat waarlijk gegeven is in de harten van Gods kinderen, dan kan dat nooit en nooit ten volle meer weggaan. Er zal altijd wat van achter- en overblijven. De bruid zegt in Hosea 2:6 *Ik zal heengaan en keren weder tot mijn vorige Man, want toen was mij beter dan nu.* Naomi, toen ze hoorde dat de Heere Zijn volk bezocht had, gevende hun brood, is ze dadelijk opgestapt uit Moab naar Bethlehem. Want de smaak van dat brood van Bethlehem zat achter in haar keel. Dat is bij Gods volk ook zo, dat zal nooit weggaan. En nu kan er wel veel strijd zijn in hun leven; en dat is er. En niet alleen veel strijd mensen - maar ik hoop dat je het volgen kunt en verstaan mag - als je genade mag hebben, dan wordt je met alles geslagen. Er staat zelfs van de bruid in Hooglied 1:6 *De kinderen mijner moeder waren tegen mij ontstoken.* Niet de kinderen van haar vader, maar de kinderen van haar moeder. Dat is van de belijdende kerke Gods. Omdat er een scheiding ligt tussen de *belijdende* en de *belevende* kerk.

Ten 2e: *De begeerte naar de allernauwste gemeenschapsoefening.*

En om nu tot mijn tekst terug te komen: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* Wat heeft die bruid in de tekst eigenlijk begeerd, geliefden? Ze had heimwee en verlangen naar de bestendige en de voortdurende genieting van de zalige gemeenschap met Christus, zonder dat het afgebroken zou worden. Het is hier, zoals er staat in Jesaja 63:18: *Uw heilig volk heeft het maar een weinig tijds bezeten.* En het is opmerkelijk, als je het hele woord van God doorgaat van het begin van de kerk, tot wat we hebben aan de Openbaring van Johannes, dan komt dat elke keer op hetzelfde weer terug. "Uw heilig volk heeft het maar een weinig tijd bezeten." Om maar één voorbeeld te noemen geliefden: des avonds vernacht het geweest des morgens is er gejuich. En om een ander voorbeeld te nemen, de Heere Jezus is op de berg der verheerlijking. Hij heeft Petrus, Jacobus en Johannes meegenomen om Zijn heerlijkheid daar te aanschouwen. En dan is Petrus bereid om drie tabernakelen te bouwen. Voor Christus één voor Mozes één,

en voor Elia één. Niet voor zichzelf, maar voor die drie personen. En toch werd er geen tijd gegeven om dat te doen, want Mozes en Elia worden weer opgenomen in de hemel. Zij gaan weer terug nadat ze met de Heere Jezus over Zijn lijden gesproken hebben. Smytegelt zegt over Henoch: dat God hem opnam toen hij 365 jaar oud was. En hij zegt zo kinderlijk in dat preekje: *"De Heere zei tegen Henoch; je bent toch gedurig bij Mij, en Ik bij u. Ik zal je maar thuis nemen, dan ben je altijd thuis."* Want die man wandelde met God Hij had een bijzonder leven. Noach wandelde ook met God. Maar over het algemeen geliefden, dan is het een kerk die haar eerste liefde verlaten heeft. Maar die toch onder al de liefdeloosheid die ze gewaar worden in hun hart, wel eens tranen schreien in het verborgene voor Gods aangezicht.

En het is in het natuurlijke precies hetzelfde als in het geestelijke. Waar een mens het goed gehad heeft uitwendig daar wil hij naar terug. Zo is het in het geestelijke voor het volk van God ook zo. David zegt in Psalm 63:2:

*Och, werd ik derwaarts weer geleid!
Dan zou mijn mond U d' ere geven.*

Dat teruggeleid worden waar de bruid ook over spreekt is ons verlangen.

1. Ten eerste, omdat we gewaar worden gemeente, dat we onszelf er nooit meer brengen kunnen, met al de genade die God aan Zijn volk schenkt in dit leven. Wij kinnen wel afkeren, maar wij kunnen nooit meer terugkeren. Daarom is er voor de bruid ook overgebleven in Hooglied 1:4: *Trek mij, wij zullen U nalopen.* Hier zegt de bruid: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* Dus de bruid erkent haar *eigen machteloosheid*. Maar ze erken ook dat er niemand op de wereld is die ze terugbrengen kan. Ook Gods kinderen kunnen dat niet. Want de Heere Jezus heeft geen helpers nodig. Hij is een Middelaar waarvan we lezen in Psalm 89: 14: *Gij hebt een arm met macht; Uw hand is sterk, Uw rechterhand is hoog.*

- Nu zegt de bruid in onze tekst: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* En dan ziet de bruid vanzelf óók op *de grootheid van de zaak* die het betreft.
- Maar de bruid ziet ook op de grote aandoening waarmee haar hart vervuld is. Om in die liefde, gemeenschap de gemeenzaamheid te mogen delen voor zichzelf. De grootheid van de zaak mensen: het licht ontdekt de duisternis. En hoe meer ontdekkend licht, gewerkt door God de Heilige Geest in ons leven gewerkt; hoe meer dat we van onszelf zullen walgen. Hoe meer dat we van onszelf zullen afzien. Hoe meer dat we onszelf zullen veroordelen, het kan niet anders.

Want tenslotte de diepte van de val waar we onszelf ingebracht hebben in het paradijs, daar is nooit doorkomen aan, geliefden. Je leest bij de Profeet Ezechiël 8: 13: *Gij zult nog wederom grote gruwelen zien.* En het is een voorrecht als God een mens bekeerd, dat hij in één dag niet alles weet, en aan de weet komt. Het is een grote zegen, als God van stap tot stap met Zijn volk in een weg van afbreking en ontdekking ingaat. Opdat Christus in al Zijn Middelaarsgraveerselen steeds noodzakelijker maar ook steeds dierbaarder voor onze ziel zal worden. En om er nu eens iets van te zien dat is een zaak.

2. Maar in de tweede plaats: om nu eens verwaardigd te worden om er eens in te zien, om er eens te blikken. Om in die heilgeheimen gebracht te worden. Je leest in Hooglied 1:4 De Koning heeft mij gebracht in Zijn binnenkameren. Het is voor Gods volk een grote genade om Christus te mogen kennen. Het is een grote genade om Hem te zien in Zijn graveerselen. Er staat in Hooglied 5: 10 *Mijn Liefste is blank en rood, Hij draagt de banier boven tienduizend.* Dat toont dat Hij de

zaligheid voor Zijn kerk verworven heeft door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid. Maar om er nu eens in te mogen blikken. In Psalm 68:12 staat:

*Uw gangen, zo vol roem en eer,
Zijn aan Uw volk gebleken;
De gangen van mijn God en Vorst.*

En de één mag er dieper in gebracht en ingeleid worden als de ander, daar is de Heere vrij in. Maar het einde zal voor de ganse kerke Gods wezen in Psalm 27:3: *Hier weidt mijn ziel met een verwond' rend oog.*

*De grootheid van de zaak, geliefden, laat ik het proberen in een paar woorden te zeggen. In de weg van ontdekkende genade word God al maar groter en heerlijker. Hij word al maar dierbaarder en al maar voortreffelijker. Maar wij worden al maar minder, minder, minder. Het word alles maar afgebroken. Toen David die dochter van Saul kreeg, heeft hij het beste in zijn leven gevoeld dat hij een schaapherder was. Want er staat in 1 Samuël 18:18: *Wie ben ik en wat is mijn leven en mijns vaders huisgezin in Israël, dat ik des konings schoonzoon zou worden?* O, wat heeft die man er laag onder gebogen! En dan zegt hij op een andere plaats: *Wie ben ik, Heere HEERE, en wat is mijn huis?* En dan zakt David al maar dieper en dieper weg in zichzelf. En nu moet u maar denken geliefden, dat kan nu nooit zonder de dadelijke bediening van Gods Geest in ons hart en leven.*

De grootheid van de zaak, *dat Christus van eeuwigheid God was met de Vader, de Zoon en met de Heilige Geest één Enig waarachtig en eeuwig God.* En dat God nu komt te buigen voor een verdoemelijk zondaar. Dat Hij Zichzelf aan een zondaar komt te openbaren. En dat Hij ook aan zulk een zondaar Zich weg komt te schenken. Dat Hij Zijn liefde, Zijn gemeenschap, maar ook Zijn gemeenzaamheid aan dat volk wil betonen. Dat Hij afdaalt in hun hart en ziel. En dat ze wel eens weg mogen zinken in Psalm 27:3: *Hier weidt mijn ziel met een verwond' rend oog.* Dat ze wel eens weg smelten als sneeuw voor de zon. Onthoud dat goed, het gaat over het nieuwe leven! Zou dat volk, dat nu niet altijd wensen? Zou ze dat niet altijd begeren? Zou dat nu anders kunnen? Er staat in Job 6:8 *Och, of mijn begeerte kwame en dat God mijn verwachting gawe.* Want Gods volk dat lééft alleen in de liefde Gods en in de gemeenschap Gods. En dat nu de Vader in Zijn eeuwig wijsheid zulk een weg heeft uitgedacht in de zending van de Zoon Zijner eeuwige liefde. Want er staat:

Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder. De oude Godgeleerden zeggen: dat is nu het verlangen geweest van de Oud Testamentische kerk om Christus te zien in het vlees, in de volheid des tijds. Want vanzelf gemeente, op de puinhopen van onze val in Adam, waar alles verwoest is, waar alles verwoest is, daar is God van de hemel gekomen. En Hij heeft het verbond der genade, waar Christus het Hoofd, de Borg, en de Middelaar, ja de Inhoud van is, dat heeft God daar aan Adam en Eva geopenbaard. Hebt u er wel eens over gedacht mensen, dat er nooit op de wereld twee mensen geweest zijn, gelijk aan Adam en Eva die de diepte van de val hebben ingeleefd voor hun eigen ziel? Want die mensen hebben gezien, bij ontdekkende genade dat ze niet alleen gezondigd hadden, maar dat ze het ganse menselijke geslacht meegesleept hebben in die afgrond. O, die mensen zijn zo bemoedigd en versterkt geworden door de opening van het verbond der genade!

En nu verlangt de bruid naar die Christus in Wie de overeenstemming en de volle harmonie van al de deugden en eigenschappen Gods te zien zijn. Er staat in Psalm 138:2:

*Door al Uw deugden aangespoord,
Hebt Gij Uw woord
En trouw verheven.*

En dat nu God verheerlijkt word en Zijn deugden worden verhoogd in de zaligheid van Zijn uitverkorenen.

De oude Godzalige Ds. H. Roelofsen zei gedurig op de preekstoel: *dat Gods volk zalig word met behoud van Gods recht.* Met behoud van Gods recht. We hebben hem als jongen ook zien staan op de preekstoel, een pilaar in de tempel Gods. Er kwam eens een man naar zijn huis toe, die zei: Dominee, ik ben het van ganse harte met u eens, van ganse harte! Maar hij zei: één woordje, zou ik nog eens tegen u willen zeggen; mag dat?

En Dominee Roelofsen zei: zeg het maar.

En toen sprak die man: u zegt altijd in uw preken dat Gods volk zalig word met behoud van Zijn deugden, maar God heeft mij ook geleerd: *met verheerlijking van Zijn deugden.* Met *verheerlijking* van Zijn deugden. En Dominee Roelofsen begon zo te wenen, hij zei: *o, God leer het mij ook eens!* O, God leer het mij ook eens. Want je moet rekenen, nu kunnen we de woorden wel uitdrukken, maar de zaken moet God je leren hoor! De zaken moet God je werkelijk leren. En het zijn geen zaken mensen die je zomaar van de straat oppakt. O nee. Er staat in Psalm 25:7:

*'t Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden.
Naar Zijn vreeverbond, getoond.*

En nu zo'n arme, arme, arme zondaar, zou zeggen: o God, hoe kan het? O God, hoe kan het? Als ik over mijn eigen denk zo verwerpelijk, schuldig, zo verdoemelijk en ellendig in mijzelf, dat ik niet anders doen kan dan mijzelf maar veroordelen bij dagen en bij nachten. Maar de verheerlijking van de eeuwig deugden en van de eeuwige volmaaktheden Gods, al van eeuwigheid! Daar ligt de grondslag van de kerk, mensen. Daarom, de duivel kan van alle kanten benauwen; en dat doet hij.

*Daar heeft de vijand boog en schild
En vuur' ge pijlen op verspild.*

Maar die grondslag in de eeuwigheid door de Vader gelegd, kan de duivel nooit ondermijnen. Dat staat onwrikbaar vast. Daarom zingt de kerk ook in Psalm 87:1:

*Zijn grondslag, Zijn onwrikbre vastigheden,
Heeft God gelegd op bergen, Hem gewijd.*

Ten 3e: *De begeerte naar de innigste gemeenzaamheid.*

En om daar nu geliefden in aanraking mee gebracht te worden door het eenzijdige werk Gods in onze harten. En dat nu die kerk, dat nu die kerk zegt in onze tekst: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* Dat dát nu alles kan, dat de Zone Gods die mens geworden is, ontvangen van de Heilige Geest en geboren uit de maagd Maria. En waar de tekst van zegt: *zuigende de borsten mijner moeder.* Want de Heere Jezus heeft aan de borsten van die moeder gezogen. En wie is nu die moeder? Dat is Jeruzalem dat boven is, dat is ons aller moeder. En nu heeft de Heere Jezus als Borg en als Mens aan de borsten gezogen van de heilige sacramenten, in het oude en in het nieuwe Testament. Hij is besneden, Hij heeft het Pascha gevierd, Hij is gedoopt. Hij heeft het Avondmaal ingesteld, "want aldus betaamt Ons alle gerechtigheid te vervullen." En nu staat er: ... *zuigende de borsten mijner moeder.*" En dat alles mijn geliefden opdat Hij

voor dat volk zou zijn naar Hebree 4:15: *Want wij hebben geen Hogepriester Die niet kan medelijden hebben met onze zwakheden, maar Die in alle dingen gelijk als wij is verzocht geweest doch zonder zonde.* En dat betekent ook dit geliefden, dat er geen weg is waar God Zijn kerk brengt of die Borg is er in geweest. We kunnen hier op de wereld wel eens tegen mensen en tegen Gods volk praten.

Maar het kan ook wel gebeuren dat we geen gehoor kunnen vinden in sommige wegen en onder sommige omstandigheden omdat ze er geen kennis aan hebben. Dat gaat niet over de bekering en rechtvaardigmaking. Maar dat gaat over zoveel wegen waar God Zijn volk inbrengt, de één hier en de ander daar in.

En waar hebben we in het natuurlijke maar ook in het geestelijke leven behoefte aan? Aan mensen die ons verstaan! Aan mensen die ons begrijpen! Zó is het bij de bruid. *Ze heeft behoefte aan innige gemeenschap in haar ellende.*

Daarom was het leven van Job in die beproeving zo zwaar omdat hij het miste. Want die vrienden hebben zeven dagen naar hem zitten kijken. Er staat in Job 2: 13 "Alzo zaten zij met hem op de aarde, zeven dagen en zeven nachten; en niemand sprak tot hem één woord, want zij zagen, dat de smart zeer groot was." Het was verschrikkelijk, geliefden. Ik zou zeggen: *het was eigenlijk om te stikken voor Job.* En toen ze gingen spreken met hem, zijn ze nooit op de bodem gekomen waar Job op gezonken was. Ze hebben Job in zijn ellende en verdriet nooit kunnen begrijpen. Daarom hebben ze Job ook zo verkeerd beoordeeld. En Job heeft op bevel van de Heere, na zijn verheffing nog voor die drie vrienden moeten bidden, om verzoening te doen over de ijdelheid en de leegheid van de woorden die ze tot hem gesproken hadden. Maar het is groot om iemand in ons leven te vinden mensen die ons verdriet peilt, die onze noden en onze strijd kent; de banden en de gevangenissen.

Om maar één voorbeeld te noemen. Er staat in Psalm 42:4:

*Daar Uw golven, daar Uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.*

En nu gaan ze bij de kerk er *over*. Maar bij Christus als Borg zijn ze er *door* gegaan, ze zijn er door gegaan. Dus in wat banden en gevangenissen dat nu die kerk ook komt, soms geliefden aan de rand van de wanhoop.

Er zitten er misschien in ons midden ook nog. Er zitten er hier wellicht ook nog, die soms wel eens denken te bezwijken, om te komen in al de strijd en verdriet. Soms dan denken ze om in de hel zo maar weg te zinken. In de hel weg te zinken. Om eeuwig God te moeten missen. En om van dat liefelijke en vriendelijke aanschijn des Heeren voor eeuwig verstoten te zullen worden. Maar Christus heeft uitgeroepen aan het kruis: *Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?* En ons Avondsmaalformulier zegt: *Opdat wij tot God zouden genomen, en nimmermeer van Hem verlaten worden.* En nu, in de grootste verlating waarin dat volk soms komt, zoals Psalm 22: *Mijn God, ik roep des daags, maar Gij antwoordt niet; en des nachts, en ik heb geen stilte;* dan is er toch een onzichtbare hand die de kerk ondersteunt en onderschraagt. En dat ze met kracht uit de hoogte bediend worden om in al de moeite niet om te komen. Maar genade te mogen vinden om met de kerk in te stemmen van de oude dag, uit Psalm 138:4

*Als ik, door angst en tegenspoed
Ben in kleinmoed
Gij mij verkwikket.
Ook tegen mijn wreedsten vijand
Uw rechterhand*

*Mij hulp beschikket.
 Gij zult mijn kruis eindigen hier,
 Want goedertier
 Zijt Gij gesta-dig.
 Het werk Uwer handen zult Gij
 Volvoeren vrij
 O, Heer' genadig!*

TOEPASSING

Ten 4^e de begeerte naar de getrouwste bescherming.

Geliefden, dat geloof word geoeffend door Gods kerk wanneer Christus hun Oudste Broeder zichzelf wegschenkt in hun ziel. *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* Ver van God, dan heeft de duivel zijn pijlen om hun zielen te doorschieten. Ver van God, dan brengt de zonde zoveel verwoestingen in hun hart en leven. Ver van God, dan kleeft onze ziel aan het stof. Maar: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder.* Als ze in die gemeenschap mogen delen, dan vinden ze in Hem een vriendelijk Ontfermer, maar ook *een liefelijk Beschermer.*

En dat heeft Gods volk hier in dit leven nodig. Gods volk leert het hier kennen, mensen, dat ze hier in s' vijands gebied zijn. Dat volk leert het kennen in hun leven dat bij dagen en nachten de vijand van hun ziel, altijd maar op hun hielen zit. En dat hij altijd maar bezig is om te verwoesten en te verderven. Eén van onze oude leraars schreef in één van zijn werken: *wanneer we in de gemeenschap Gods gedeeld hebben, of mogen delen in de dadelijke vereniging met Christus; gord dan uw wapens aan uw heup!* Want dan staat er wat klaar. Dan komt er onder de toelating weer zoveel op de been. Er staat in onze Catechismus: "Dewijl we van onszelven zó zwak zijn, dat we geen ogenblik staan kunnen. En dat moet Gods volk in dit leven inleven.

Geliefden, nu zijn er tijden, zoveel tijden, gelijk u leest van de wijze en dwaze maagden in Mattheüs 25: *Als nu de bruidegom vertoefde, werden zij allen sluimerig en vielen in slaap.* Gelukkig dat de wijzen olie in hun vaten hadden. Dat wil zeggen het werk des Heiligen Geestes in hun harten. Maar anders zouden ze alles nog verliezen en ontgaan. Daarom vragen ze om die bescherming: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.*

En nu lezen we in Gods getuigenis dat gaan we niet toepassen in de verkeerde weg - dat Dina verkracht werd door Sichem. Maar dat ze beschermd werd door Simeon en Levi. Genesis 34. Het was vanzelf met een ijver die uit de duivel en uit de hel was. Maar ze wilden het voor hun zuster opnemen. Hetzelfde vind u ook in het leven van Tamar die verkracht werd door Ammon. Nu heeft Absalom die daad aan zijn zuster Tamar gedaan, willen wreken door Ammon te doden. Dat was vanzelf allemaal verkeerd en hun eigen rechter spelen. Maar nu heeft Gods kerk heeft een Beschermer. Een Beschermer in de rechtvaardigmaking. Een Beschermer in hun leven. Een Beschermer in hun sterven. Een Beschermer in het oordeel. En ze hebben er Eén die straks in dat oordeel zal opstaan voor die kerk waar ze zullen staan aan Zijn rechterhand. En waar de weg geopend zal worden voor al dat volk naar het nieuwe Jeruzalem, waar ze straks zullen ingaan met vreugde. En waar ze door Christus geleid zullen worden aan levende fonteinen der wateren. En waar God zal zijn alles en dat in allen.

Och, dat Gij mij als een Broeder waart. En we hebben vanmiddag bij het begin gezongen uit Psalm 54:1 van Datheen:

*Och Heer' almachtig, help toch mij!
Door Uwen Naam en sterkte krachtig.
Neem mijn zaak aan, wees mijns gedachtig.
Laat Uwe macht verschijnen vrij.
' t Gebed dat ik nu doe verhoor.
Wil Heer' neigen tot mij Uw oren,
Opdat Gij moogt goediglijk horen
De woorden die ik brenge voort.*

God brengt in de weg van Zijn voorzienigheid die kerk in al die wegen en onder al die omstandigheden, opdat ze wanhopen zullen aan hun eigen sterkte en aan hun eigen kracht. Maar dat hun oog op Hem alléén zal gericht zijn. Op *die Oudste Broeder*, op die Voorspraak aan de rechterhand des Vaders. Op Hem, Die altijd leeft om voor Zijn volk te bidden.

Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder. En dat ik nu met al mijn lasten, zorgen, noden, gebrek en twijfelingen, en mijn wederwaardigheden van binnen en van buiten, mijn toevlucht tot die Broeder mag nemen. In de wetenschap: *Doch mijn God zal naar Zijn rijkdom vervullen al uw nooddrift, in heerlijkheid, door Christus Jezus.* In het natuurlijke leven mensen, dan kunnen je beste vrienden het nog wel zat met je worden. Zelfs in het natuurlijke leven. Daarom staat er in Spreuken 25:17: *Spaar uw voet van het huis uws naasten, opdat hij niet zat van u worde en u hate.* Werkelijk hoor, er staan zoveel lesjes in de waarheid. Ja, en dat is nu al zoveel jaren geleden, en vandaag is het nog waar. Werkelijk hoor! Je zou elke dag de Spreuken wel moeten lezen, om bewaard te worden voor teleurstellingen. Werkelijk! Maar vanzelf, dat doen we niet. Maar daar kun je altijd terecht.

Ik zal je nog eens wat vertellen, mensen. Gisteravond zei er nog een dominee tegen me door de telefoon: *je moet wat ik vertel niet vertellen tegen andere mensen hoor!* Maar vanzelf die man had het ook weeral verteld. Maar bij de Heere kun je niet alleen terecht, maar nu kun je daar alles vertellen en het word nooit oververteld. Het word nooit oververteld. En niet alleen dat Hij het niet oververteld, maar Hij lost het alles voor u op! Want Christus, die Oudste Broeder is zo blij als Hij alles voor u doen kan. Hij is zo blij, het is muziek in Zijn oren als je s' nachts om 2 of 3 uur in banden en gevangnissen roept.

*Om hen uit de wrede kaken
Van den dood eens los te maken.*

Je zou het tegen een ander allemaal niet durven vertellen. Ze zouden zeggen: *wat voor man is dat toch, en wat voor vrouw moet dat toch wel wezen.* Maar je kan aan Hem alles, alles meedelen. Leg je hart er maar voor open. Hij staat klaar. Altijd om je te horen. Om je te antwoorden. Om je zaak op te lossen. Om je ziel in de ruimte te stellen. En om je zo een toevloed en toevoer uit Zijn Elpenbenentron te geven. *En uit Zijn volheid hebben wij allen ontvangen, ook genade voor genade.*

Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten de borsten mijner moeder. De bruid begeert de éénheid met Christus. Want die de Heere aanhangt is één Geest met Hem.

Och geliefden nu gaan we maar eindigen voor vanmiddag Maar nu allemaal van begin tot het einde een eenzijdig, een eenzijdig werk Gods. Als wij weglopen dan brengt Hij u weer terug. Als wij afscheid nemen dan komt Hij u weer te omhelzen, zonder te verwijten. En als wij niet meer terug kunnen komen dan komt Hij in de diepte. Dan komt Hij in de afgronden om u weer op te rapen. Om u weer terecht te brengen. En om dan de belijdenis aan je ziel te ontlocken uit Psalm 119: 88:

*Gelijk een schaap heb ik gedwaald in 't rond,
Dat onbedacht, zijn herder heeft verloren;
Ai, zoek Uw knecht, schoon hij Uw wetten schond;
Want hij volhardt naar Uw geboôn te horen.*

We zullen het voor vanmiddag erbij laten. God mocht het woord nog zegenen. Och, we staan allemaal alleen op de wereld, mensen. Alleen op de wereld. En wat zal het wezen, wat zal het wezen om straks alleen in het oordeel voor God te moeten verschijnen! Dat het nog eens gekend en beseft mocht worden. Dat God het nog eens opbinden mocht, mensen. Dat het nog eens nood mocht worden, Psalm 116:3. *Och Heer', och, wierd mijn ziel door U gered.* En om gebonden te worden in dat bundeltje der levenden, dat tussen Gods borsten vernacht.

Mijn onbekeerde medereiziger u bent nog in het heden der genade. God laat Zijn woord nog brengen. Het Evangelie wordt nog verkondigd. Och, leert er toch eens onder bukken. Dat u er om verlegen mocht worden, om die God aller genade in Christus te leren kennen. Valt Hem nog te voet. Ik hoop dat u vanmiddag onder de bediening van dat getuigenis gezocht hebt: *Heere, past het toch eens aan mijn ziel toe. Schenk me dat voorrecht toch eens.* De Heere is het alleen die het doen kan en doen wil.

*Op uw noodgeschrei.
Deed Ik grote wond' ren.*

En volk van God in ons midden, wat hebben we van dat verlangen en die begeerten in onze harten? *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* Is het wel eens levendig? Is het wel eens nood? Zijn er wel eens ogenblikken dat je zegt: o, God ik voel me zo alleen met al wat ik ervaren heb en beleefd heb? Want vanzelf, als het goed gaat mensen, dan neemt God de grond uit alles weg. Opdat je enige houvast in God door Christus zijn zal: *Och, dat Gij mij als een Broeder waart.* Om die gemeenschap te ontvangen. Om in die liefde te mogen delen. Om die gemeenzame omgangen met Hem te mogen hebben, als een broeder en zuster, met elkaar. En om Hem te hebben als onze Beschermmer, in nood en in dood, in leven en in sterven. De Heere schenke en verwakkere en bestendige en bekrachtige dat leven in Zijn gemeenschap, in onze harten; tot Zijn eer en onze blijdschap. Amen.

Dankgebed

Psalm 38: 9 en 10

*Mijn begeerten Heere, krachtig
En almachtig
Zijn voor U gans openbaar.
Al mijn zuchten en gedachten
En mijn klachten
Zijn voor U bloot ende klaar.*

Gaat thans henen en ontvang de zegen des Heeren.

**De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods.
De gemeenschap des Heiligen Geestes, zij en blijve met u allen.
Amen.**

7. De onttrekking van Gods genadige tegenwoordigheid
Uitgesproken te Grand-Rapids 28 november 1957

Psalm 66 : 2

Hoséa 5

Psalm 119 : 68 - 69

Psalm 135 : 8

Psalm 27 : 5

Wat wij u uit God Woord hopen voor te lezen kunt u opgetekend vinden in de profetieën van Hoséa en daarvan het 5e hoofdstuk.

Onze hulp, is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

**Genade vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken
en vermenigvuldigd van God den Vader
en Christus Jezus den HEERE,
in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.**

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

We zijn voor de tweede maal op deze dankdag samen gekomen om Gods weldadigheid aan ons en aan dit volk bewezen, te gedenken in het midden van Zijn tempel. De goedertierenheden Gods die over ons zijn uitgestrekt in het jaarseizoen dat achter ons ligt zijn veel en groot. En we kunnen met Job ook in deze middag wel betuigen: *Benevens het leven hebt Gij weldadigheid aan mij gedaan, en Uw opzicht heeft mijn geest bewaard.* God heeft in het jaarseizoen dat achter ons ligt een overvloedige oogst geschonken. En de velden, over het algemeen, - in de ene State was het wel minder dan in de andere - maar over het algemeen de graanvelden hebben getuigd van Gods goedheid en van Gods trouw. Maar och nu zegt de Heere in Zijn Woord: *Och, dat zij zulk een hart hadden, om Mij te vrezen.* En dat is het wat nu ontbreekt, geliefden. Geen ogen om te zien, en geen harten om op te merken. Want als het in ons hart en leven waar mag zijn, geliefden dan zijn we nergens anders om verlegen dan om eens in waarheid voor God te bukken. Dat is het één. En dan zegt de Heere: *Nu zijn de weldadigheden zoveel, de goedertierenheden groot.* Want we zijn toch schepsels die alles verzondigd en alles verbeurd hebben. Alles doorgebracht! Maar om daar nu eens gebracht te worden, dat hij onder de goedertierenheden Gods eens bukken mag, en dat zijn hart er eens onder geraakt mag worden. Want och, we kunnen wel veel gaan noemen vandaag, maar och gemeente als ons hart er niet in is dan zegt de Heere niet anders, ook van ons dan van Zijn oude volk: *Doe het getier uwer liederen van Mij weg.* Werkelijk! Want God is niet verlegen om woorden en om uitwendig vertoon, nee. Maar God ziet naar waarheid in het binnenste.

*Gods offers zijn een gans verbroken geest,
Door schuldbesef getroffen en verslagen.*

En dat zal nu te allen tijde, geliefden, van boven moeten komen. Maar nu is ook aan de andere zijde een teken van Gods ongenoegen ook over Zijn volk dat Hij ze dat onthoudt. Een teken van Gods ongenoegen als Gods volk geen doorgang tot de hemel heeft, en als het gesloten is. Laat ik het maar met korte woorden zeggen: Als een mens zichzelf niet kwijt kan, en zijn zaken niet kwijt kan, en het maar niet opgelost wordt; dat is een teken van Zijn ongenoegen. Maar ook een teken van Zijn ongenoegen dat hij niet bukken kan. O bij wijze van spreken, geliefden, dan kan een mens soms op zijn stoel zitten (die het vatte kan die vatte het) dat hij naar de grond zit te kijken en dat hij

zegt: *Heere, daar heb ik wel eens gelegen dat ik wáár werd, maar nu, nu ben ik zo ver van de weg en het pad af, dat ik van de stoel nog niet op de grond kan komen.* Want al ging hij er liggen geliefden, dan heeft het nog niets te betekenen. Als God hem er niet brengt dan heeft het geen betekenis. En toch als er ooit wat van geweest is dan ligt er toch een heimwee:

Och, wierd ik derwaarts weer geleid,

Dan zou mijn mond U d' ere geven.

We leven in bange en ernstige tijden. Uitwendig welvaart, maar inwendig grote armoede. En waar de oorzaak nu ligt? Dat verklaard onze tekst in deze middag in Hoséa 5 het 15e vers, waar Gods Woord aldus luidt:

Ik zal henengaan en keren weder tot Mijn plaats, totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken.

Tot dusver.

Het gaat in onze tekst geliefden over:

DE ONTTREKKING VAN GODS GENADIGE TEGENWOORDIGHEID.

- Ten eerste: Wat dat met zich meebrengt.
- Ten tweede: In welke weg die tegenwoordigheid weer ontmoet kan worden.

Hoséa een zoon van Beëri, een burger uit het rijk van de tien stammen, is door God geroepen in de dagen van Jerobeam de tweede, om te profeteren tegen het rijk der tien stammen. Hoséa heeft zestig jaar geprofeteerd, zestig jaar gepreekt en de oordelen Gods over het rijk der tien stammen aangekondigd. In de tijd dat Hoséa geprofeteerd heeft was er onder het rijk van de tien stammen een grote welvaart. Dat rijk oefende naar alle zijden een grote macht. En ook aan uitwendige godsdienst ontbrak het niet in de dagen van Hoséa. Er werden te Gilgal en te Beth-El rijke offers gebracht. Maar de dienst van de kalveren en de dienst van de Baäl werd meer en meer openbaar. Het was laten we het zo maar noemen, het was niet anders dan een eigenwillige godsdienst. En het was een godsdienst waar de vreze Gods in gemist werd. En nu kan uitwendige godsdienst waar het hart aan ontbreekt, God uitdagen om Zijn oordelen en Zijn ongenoegen over de wereld te zenden. En zo was het ook immers in de dagen van de profeet Hoséa. De prediking van Hoséa had geen invloed. En hij was als een stem van de roepende in de woestijn. Want er werd geen gehoor verleend aan de ernstige bedreigingen die God zond tot Efraïm en tot het rijk der tien stammen. En met al die uitwendige godsdienst gingen ze hoe langer hoe meer hun eigen weg en hun eigen pad. En zij vervreemden zichzelf van God, ja ze hebben God Zelf weg gezonden. Zoals ook later in het Nieuwe Testament wat ons opgetekend is in Mattheüs 8:34 van de Gadarénen die baden dat Hij uit hun landpalen zou vertrekken.

En nu was de Heere over dat volk zo lankmoedig, niettegenstaande al hun zonden en ongerechtigheden. God heeft dat volk rijkelijk gezegend en rijkelijk beweldadigd. Het was niet zo dat de Heere de uitwendige zegeningen van dat volk onthield, nee! Maar niettegenstaande al de ellende die zij openbaarde heeft God dat volk toch gezegend uitwendig met allerlei zegeningen. Maar helaas het was tot hun oordeel, en het was tot hun verderf. En onder die uitwendige zegeningen was er een zwaar oordeel, waar onze tekst van spreekt dat de Heere zegt: *Ik zal henengaan en keren weder tot Mijn plaats.*

En ge kunt gerust wel zeggen geliefden dat is het zwaarste wat een land en een volk kan treffen als God ons gaat verlaten. Dat God Zijn tegenwoordigheid van ons gaat onttrekken. Al wordt een mens ook in het persoonlijk leven bezocht, al wordt hij

zwaar gedrukt en gekastijd, al krijgt een mens in zijn leven slag op slag en God komt erin mee, dan is hij beter met de slagen dan met de zegeningen. Want als de slagen en de beproevingen ons op de rechte plaats mogen brengen dan wordt hij er met David nog blij mee. Want hij zegt:

*'t Is goed voor mij verdrukt te zijn geweest,
Opdat ik dus Uw Godd' lijk recht zou leren.*

En het kan ook in het leven van Gods volk wel eens gebeuren dat alles zo voor de wind gaat dat zij er benauwd van worden. Werkelijk! Niet dat ons vlees de tegenheden begeert en dat wij betrekking hebben op diepe en op smartelijke wegen, nee. Want ons vlees begeert ook voorspoed in de wereld. Wij begeren ook van alle kanten welvaart. Maar toch wat een gezegende gevolgen heeft het voor Gods volk menigmaal als God ze tegenkomt en als God ze met de roede gaat bezoeken. Want wanneer het dat volk naar God drijft en wanneer ze God meer lief krijgen daardoor. Och dan zeggen ze wel eens: *Heere ga er maar mee door, want het zijn toch de beste tijden in mijn leven als mij alles ontvalt en God alleen overblijft.* De beste tijden in mijn leven als het me drijft naar Gods troon, en als de Heere Zichzelf eens bij vernieuwing aan dat volk komt te openbaren, en dat Hij weer van vrede tot hun ziel gaat spreken. Dan is het immers goed voor dat volk verdrukt te zijn geweest, opdat ze dus dat Goddelijke recht zouden leren. En: "Sinds heeft mijn hart voor hovaardij gevreesd."

Want het blijkt toch gedurig, geliefden, dat Gods volk druk en kruis in hun leven nodig heeft om bij God te komen en bij God te blijven. Wanneer alles voor de wind gaat ook in ons natuurlijk leven dan ligt een mens niet veel op zijn knieën. O nee! En dan onze gebeden mensen het is allemaal even dood en zonder inhoud. Het zijn allemaal maar woorden die hij uit de herinnering van vroegere dagen nog naar voren brengt. Maar er is geen leven in, och nee, mensen. Hij moet er op de duur zelf van gaan walgen. Maar als er nog eens wat is dat God op zijn ziel komt te leggen, dat gebruikt God de meestentijds om Zichzelf nog eens nader en klaarder aan dat volk te openbaren. Het is precies zoals Huntington geschreven heeft: "Voorspoed is zelden vóorspoed, en tegenspoed is zelden tégenspoed." We hebben altijd maar wat nodig, mensen om bij God te komen, en om eens naar die verborgen plaatsen gedreven te worden dat we uit de diepten van onze ellende God nog eens nodig krijgen. Maar als de Heere gaat zeggen: *Ik zal henengaan en keren weder tot Mijn plaats,* dan gaat God Zijn tegenwoordigheid van Zijn volk en kerk onttrekken. En dan kan hij uitwendig wel gezegend worden. U hebt het kunnen lezen in de proclamatie van de president Eisenhower in hoeveel wegen God Amerika gezegend heeft. En ook in dit jaar zijn we rijkelijk beweldadigd.

Ik heb in het Churchpaper (Kerkblad) gelezen deze week of de vorige week reeds in verband met de welvaart die er hier in Amerika is. En dat we in verschillende opzichten boven andere landen uitsteken, in verband met de olie die hier is, en in verband met de fabrieken, en met de automobielen die er zijn. O, dat werd allemaal in die krant opgenoemd. Maar ik dacht: *och wat een armoede, wat een armoede.* Als we nu eens konden zeggen: in 1957 God heeft nog waarachtig mensen bekeerd, dat de hel nog eens gesidderd heeft. Want op het Pinksterfeest in Jeruzalem, toen op die ene dag drieduizend mensen tot God bekeerd zijn, u kunt gerust geloven dat de hel gesidderd heeft toen de duivel er drieduizend op één dag moest kwijt raken. En als we nu vandaag eens konden zeggen, niet tot verkleining van de zegeningen mensen, niet om het opzij te schuiven wat God heeft gegeven. O nee! Want er staat in Psalm 103:1:

Mijn ziel wil den Heer' met lofzang prijzen;

*Al wat in mij is moet Hem eer bewijzen,
En Zijnen heiligen Naam loven met vliet.*

De goedertierenheden uitwendig zijn velen. Maar och, als het nu vandaag eens mocht zijn ook in onze eigen gemeente: *daar zitten ze, daar zitten ze die God als een brandhout uit het vuur der hel gerukt heeft.* Met de biddag waren ze nog dood en onbekeerd, maar nu kunnen ze vertellen wat God aan hun ziel gedaan heeft. Daar zitten ze in het midden van ons die door God aan het einde gebracht zijn, en dat ze Christus hebben leren kennen als het einde der wet tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft. Met de biddag waren ze nog zo bekommerd, dan hingen ze nog als tussen hemel en aarde. Maar als je ze nu ga bezoeken, och dan is het een wonder. Dan zeggen ze met Paulus: *Want ik weet, Wien ik geloofd heb.* En als ze dan eens bij hun hart zijn dan hoor je ze zeggen: *Want ik ben verzekerd, dat noch dood, noch leven, noch engelen, noch overheden, noch machten, noch tegenwoordige, noch toekomstige dingen, Noch hoogte, noch diepte, verdrukking, of benauwdheid, of vervolging, of honger, naaktheid, of gevaar, of zwaard, nog enig ander schepsel ons zal kunnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus, onzen Heere.* Als je nu vandaag daar eens over kon praten. En als we dan eens terug mochten komen in onze eigen gezinnen, dat we mochten zeggen: Die jongen leefde ook zomaar zoals hij geboren was. Maar tussen biddag en dankdag heeft God hem opgezocht. En dat meisje, o het is een lust om er naar te luisteren wat ze kan vertellen van de wegen en de wonderen Gods. Vroeger dan was het maar een navolgen van de wereld. Dan moest ze de laatste mode hebben. Maar nu het is alles zo anders geworden, het is alles zo anders. Nu zit ze met Gods Woord in plaats van een magazine. En nu zitten ze met de oude schrijvers in plaats dat ze die tijdschriften en romans zitten te lezen. O die verandering die er plaats gehad heeft!

Daar zal het tenslotte maar op aan komen. Want mijne hoorders al worden we uitwendig nog zo rijk beweldadigd, maar straks gaan we sterven. Straks dan moeten we God gaan ontmoeten, straks dan worden gedagvaard voor die grote Rechter van hemel en van aarde. En als we dan geen God en geen Borg hebben, en geen bedekking voor onze arme ziel, wat zal het wezen als wij God zullen moeten ontmoeten en niet zullen kunnen. En verwezen worden naar de buitenste duisternis, waar weinig is en knersing der tanden. Maar nu zegt de Heere hier in Zijn Woord: *Ik zal heengaan en keren weder tot Mijn plaats.* God ging Zichzelf onttrekken. En als God Zichzelf gaat onttrekken, mensen, dan komt er

- ten eerste: in plaats van het leven de dood. Dan komt de dood onder de leraars. Daar zullen we eerst mee beginnen.
- Dan komt in de tweede plaats: de dood onder het volk.
- En in de derde plaats: dan komt de dood in de bediening.
- In de vierde plaats, de dood onder Gods volk.

(1) De dood onder de leraars. Aan de ene kant, geliefden, pleisteren met loze kalk en maar roepen: *vrede, vrede en geen gevaar.* En de mensen maar bouwen op gronden die bij de dood straks zullen ontvallen. Dat is, als de dood onder de leraars komt. Dan wordt die grondslag die gekend moet worden niet, meer neergelegd. Dan worden de mensen naar de bloemhoven gestuurd. Dan worden er oksels onder de armen genaaid. En de zonde wordt niet meer bestraft. En alles kan er mee door. En dan zegt de Waarheid: *Daarom, gelijk het volk, alzo zal de priester zijn.*

De dood onder de leraars. O zelfs onder de van God geroepen leraars. Zelfs onder die leraars die genade van God gekregen hebben. En mijn geliefden weet u wat er dan gebeurd? Dan moeten zij zichzelf maar met hun verstand helpen. En God onttrekt zich van die leraars! En om dan nog in het leven te blijven (want een mens zolang als hij maar buiten Gods handen kan blijven zal hij het wel doen) proberen ze zichzelf maar op de been te helpen met wat dertig, veertig, en vijftig jaar geleden wel eens gebeurd is. Maar de Heere Jezus heeft eens tegen Zijn discipelen gezegd aan de zee van Tiberias: *Brengt van de vissen, die gij nú gevangen hebt.* Wat er de laatste maand gebeurd is, wat er de laatste week gebeurd is, wat er de laatste dag gebeurd is. Och als u dat kleine boekje leest van David Brainard die hier onder de Indianen gewerkt heeft en tot zulk een rijke zegen in dit land geweest is, en wiens bediening zo van God gezegend is. Als je zijn dagboek leest wat er van de ene dag in de andere plaats had...! Er is ook een boekje van Stoddard, van zijn geestelijke bevindingen, allemaal kleine stukjes. En dat spreekt van de strijd wat die mensen hadden, van de worstelingen, van de uitreddingen, van de openbaringen, van hetgeen God hen schonk in hun zielen. En dat gebeurt wanneer God nog tegenwoordig is. Maar de dood onder de leraars...!

En och geliefden, als het nu van week tot week maar een lesje is, een geleerd lesje is en allemaal maar verstand, zodat het leven erin ontbreekt, och dan zou een mens er toch wel van weg moeten lopen. Hij zou er zélf wel van weg moeten lopen; hij zou zélf wel beter emeritaat aan kunnen vragen, dan dat hij er nog langer zou staan. Want och, wat zal zulk een bediening toch uitwerken?

- (2) En dan, als God Zich gaat onttrekken dan komt de dood niet alleen onder de leraars, maar *de dood komt ook onder het volk.* Het wordt allemaal toch zo doods. Och, er is geen gemis meer, er is geen nood meer, er is geen behoefte meer, er is geen aangebondenheid meer, er is geen noodbesef meer. En het is een ziekte die we zo gemakkelijk kunnen dragen. Het leven in onze hand gevonden en we worden niet ziek. En benauwd geliefden, omdat het niet benauwd is, en veroordeeld omdat wij ons niet veroordelen kunnen. En zoals één van Gods kinderen die juicht voor de troon eens uitgedrukt heeft: *dan kunnen we wel verhuizen, maar dat we in dezelfde straat blijven wonen.*

Dan kan het de ene tijd nog wel eens opgebonden wezen dan de andere, maar dat er nu eens zaken gebeuren. Dat er nu nog eens ontmoetingen zijn tussen God en hun ziel. Och, dat ze bij God nog eens terecht mogen komen. Dat ze nog eens iets van de hemel voor hun ziel mogen ontmoeten. Och, dat we kunnen zeggen in 1957: uitwendig hebben de graanvelden zo gegroeid en gebloeid, en God heeft het zo gezegend, maar vanbinnen is het óók nog een veld geweest waar het nog groeide en bloeide. Dat ze de datums kunnen noemen dat ze van de ontmoetingen kunnen spreken die God ze nog gegeven heeft tussen de Heere en tussen hun ziel. Och geliefden, dan is het niet erg al moet een mens dan armoede hebben in dit leven, en al moet een mens dan door diepe ellende heen.

We kennen de geschriften van Huntington en van Warburton, en van zoveel van die oude mensen meer. Och wat hebben ze het uitwendig toch moeilijk gehad. Wat hebben ze het menigmaal moeilijk gehad. Gadsby zei eens een keer tegen Huntington: We zullen weer eens dat gat moeten gaan stoppen bij John. Och hij had weer zoveel schuld die Warburton, en zoveel ellende. Maar och geliefden, als je dan aan de andere kant leest wat een grote bemoeienissen God er mee maakte. En wat een bezoeken dat hij toch kreeg, dan kan je wel eens zo'n groot gat hebben, mensen. Dat is niet zo erg, och nee dan is het niet zo erg.

*God, Die helpt in nood,
Is in Sion groot;
Aller volken macht
Niets bij Hem geacht.*

Want als het uitwendig zo goed gaat mensen dat gaat het in de regel van binnen verkeerd. Gewend aan de ontwenning. Er is wel eens een tijd geweest voor dat volk dat ze geen zondag het buiten God konden stellen. Dat ze geen week buiten God konden leven. En dat ze gedurig met het volk van Israël van de oude dag:

*Zij werden daag' lijks begenadigd;
Met manna, hemels brood verzadigd.
Gods hand bracht, in dat dorre oord,
Rivieren uit een steenrots voort.*

Och geliefden, dat is een vruchtbaar leven als het gedurig op is, en als God gedurig weer wat geeft. Dat is een vruchtbaar leven. Maar als we nu zo lang kunnen leven op wat vroeger wel eens gebeurd is? Och wat een ellendig leven toch! En als hij er dan maar eens onbekeerd er onder werd, als hij dan maar eens onbekeerd werd. Maar dan nog maar bekeerd blijven. En dan nog maar op de stoel blijven zitten. En dan nog maar de man blijven. Och, ik heb in Rijssen een oude vrouw gehad vroeger, ze is nu al in de hemel verlost. Ze kon in geen jaren meer naar de kerk toe, ze was zo ongelukkig. Maar op een keer hadden we daar eens gepreekt over *de rok van Samuël*. Ik moest er altijd langs als ik van de kerk kwam, elke keer, drie keer op een dag. En als ik soms eens een beetje lust en een beetje liefde had dan stopte ik soms wel eens even, zomaar om die oude vrouw een hand te geven. Ze zat altijd voor het raam te kijken als ik langs kwam. 's Morgens, 's middags, en 's avonds! Maar toen stapte ik 's middag in dat huisje van die arme mensen.

Ze zei: waar heeft u over gepreekt vanmorgen?

Ik zei: "Over de rok van Samuël. Krijg je ook elk jaar wel eens een nieuwe rok?"

Ze zei: Och het is zo kapot mijn rok, het is al zoveel jaar geleden dat ik een rok gehad heb. Ze zei: Ik durf niet meer buiten te komen, want er zijn van alle kanten gaten in gevallen. Zó lang was het geleden dat ze nog een rok gekregen had. Maar als een mens het nog maar eens eerlijk voor God bekennen mag, en voor elkander. Dat hij zegt: och man het is verschrikkelijk, och zo een magerheid en dorheid. En zover van God af, zover van God af. En allemaal mij eigen schuld, want ik heb het allemaal verzondigd en ik heb het er allemaal door gebracht. En dan?

- (3) Och geliefden, *de dood in de bediening*. Want u moet denken als die leraar dood is (versta wel wat ik bedoel) als die leraar geen oefeningen heeft, en als het volk geen leven heeft, wat zal er dan toch in de bediening overblijven? Och dan is het inderdaad zoals u leest van Elisa: "De dood in de pot!" Mensen, de dood is in de pot! En als het leven aanwezig is, wat is het dan toch anders geliefden.

Bunyan heeft wel eens gepreekt in de nacht voor meer dan duizend mensen in de tijd toen hij in de gevangenis zat. En dat er zulk een blijdschap onder het volk was, en zo een leven onder Gods kinderen dat ze in de sneeuwstormen, zongen tot Gods lof en tot Gods eer, midden in de nacht. Dan is het een levende dominee en een levend volk en een levende bediening. Dan worden er nog wel eens mensen jaloers op, dan gaan ze nog wel eens schreeuwend de kerk uit. En dan zeggen ze nog wel eens: *Wat is dat volk gelukkig dat het geklank kent, en ik diep ongelukkig*. Dan liggen ze 's nacht er nog wel eens over te schreeuwen. Maar och geliefden, in onze dagen, als de kerk uit is dan is alles uit. Dan is alles uit. En zelfs de ernstigste

bediening, wat laat het na geliefden, en welk een vrucht geeft het? Och het is de dood zelfs onder de ernstigste bediening.

Andrew Gray heeft in zijn tijd in een preek gedaan over Micha 6:9: *Hoort de roede, en Wie ze bestelt heeft!* Toen heeft Gray al gesproken van *zwijgende ordonnantiën, zwijgende zegeningen, zwijgende oordelen*. En inderdaad geliefden, die tijd wordt beleefd wanneer God heengaat en wederkeert tot Zijn plaats.

- (4) God neemt Zijn heerlijkheid van *Zijn kerk* en van *Zijn volk* weg. Er gaat geen kracht meer van uit. *De kostelijke kinderen Sions*, tegen fijn goud geschat, hoe zijn zij nu gerekend aan de aarden flessen. Och hun stem wordt niet meer gehoord, geliefden. Nee geen ontzag meer, geen ontzag en geen eerbied. En alles hoe langer hoe verder gaat het van zijn plaats. De liefde gaat wijken, geen behoefte meer aan God en geen betrekking op elkander. De vrede wordt verstoord, elk gaat zijn eigen weg en pad. En de Waarheid struikelt op de straten. Er is geen ijver meer zoals het eenmaal was toen dat eerste leven en toen de eerste liefde in hun harten was. Och al was het over de Waarheid, wat een blijdschap, met welk een opening kon er over gesproken worden. Welk een behoefte om met elkander over de grondslagen te handelen die God in Zijn Woord verklaard en die naar de Godzaligheid zijn. Maar och geliefden waar zou je nu eens heen moeten gaan om gesprekken te horen over de zuivere Waarheid Gods, en over het zuivere werk Gods dat niet een mens op de voorgrond staat maar dat Gods ere gezocht, dat Gods ere beoogd wordt?

Ik zal henegaan en keren weder tot Mijn plaats.

Dat is als God gaat vertrekken geliefden, dan is het net als een gezin waar geen vader en moeder is, en waar elk van de kinderen maar doet wat goed is in hun ogen. En als God gaat vertrekken dan kan een mens alles doen, dan kan een mens doorgaan zonder dat God terug komt. Dan komt er geen politie meer, en dan liggen er breuken, en ze blijven er liggen, het wordt niet meer opgelost. En het gaat zo in het donker en in de duisternis sterven. Wat verschrikkelijk als God weg gaat, als God Zijn tegenwoordigheid gaat onttrekken! En als God ons over gaat geven aan onszelf! O, dan moet een mens wel zeggen zoals je leest bij Hoséa 9:12: *Wee hun, als Ik van hen zal geweken zijn!* En als het straks zó eeuwigheid wordt...! En als we nu straks met onze kinderen eens aan hun sterfbed moeten staan. En als uw kinderen eens zullen zeggen: vader, waar hebt u ons nog eens op onze knieën gebracht? Waar hebt u ons met tranen vermaand? Waar hebt u ons met ernst voorgehouden de weg des levens en de weg des doods? O, wat zal het wezen wanneer straks die kinderen ons in het oordeel zullen aanklagen?

Want omdat we onze kinderen zo lief hebben raken we er mee van God af, geliefden. Veel te veel zwijgen, veel te veel toegeven, veel te veel om de vrede te bewaren alles maar laten gaan. Want och, wij zijn zo benauwd van oorlog, we zijn zo benauwd van ellende, we zijn zo benauwd van hun tranen. We moesten meer vrezen voor God en voor Zijn wetten en Zijn ordonnantiën, dan voor onze kinderen.

En nu worden we van alle kanten geslagen mensen. Want geen zwaarder oordeel is er dat God Zichzelf er van onttrekt. Dat dood en eeuwigheid geen indruk meer maakt op hun consciëntie.

Op de catechisaties, - och het is erg dat ik het zeggen moet mensen - maar er zijn tijden, werkelijk, dan ben ik net zo blij als die kinderen, die jongens en meisjes, dat het uur aan het einde is. Net zo blij als die kinderen als het aan het einde is. Is het niet treurig en is het niet verschrikkelijk? Maar het is de waarheid. Want u moet denken,

mensen als het nu daarover gaat, allemaal zijn we ertegen. En dan week aan week, week aan week tegen jongens en meisjes moeten praten, die er niets van moeten hebben, niets. Die allemaal naar de hel toe willen, en die in Gods wegen niet willen wandelen. En dan valt het soms nog in ons vlees, en dan denken we: *och ja, ze geven er toch ook niet om, wat zal ik er om geven?* Wat zal ik er om geven! En als het nu een avond eens anders is, wil je wel geloven mensen dat er dan beslag komt. En als hij zélf eens een besef ervan krijgt, in de meeste gevallen dan komt er ook nog beslag onder die kinderen. Want zélf is hij de breuk van al de ellende. Zélf de grootste breuk van al de ellende!

Ik heb in Rotterdam eens een jongen gehad op de catechisatie die was dertien jaar toen God hem bekeerde. En ik vroeg op een avond aan die jongen: *als God een mens bekeerd waar zou het dan over gaan, over de hel of over de hemel?* Toen was die jongen misschien vijftien of zestien jaar oud. En toen zei die jongen met een bewogen stem: (en er zaten die avond 150 jongens bij elkaar) *het gaat niet over de hemel, en het gaat niet over de hel, maar dat een mens God kwijt is.* Ik heb die hele avond geen jongen moeten waarschuwen. O nee, zo'n indruk en kracht dat er van uitging! En dan zegt een mens wel eens: *was het maar altijd zo*, was het maar altijd zo hier vanbinnen. Wat zou hij weinig moeite, ook met zijn eigen kinderen hebben!

Ik zal heengaan en keren weder tot Mijn plaats.

Och als God weg is dan is het niets anders dan een verwoesting mensen, en dan is het niet anders dan ellende. Dan leeft een mens niets anders dan zijn doodstaat uit. O wat mocht, wat moest het een mens aangrijpen ook op deze dankdag. Uitwendig bewelddadigd, maar inwendig zo'n magerheid, zo'n verwoesting, zo'n ellende, zo'n onttrekking van Gods gemeenschap en van Gods gunst. O dat het ons brengen mocht op de rechte plaats voor het aangezicht des Heeren Heeren. Op die plaats dat wij voor God vernederd mochten worden, voor Hem verootmoedigd en in het stof mogen bukken. Dan zou het nog ervaren worden wat de kerk zingt in Psalm 135:8

*Van geslachte tot geslacht'
Wordt, naar onzen duren plicht,
Bij het volk Uw gunst herdacht,
Wijl Gij Zelf, o HEER' , hen richt,
En aan hen, schoon diep in schuld,
Met berouw gedenken zult.*

TOEPASSING

Ten tweede: *In welke weg die tegenwoordigheid weer ontmoet kan worden.*

Dat is het nu de weg waarin God nog terugkomt: *Totdat zij zichzelf schuldig kennen en Mijn aangezicht zoeken; als hun bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken.*

Merkt u wel geliefden, dat het ten alle tijden een persoonlijke zaak is? *Totdat zij zichzelf schuldig kennen*, staat er.

- Ten eerste: schuld beseffen.
- Ten tweede: schuld belijden.
- Ten derde: de schuld over te nemen.

Totdat zij zichzelf schuldig kennen. We lezen in Gods Woord van Absalom die was wel in Jeruzalem toegelaten, maar hij mocht in het paleis niet komen. En toen heeft uiteindelijk Absalom door allerlei kronkelwegen Joab toch kunnen bewerken dat hij een keer bij zijn vader kwam. Want in Jeruzalem, en dan geen toegang tot het paleis te hebben, en dan het aangezicht van zijn vader niet te kunnen zien...!

Totdat zij zichzelf schuldig leren kennen. Och mijn geliefden, nu kan een mens zichzelf wel schuldig kennen met zijn verstand. Hij kan wel een schuldig mens zijn voor zijn consciëntie, maar om nu eens een schuldig mens met zijn hart voor God te worden dat is een vrucht uit het verbond der genade. Dr. Kohlbrugge zegt: Wanneer dat gebeurt, dan mag hij wel zeggen wat Paulus schreef in Eféze 1:19: *En welke de uitnemende grootheid Zijner kracht zij aan ons, die geloven, naar de werking der sterkte Zijner macht.* Als die verloren zoon in Lukas 15, door die boer waar hij bij werkte hem had toegelaten en als die man toestemming had gegeven om met de varkens mee te blijven eten, dan was hij nooit naar zijn vader teruggekeerd. Nooit! Maar dat werd hem geweigerd, dat werd hem geweigerd! *En hij begon gebrek te lijden*, hij moest sterven. Er was geen eten meer voor hem. En toen is er wat in zijn hart gevallen. En wat in zijn hart gevallen is mensen, dat heeft God Zelf erin gelegd. Dat heeft God Zelf erin gelegd. Want ik zal u eens wat vertellen mensen: met de grootste weldaden die God ons heeft geschonken, kan er een tijd in ons leven komen, dat het niet meer tot ons spreekt. Dat het niet meer spreekt. Er kan een tijd geweest zijn in ons leven, wanneer dan in de kerk of in huis gezongen werd:

*Geen vader sloeg, met groter mededogen,
Op teder kroost ooit zijn ontfermend' ogen,
Dan Israels HEER' op ieder die Hem vreest.*

Dan kon hij zichzelf wel tot water schreeuwen. En dan werd zijn hart zo gaande gemaakt door de liefde Gods des Vaders in Christus Jezus. Dat hij zei: *O God, breng mij aan de fonteinen opdat ik drinken mag van die reine wateren, van die reine liefde!*

Maar dan kan er een tijd in ons leven komen dat de grootste weldaden die God geschonken heeft, niet meer spreken, dat ze niet meer spreken. Dat er zoveel stof op ligt. En dan schijnt het mensen, alsof het nooit meer terug zal komen ook. En weet je wat ze dan soms hier van binnen zeggen? Wat ze van binnen dan wel eens zeggen (er zullen er misschien wel zitten vanmiddag die het zelf niet durven zeggen, maar dan zal ik het maar eens voor u zeggen) dan zeggen ze soms als het nog eens een ogenblik terugkomt van binnen: *Och man, weet je wat je weg zal wezen straks?* Net als van Saul, naar de tovenaars van Endor. En dan zult u tegen dat wijf straks gaan zeggen: *'God antwoord mij niet meer!'* God antwoord mij niet meer. Van God verlaten, en zo zult u naar de eeuwigheid gaan.

Totdat zij zichzelf schuldig kennen.

Och mensen, die verloren zoon zei: *Ik zal opstaan en tot mijn vader gaan. Hoe vele huurlingen mijns vaders hebben overvloed van brood, en ik verga van honger!* Hij wist nog dat hij een vader had. Dat is hem van binnen verklaard mensen. En gelukkig, wat gelukkig, die vader was uitziende. Die was al uitziende voor dat die jongen tot zichzelf kwam. Want het gaat van God uit, mensen. Het gaat van God uit. Och als het in zijn leven bij vernieuwing noch eens behoefte aan God krijgt, dan is het omdat God behoefte aan Hem heeft gekregen. Omdat God de scheiding met dat kind niet langer meer dragen kan. En dan zegt Hij: *Is niet Efraïm Mij een dierbare zoon, is hij Mij niet een troetelkind? Want sinds Ik tegen hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem; daarom rommelt Mijn ingewand over hem; Ik zal Mij zijner zekerlijk ontfermen, spreekt de Heere.* Zichzelf schuldig kennen, dat hij eens op de rechte plaats bij God gebracht mag worden om zijn schuld eens te gaan beseffen, om zijn schuld eens te gaan belijden, om zijn schuld eens over te nemen.

En dan dat gemis, geliefden. O, dan zeggen ze: *Heere wat heb ik mezelf lang geholpen met dit, en lang geholpen met dat.* Maar de dadelijke gemeenschap, och die heb ik zolang moeten missen. Dan weten ze bijna de tijd niet meer te heugen dat ze die gemeenschap voor hun ziel nog eens werkelijk geproefd en gesmaakt hebben. Want Gods volk krijgt wel *onderhoudsleven*, dat krijgen ze altijd. Maar *gemeenschapsleven*, dat is wat anders.

En als zij zichzelf schuldig zullen kennen, dan zullen zij Mijn aangezicht zoeken. Want och geliefden:

*Gods vriend' lijk aangezicht
Heeft vrolijkheid en licht
Voor all' oprechten harten
Ten troost verspreid in smarten.*

Als hun bange zal zijn. God maakt dat Zijn volk het er benauwd mee krijgt. Dat is ook Zijn eigen werk. *Als hun bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken.* Och, dan zullen ze er wel eens een nachtje aan wagen, mensen. Dan zullen ze wel zeggen: *och laat ik vannacht maar eens opblijven.* Waarom toch? Och, om met God eens te worstelen, dat God nog eens terug mocht komen. *Zij dwongen God, en bleven vrienden.*

Als hun bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken. Want dan komen zij aan de weet dat ze God kwijt zijn, en dat ze zonder die God niet meer leven kunnen. En dat ze niet meer gerust kunnen zijn, en geen vrede meer kunnen hebben voor dat ze die God weer hebben terug gekregen. In Zijn gemeenschap hersteld. En dat de blijdschap des Heeren hun sterkte nog eens zijn mocht.

Als het hun bange zal zijn! Och wat moet God Zijn volk gedurig in de druk brengen! Wat moet God Zijn volk toch in de banden brengen, dat het weer eens benauwd wordt. En als het dan eens benauwd mag worden dan zegt David:

*Als 't mij benauwd of bang gevallen is,
Dan hen ik mij vermaakt in Uw geboden.*

Och gemeente, het is vandaag dankdag, maar dat het nog eens een biddag mocht worden. Dat God nog eens terug mocht komen. En dan ieder persoonlijk, voor zichzelf, mensen. Het gaat niet over een ander, maar het gaat over onszelf. En dan weten we voor ons zelf wel genoeg hoe veel we onszelf maar helpen, en hoeveel we maar rondzwerven en ronddolen van de ene dag en week in de andere. Maar allemaal zonder God en buiten God. Dat het nog eens onhoudbaar mocht worden. Onhoudbaar dat we zo ver van God afblijven. Onhoudbaar dat onze kinderen zo onbekeerd blijven. Onhoudbaar dat we zo weinig aanschouwen van het werk Gods. Waren er toch eens meer worstelingen. Niet omdat God het om die worstelingen zou doen. O nee, mensen! Dat zal altijd zijn uit het vrije van Zijn eeuwig welbehagen. Maar toch, de weg die God houdt, dat is toch altijd met Zijn volk: *Doch roepende tot den Heere in de benauwdheid, die zij hadden, verlost Hij hen uit hun angsten.*

Dat de nood nog eens opgebonden, dat de nood nog eens spreken mocht. Dat God nog eens wonderen deed, geliefden zoals in de dagen van ouds. Wat is het lang geleden dat we er van gehoord hebben, van die krachtadige wonderen die God wel eens gewrocht heeft in het midden van Zijn kerk! En het is dezelfde God, Die dezelfde macht en hetzelfde vermogen heeft. En het is die zelfde God nog die bij elkander kan brengen

wat bij elkander behoord, geliefden. En Die nog samenbinding en liefde, vereniging en gemeenschap kan geven. Dat de wereld zal zien en bekennen dat ze een zaad zijn van de Heere gezegend. En dat de specerijen nog eens uitvloeien. O dat God Zijn volk nog eens gedenke, en dat er nog velen toegedaan werden tot de gemeente die zekerlijk zalig zal worden!

O jong en oud, dat God Zijn Woord aan onze harten nog mocht bekrachtigen! Dat het nog werkelijkheid voor ons gemaakt mocht worden, dat we de breuk eens recht mochten kennen, waar het hapert. En niet in Washington mensen, nee, maar hier vanbinnen, daar zit de haper! Want als we ons hoofd buiten de deur steken dan zijn we al veel te ver van huis af. Veel te ver! Maar dat een ieder het eens bij zichzelf mocht zoeken, en dan eens vinden mocht ook. En dan in de ware vernedering voor Gods aangezicht gebracht.

O, dat God nog eens weder mocht keren met ontfermingen tot Zijn Sion. En zovelen van de ouden die weg zijn, ook van Gods knechten, ouderlingen, kinderen Gods, die een naam gehad hebben vanwege de genade die God erin verheerlijkt had. Dat nog eens anderen hun plaats mochten innemen. Dat het mocht zijn: *In plaats van Uw vadersen zullen Uw zonen zijn*. Ja dat dát volk nog leven aan hun ziel mocht krijgen. En dan, dan zal mijn mond U loven. De Heere wekke Zijn volk nog eens op, in deze dankdag.

Och ik heb vroeger eens een man horen bidden op een dankdag die zei eens: *Heere zou het nog eens een keertje met mij willen proberen?* Zou U het nog eens willen proberen. Ik dacht, ja dat is toch een lief gebedje. Werkelijk, zó laag, zó vernederd, zó verootmoedigd. De Heere mocht het ook in onze harten nog werken. En nog in het vriendelijk licht van Zijn aangezicht ons doen wandelen ook in de donkerheid van de tijd. En wat er dan ook komen zal, en wat er dan ook zal gebeuren, dan zal het waar zijn: *Want deze God is onze God eeuwiglijk en altoos; Hij zal ons geleiden tot den dood toe*. Amen.

Dankgebed.

*We zingen nu met elkander Psalm 27 het 5^e vers:
Mijn hart zegt mij, o HEER', van Uwentwegen:
"Zoek door gebeên met ernst Mijn aangezicht";
Dat wil, dat zal ik doen; ik zoek den zegen
Alleen bij U, o Bron van troost en licht!
Verberg toch niet Uw oog van mij, o HEER'!
Ik ben Uw knecht, zie niet in toorne neer;
Gij waart mijn hulp in al mijn zielsverdriet;
O God mijns heils, begeef, verlaat mij niet.*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods,
En de gemeenschap des Heiligen Geestes,***

Zij met u allen. Amen.

8. Jezus Knecht en Borg

1ste lijdenspreek over Joh. 13:1

Ps. 26: 6-7

Johannes 13: 1-20

Ps. 32: 4-5

Ps. 89: 15

Ps. 119: 41

Vangen we ons samen zijn aan door te zingen van de 26^e Psalm het 6^e en 7^e vers.

Het is uit Psalm 26 vers 6 en 7.

Wat we uit Gods heilig Woord hopen voor te lezen, kunt u opgetekend vinden in het heilig Evangelie naar de beschrijving van Johannes en daarvan het 13^e hoofdstuk vanaf vers 1 tot en met 20.

Onze hulpe is in de Naam des Heeren, Die hemel een aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den Heere; in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigt van God den vader en Christus Jezus den HEERE in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken wij nu te samen het aangezicht des Heeren.

HEERE, gij bracht ons aan de middag stond van deze heilige rust - en sabbatdag bij vernieuwing nog samen aan de plaats des gebeds. Daar zijn er die door ziekte en krankte en ouderdom met ons niet vergaderen kunnen. Er zijn er die in de ziekenhuizen en gestichten verpleegd worden en in allerlei ellende terneder zitten. Ook in dat land waar oorlog gevoerd wordt, waar ook van onze jongens in betrokken zijn. En die in grote ellende, vrezende voor hun leven, daar verkeren, bij dagen en bij nachten. Er zijn er ook, die nooit meer onder uw Woord kunnen opgaan. Voor wie het eeuwigheid is geworden en werkelijkheid geworden. En uw Woord dat wordt bevestigd: waar de boom valt, daar zal hij liggen, in het noorden of in het zuiden. En het geldt voor ons allen te samen, jong en oud, klein en groot: heden, indien gij zijn stem hoort zo verhardt uw hart niet, maar laat u leiden.

O, dat het U behagen mocht, o aanbiddelijke majesteit, om in de middag van deze dag, waar Uw woord gelezen en gepredikt zal worden, over de lengte en de breedte der aarde, dat Gij met de rijke bediening van Uw geest nog eens af mocht dalen. Want, het is alleen de Geest die levend maakt. Vlees is niet nut. En buiten die bediening van Uw Geest dan gaat een mens maar door en voort en dan zal hij nooit en nooit, ja nooit voor God bukken, voordat het voor eeuwig te laat is.

Maar waar wij nog zijn aan deze biddende zijde van het graf, och aanbiddelijk God, Gij mocht ons dan leren bidden in Geest en in waarheid. Niet naar ons zelf toe, maar van onszelf af. Zoals die Paulus op weg naar Damaskus HEERE, wat wilt Gij dat ik doen zal? Dat ook in deze middag uw Woord geopend mochten worden. Het is verzegeld met zeven zegenen. Wij kunnen er niet inblikken, we kunnen er niet in doordringen, tenzij dat God de Heilige Geest - en dat is in spreken zowel als een horen - ons in de waarheid komt in te leiden. En nu zijt Gij het niet verplicht, en wij zijn het ook niet waardig. Wij hebben alles doorgebracht. Wij kunnen nergens op

rekenen. Als dat Gij ons voorbijgaat en Gij ons afsnijdt. Maar gedenk in Uw toorn nog des ontfermens.

Wil in deze dag onder ons en onze kinderen de wonderen van uw almacht en vrijmacht nog verheerlijken. Dat er toch eens wat gebeuren mocht, wat de eeuwigheid zal kunnen verduren. En dat tot lof en eer en heerlijkheid mocht zijn van een Drie-enige God. De Grondslag der zaligheid, de Bron, de Fontein van het leven: in Uw licht, zien wij het licht. Breid Uw goedertierenheden over ons uit. Maak ons vatbaar voor Uw getuigenis. Wilt Uw liefde in onze harten uitstorten door de Heilige Geest, opdat Christus gekend en Christus verheerlijkt en Christus toegepast mocht worden bij de aanvang en bij de voortgang. Zoals we in deze ure daarover wensen te vernemen. En dat zijn Borgtochtelijk lijden en sterven, dat het waardig voor onze harten mocht krijgen. Och, bind het op onze zielen. Het kon ook voor ons de laatste sabbatdag wel zijn, als voor die zoon die zomaar weggenomen werd in de kracht van zijn leven. Och dat we er eens bij leven mochten. En dat het elke dag eeuwigheid worden kan. Dat wij voor - en toebereid werden om U te ontmoeten. En geen rust vinden totdat wij rust in God hadden gekregen.

Gedenk aan Uw volk, aan Uw erfdeel, ook in het midden van ons. Ze wonen in een land waar niemand lafenis kan krijgen. En dat kunnen we zoveel zingen in ons leven, meezingen en belijden, maar om het eens persoonlijk te beleven. Dat is wat anders. En het wordt hier toch beleefd aan deze zijde van het graf. Opdat we van alles af zullen zien, maar dat Christus en Hij alleen, de Hope der heerlijkheid voor onze zielen zal wezen.

Gedenk de wettige verhinderden. Gedenk degenen die geen lust hebben. Gedenk aan degene die aan hun legers zijn gebonden. Gedenk aan de weduwen en wezen en weduwnaars. Gedenk onze jongens in de oorlog. Gedenk aan allen die in rouw neerzitten. Ook in het midden van ons in deze dag. Och sterk en ondersteunen nog met de rechterhand van Uw Goddelijke gerechtigheid. Wilt Uzelf er nog eens in openbaren. En Uzelf er nog door verheerlijken. En nog verblijden door de daden.

In de verzoening en in de wegneming van al onze overtredingen. En Uw hulp en bijstand in lezen en inspreken en in luisteren nog rijkelijk doen ervaring, alleen om Jezus' wil. Amen.

Geliefden.

Wij hebben in ons leven vele klachten. Er word zo vaak door ons gemurmureerd. Laat ik het nog maar anders zeggen, het is zo zelden dat een mens niets te zeggen heeft. Brommen als een beer, dat is zo vaak in ons leven. En ten onrechte, want wanneer een mens beseffen en gevoelen mocht wat hij wáárd is, en wat hij verdiend heeft, dan zou het murmureren en brommen spoedig over wezen. Want het enige wat we verdiend hebben dat is de hel. En dat is elke dag en elk ogenblik. Maar helaas de mens is er zóver, zóver vandaan, om dat te erkennen. Meestal verder dan het oosten van het westen. En het noorden van het zuiden, We hebben in Jeremia 31:3 ook een klacht. Een klacht van de bedrukte kerke Gods. En die klacht in Jeremia 31:3 is: *De Heere is mij verschenen van verre tijden.* Dat betekend, het is lang, het is zeer lang geleden dat ik een bezoek van God gehad heb. Lang geleden dat er nog bewijzen zijn gegeven in mijn leven dat God me kent, en dat God nog aan me denkt.

De Heere is mij verschenen van verre tijden. Er is één van onze ontslapen leraars en die sprak vaak in zijn preken over een *bezoeksleven*, over een *onderhoudsleven* en

over een *gemeenschapsleven*. Dat God Zijn volk bezoekt, maar ook dat God Zijn volk onderhoudt. Al worden ze dat niet gevoelig gewaar, gedurig. Maar toch als God ze niet onderhield en niet vasthield en niet bewaarde, niet beschermde; wat zou er dan van terecht komen? David die lieve man zingt in Psalm 38: 17

Want, o Heer, ik ben aan ' t zinken.

En tot hinken

Ieder ogenblik gereed.

Is die klacht in Jeremia 31: 3 van de verdrukte kerk gegrond? Neen, die klacht is ongegrond. En dat kunnen we bewijzen geliefden uit het antwoord dat de Heere Zelf aan die kerk hier geeft. Want Hij zegt dadelijk daarop: *Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* Dus de klacht van de kerk is ongegrond. En God betuigt hier, dat Zijn liefde tot Zijn kerk een *eeuwige liefde* is. Maar ook dat het een *bestendige* liefde is. Een *duurzame* liefde. Wat geopenbaard is in de zending van de Zoon Zijner eeuwige liefde. Daar is in de mens niets wat God ooit kan behagen. Als we op de school van de Heere Jezus gebracht zijn in ons leven dan zullen we die lessen ontvangen, dat er in ons *niets* is. En dat er in ons nooit en ook nooit iets meer komen zal. Dat het maar een hele teleurstelling is, dat is maar een teleurstelling. Want die farizeeër vanbinnen die komt elke keer maar kijken of er toch niet wat in hem te vinden is, waar hij mee voor de dag kan komen. Waar hij de Heere mee zou kunnen behagen. Maar dan zegt de Heere: *Gij hebt Mij vermoeid met uw zonden en ongerechtigheden.*

De liefde Gods is van eeuwigheid. Het is de liefde des Vaders, de liefde des Zoons en het is de liefde des Heiligen Geestes. En inzonderheid geopenbaard in de komst van de Heere Jezus hier op aarde. Maar ook bevestigd in hetgeen wat Hij gedaan heeft. Hij heeft *alles* gedaan. En de kerk zingt in Psalm 103: 5 *Hij handelt nooit met ons naar onze zonden.* Want het enige wat wij in ons leven kunnen doen, dat is niet anders dan God tegenstaan. Dat is niet anders dan God in de weg staan, dat is het enige. Maar nu zegt de Heere in die tekst: *Ja, Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; daarom heb Ik u getrokken met goedertierenheid.* En nu het wonder mensen, dat Hij *blijft* trekken. Het is een wonder als God naar een mens omziet, maar nog veel groter wonder dat God het niet zat met je wordt. Weet je het ook mensen? Is het wel eens een wonder, dat God niet komt en zegt: *We zullen het maar afmaken?* We zullen het maar afmaken. We lezen in Jesaja 40:28: *De Schepper van de einden der aarde wordt noch moede noch mat!* We wensen vanmiddag een enkel woord over het werk van Christus te gaan spreken.

De woorden van onze tekst, uit Gods getuigenis kunt u vinden in het heilig Evangelie van Johannes, het 13^e hoofdstuk en daarvan het 1^e vers. Johannes 13: 1

En voor het feest van het pascha, Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader; also Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde.

Dat is de tekst.

Twee dingen vanmiddag, kort.

- Ten 1ste: De Knecht des Vaders.
- Ten 2^e: De Borg des Verbonds.

1. De Knecht des Vaders.

De Heere Jezus had Zijn discipelen voorbereid op Zijn naderend einde. Christus is in de wereld gekomen niet om in de wereld blijven, maar om weer terug te keren tot Zijn Vader. Hij is gekomen om dat grote werk te verrichten waartoe de Vader in de nooit begonnen eeuwigheid, Hem geroepen had. Geroepen om door lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid Gods toorn te dragen, te doordragen om Gods gerechtigheid genoeg te doen. Gekomen om satan zijn kop te vermorzelen. Gekomen om de wet te vervullen en daardoor het leven voor een volk te verwerven dat dood ligt, totaal dood ligt, in zonden en in misdaden. Christus heeft in de eeuwigheid dat werk met blijdschap aanvaard. We lezen ervan in Psalm 40: 9: *Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen; en Uw wet is in het midden Mijns ingewands.* En in Psalm 69:10: *Want de ijver van Uw huis heeft Mij verteerd.*

- Gedrongen ten 1ste door de liefde tot Zijns Vaders deugeden.
- En in de 2^e plaats gedrongen tot het behoud van Zijn uitverkorenen. Van die uitverkorenen die een schuld hebben die nooit betaald kan worden, nooit. De schuld van een mens die is aan zijn kant onbetaalbaar. En het is een schuld die dagelijks groter word. Die oprijst als bergen voor een mens. En we kunnen geen kwadrantpenning van die schuld betalen.

Maar ook mijn geliefden, er is een afstand die nooit door een mens overbrugd kan worden. Want met een mens van nature gaat het al maar verder van God af, al maar verder. En er is geen terugkomen aan, onmogelijk. Maar nu heeft de Vader de Zoon in de wereld gezonden om de verzoening teweeg te brengen. Om de gemeenschap die wij verbroken hebben in het paradijs om die te herstellen. En gekomen om die zondaar weer terug te brengen in de gemeenschap Gods.

Want vanzelf, we hebben te overdenken, gemeente er zijn twee zaken.

- De 1^e zaak is: dat door Christus, God verzoend moet worden met Zijn volk.
- En de 2^e zaak is: dat Gods volk met God verzoend moet worden door de dood Zijns Zoons.

En dat is nu een werk waar wij niets aan kunnen toebrengen. Dat is een werk wat wel bewonderd en aangebeden kan worden, maar waar wij geen hand in hebben. Daarom is Christus geen *helpende* Zaligmaker, maar een *volkomen* Zaligmaker. Hij zaligt volkomen al degenen die door Hem tot God gaan. *Alzo Hij leeft om voor Zijn volk te bidden.*

Om nog even het verband en het doel van de tekst u toe te lichten geliefden, dan is het nodig dat we met onze gedachten een weinig teruggaan. De Heere Jezus had Zijn discipelen uitgezonden voor een zaal waar Hij het Pasha zou houden met Zijn discipelen. Het Pasha van de oude dag, met een lam en met ongezuurde broden, zoals dat in Exodus 12 door God Zelf was ingesteld, bij de uittocht van de kinderen Israëls uit Egypte. De Heere had dat ingesteld, zoals je leest in verschillende plaatsen van Gods woord. Hij had dat gesteld als een eeuwige inzetting.

Dus, Christus zond een paar van Zijn discipelen uit om een zaal te bereiden en om daar het Pasha te houden met Zijn discipelen. Wat zouden wij nu denken gemeente? Geloof u dat die discipelen van God bekeerde mensen waren? We kunnen met geen mens meereizen dat weet u wel, met geen mens, hoor. "Laat af en weet dat Ik God ben!" Maar er zijn mensen in de kerk, die zijn er geweest en die zullen er blijven waar je van zegt: *met die man of vrouw daar zou ik wel met mee durven reizen, want dan geloof ik dat ik niet bedrogen uit zal komen.* Denk maar aan Abraham, Izak, Jacob en aan Mozes. Denk maar aan een Augustines, Luther, Calvijn, Bunyan en Huntington. Ik zal er maar niet meer noemen, het is niet nodig. Maar ik denk dat u allemaal wel met

die mensen mee zou durven reizen? Dan zal je niet misstappen, nee. Dan zal je heus niet misstappen mensen.

Zo is het ook met de elf discipelen die door Christus zijn verkoren. Als je denkt aan Petrus die heeft eens een keer gezegd: "Heere, we hebben alles verlaten en we zijn U gevolgd." Als je dat leest, mensen, dan voel je het hier zomaar trillen. Dan dek je, - dat voel je zomaar - dat het waar is. Daar heb je heel niet over te denken, zou het wel waar wezen, nee. Petrus heeft ook die belijdenis gedaan waar we vanmorgen een paar woorden van gezegd hebben uit Mattheus 16: 16: *Gij zijt de Christus, de Zoon des levenden Gods*. Zou je er niet met mee durven reizen? O ja, ja. Ik hoorde eens een man zeggen jaren geleden, - ik had eens gepreekt op die plaats over de Emmaüsgangers - en die man zei, toen de kerk uitging: *wat was ik toch jaloers op die mensen, vanavond*. Hij zei: *ik had best eens een poosje achter die Emmaüsgangers willen lopen*. En dat is ook zo vanwege de geur die er van uit gaat! Een mens voelt het zomaar. Maar nu kom ik tot het punt. We zullen u niet langer in het duister laten.

Nu zijn de discipelen uitgezonden om het paasmaal te bereiden in een toegeruste opperzaal. Wat zou je nu denken? Wat zou je nu denken? Niet anders dat die mensen vervuld zijn in hun hart en gedachten met die paasmaaltijd die straks door Christus zal gehouden worden. Daar zal hun hart en ziel wel mee vervuld zijn, zou je denken! Was dat zo? Nee, helemaal niet, helemaal niet. Ja, maar als je nu zegt helemaal niet, dan weet ik toch niet of dat bekeerde mensen geweest zijn. Dan weet ik niet of het wel bekeerde mensen geweest zijn. Want als je nu toch de paasmaaltijd gaat houden, en dan met die grote Meester, met de Heere Jezus Zelf, dan zal daar je hart en verstand toch wel mee vervuld zijn. Maar, helemaal niet. Waar zijn ze dan mee vervuld, als het niet met dat pascha is? Ik durf het haast niet te zeggen, maar de Bijbel zegt het ook, dus ik ga het ook vertellen. Onder die maaltijd zijn toch die mensen bezig om te twisten met elkander. *Te twisten, wie van hen de meeste zal zijn*. Och, och, maar mensen, is daar nu je hart en verstand mee vervuld, wie de meeste zal zijn? Ja, Gods woord zegt het. Ik hoop niet dat er hier één zit vanmiddag die denkt ik ben veel beter, hoor! Dat hoop ik niet, want dan ben je heel abuis hoor. Dan ben je abuis. Och ik weet er zijn altijd van die vrome, Farizeeërs die zeggen: *ik ben heiliger dan gij*. Ik zal er niet zoveel meer van zeggen, maar je weet het zelf wel, mensen. Er zijn mensen in de wereld en in de kerk ook hoor, die nooit kwaad doen. Die nooit kwaad doen. Die het roer zo recht kunnen houden. En nu is er verschil in karakters en karakters, vanzelf. Er is een groot verschil in, er is een zeer groot verschil in. Maar dat is hier wat anders mensen, dat is hier wat anders. De discipelen die hebben een strijd met elkander: *wie van hen de meeste zal zijn*.

En dan staat er in onze tekst: *En voor het feest van het pascha, Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was, dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader, alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde*. Die discipelen hebben zich geopenbaard als liefdeloze schepsels. Vechten met elkaar; en dan heb je niet veel liefde dat kun je wel geloven. Dan is het niet in de beoefening. Want als je liefhebt dan vecht je niet, vanzelf. Dan doe je alles om te tonen dat je elkaar liefhebt. Dan offer je alles aan elkaar op.

Maar nu staat die eeuwige, onveranderlijke en bestendige liefde van Christus tegen over een liefdeloos volk, en een liefdeloos schepsel. Och mijne hoorders, als ik het nu vanmiddag in je hart kon geven wat ik eigenlijk zeggen wil, wat ik eigenlijk zeggen wil. *Wat een eeuwig wonder, wat een eeuwig wonder, wat een eeuwig wonder dat God*

Zijn volk heeft liefgehad! En dat Hij ze blijft liefhebben tot het einde! Als het recht gaat in je leven mensen, het rechte pad en de koninklijke weg, dan zal je zelf hoe langer hoe meer met de strop om je hals over de wereld moeten. Er is een tijd geweest in het leven van dat volk dat ze met David hartelijk instemden in Psalm 116: 1

God heb ik lief; want die getrouwe Heer'

Hoort mijne stem, mijn smekingen, mijn klagen.

Er zijn tijden geweest in hun leven dat ze met Psalm 18:2 gezegd hebben: *Ik zal U hartelijk liefhebben, Heere, mijn Sterkte.*

Ik weet niet meer waar het gebeurd is, want als je ouder wordt dan worden de gedachten minder, dat je alles niet meer herinneren kunt. Maar ik preekte op een plaats enkele jaren geleden, ergens in Canada. En toen ik van de preekstoel kwam, kwam daar een klein jongetje naar me toe lopen. Dat kind praatte ook al engels. Hij zei tegen me: *I like you.* (Ik hou van je) Hij zei: *I like you.* Ik kende heel dat kind niet, maar ik dacht: ja, nu is er voor Gods volk een tijd dan zeggen ze dat tegen de Heere ook. Dan zeggen ze dat tegen God ook. Dat er zulk een brandende liefde in hun hart is, en zulk een vurige liefde in hun ziel. En nog veel meer gemeente, zeggen ze in het verborgen dan dat ik je vanmiddag vertellen kan. We zingen in Psalm 45:1:

Mijn hart, vervuld met peilbespiegelingen,

Zal ' t schoonste lied van enen Koning zingen.

Gedreven door de liefde. Vernederd onder de liefde. Door die liefde aan God verbonden. Hun hart en leven aan die God overgeven.

De discipelen hebben drie jaar de Heere Jezus gevolgd. En ze hebben wel eens dwaze vragen gedaan; o ja, dat hebben ze. En ze zijn ook wel eens terecht gezet geworden; dat is ook gebeurd. Maar nu vlak voor Christus Zijn sterven met elkander gaan vechten.... Dat kunnen ze in het eerst van hun leven niet denken, hoor! Dan hebben ze God lief. Ze hebben Zijn volk lief. Ze hebben Zijn dag en inzetten lief. En als je nu zeggen zou: man nu zal er nog een tijd in je leven komen dat je zich als een liefdeloos schepsel bij God aan zal moeten klagen, dan zouden ze het niet geloven. Nee, dan zullen ze het niet geloven, al zouden ze het niet tegenspreken. Maar eigenlijk geloven in hun hart...? Nee. Daarom mensen, Gods Geest werkt de liefde in de overtuiging. dat is in het eerste leven. Maar Gods Geest in de ontdekking in het verdere leven geeft licht over hun staat en over hun toestand. En over de diepte van hun val. Om zichzelf voor God te verootmoedigen. Maar ook om de reinigmaking en zaligheid buiten zichzelf te zoeken. En opdat voor zo'n volk die eeuwige liefde en die onbevattelijke liefde en die ondoorgrondelijke liefde en die bestendige liefde al maar groter wonder zal worden.

2. Om als Borg des Verbonds te lijden

En voor het feest van het, pascha Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was. Als God weet de Heere Jezus alles. Omdat nu maar eenvoudig met enkele woorden uit te drukken. Van eeuwigheid heeft de Heere Jezus geweten dat Hij in een beeststal in Bethlehem geboren zou worden. Hij heeft van eeuwigheid geweten dat Hij vluchten moest naar Egypte, voor het zwaard van Herodus. Hij heeft van eeuwigheid geweten dat Hij tot Zijn dertigste jaar in dat verachte Nazareth moest wonen. Waar Nathanaël van gezegd heeft in Johannes 1:47: *Kan uit Nazareth iets goeds zijn?* Hij heeft van eeuwigheid geweten, wat er staat in Johannes 1:11: *Hij is tot het Zijne gekomen, en de Zijnen hebben Hem niet aangenomen.* Hij heeft van eeuwigheid geweten dat ze stenen op zouden nemen om Hem te stenigen. Hij heeft van eeuwigheid geweten, dat er een

Gethsémané voor Hem openstond. Dat Hij Gabbatha zou moeten bezoeken. En dat Hij straks gebracht zou worden naar Golgotha, waar Hij gekruisigd zal worden als de grootste der misdadigers. Want toen Christus gekruisigd werd hebben ze Hem gehangen tussen twee andere moordenaars. En dat moest zo zijn omdat die Persoon die *in het midden* hing, de grootste der zondaren was, wat voor het oog van alle mensen die daar liepen kon gezien worden.

Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was. Zijn ure, opdat Hij naar luid van Johannes 18:11, de beker die de Vader op Zijn hand gezet had, moest ledigen, tot de laatste druppel toe. Hij wist dat Zijn ure gekomen was, dat Hij vervullen moest wat er geschreven staat in Psalm 69: *Wat ik niet geroofd heb, moet ik alsdan wedergeven.* Hij heeft geweten wat er in Jesaja 53 staat beschreven: *Als een lam werd Hij ter slachting geleiden als een schaap, dat stom is voor het aangezicht zijner scheerders, alzo deed Hij Zijn mond niet open.*

Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was. Zijn ure om te lijden, waartoe Hij zich verbonden had aan Zijn Vader. Die band heeft Hij nooit losgemaakt. Maar Hij is gehoorzaam geworden tot de dood, ja tot de dood des kruises. Zijn ure is gekomen dat Hij aan Gods gerechtigheid voldoen zou. Zijn ure is gekomen dat Hij al de schuld en zonde van Zijn volk zou betalen. En dat Hij de vloek van de wet voor hen wegnemen zou. Dat Hij het leven zal verwerven. De gerechtigheid en het leven voor een volk, dat nog geen veertje van hun mond kan wegdoen, zó machteloos en zó krachteloos.

We hebben vanmorgen nog opgemerkt, er zijn zoveel zaken in Gods woord dat een mens gedrongen word om het tot God te wenden zoals Job zegt: *Ik zal tot God mijn aanspraak maken, ik zal God zoeken.* En er zijn zoveel andere teksten in de waarheid, waarvan dat volk leert, in het verdere van hun leven, dat het alles door de trekkende genade Gods in Christus Jezus kan beoefend worden. Ze worden gewaar dat ze van zichzelf niets vermogen. Maar dat het God is die in hun werkt beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen.

Jezus wetende, dat Zijn ure gekomen was. Zijn ure om de volle prijs te betalen en dat hij volkomen aan het Goddelijke recht moest voldoen. En dat Hij daarna uit deze wereld zou overgaan tot de Vader. De Vader had Hem gezonden. En er staat in Johannes 4:34: *Mijn spijs is, dat Ik doe den wil Desgenen Die Mij gezonden heeft.* En dat was Zijn lust, dat was Zijn verlustiging. Christus heeft nooit geschroomd en nooit iets gevreesd. Hij heeft Zijn aangezicht gezet als een keisteen. *Ik treed niet achterwaarts;* want Hij wist dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader. Maar wat lag daar nu tussen, het komen in de wereld en het overgaan tot de Vader? Daar lag de dood tussenbeide. Als Christus, zo oud geworden was als Methúsaleem, 969 jaar oud, en Hij had altijd geleden, altijd en altijd naar ziel en lichaam geleden, of dat Hij nooit gestorven zou zijn, dan had Hij nooit tot Zijn Vader kunnen terugkeren. Maar nu had de Vader de dood over Hem besloten als Borg en Middelaar van het verbond, dus Christus moest de dood in. De dood in voor degenen die zichzelf de dood waardig gemaakt hebben, en voor dezulken die zichzelf de dood onderworpen hebben. Want er staat in Genesis 2:17 *Ten dage als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven.* Christus is de dood onderworpen geweest. Hij moest die dood sterven. De gerechtigheid en de waarheid hebben Zijn dood geëist geliefden. Maar nu wist Hij, *dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot de Vader.* Dat betekent ook niet alleen dat Hij de smarten des doods ondergaan moest. Niet alleen wat er staat in Psalm 22: *En Gij legt mij in het stof des doods.* Maar ook dat Hij de dood zal verslinden tot eeuwige overwinning. Het is voor

de Heere Jezus in Zijn ganse leven nooit een vraag geweest of Hij er door zou komen, en dat Hij er uit zou komen.

In het leven van Gods kinderen zijn er vele bekommelingen. Vooral als de staatsgenade bedekt is. En wanneer er geen licht is over de eeuwige staat uit kracht van de predestinatie. En uit kracht van de toepassing door God de Heilige Geest. Dan is het meer vreze soms dan hoop. Dan zijn ze maar benauwd van de dood. God kan Zijn volk er wel eens óverzetten. En Hij kan Zijn volk wel eens genade geven om er eens overheen te kijken; dat gebeurt. Dat kan zelfs in het leven van een bekommerd mens gebeuren. Dat de Heere het voor een ogenblik zó gemakkelijk maakt dat ze zeggen: *nu zou ik wel kunnen sterven*. Maar het andere ogenblik dan is het weer anders. De dood blijft de laatste vijand die tenietgedaan moet worden. Er zijn veel getuigenissen, ook van Gods kinderen te dien opzichte.

Maar Christus heeft nooit getwijfeld of Hij er dóór of uit zou komen. De overwinning over de dood en hel en over het graf en over de zonde en over de duivel is altijd zeker voor Hem geweest. Er staat in Hebreë 12:2 *Dewelke voor de vreugde die Hem voorgesteld was, het kruis heeft gedragen en schande veracht, en is gezeten aan de rechterhand van de troon Gods*. Dat zegt Gods getuigenis. Als die engel in Gethsémáné komt om Hem te versterken dan is dat niet anders geweest dan dat die engel Hem gewezen heeft op de beloften van de Vader, zoals je die leest in Psalm 2 en Psalm 110. In Psalm 2:8: *Eis van Mij en Ik zal de heidenen geven tot Uw erfdeel, en de einden der aarde tot Uw bezitting*. En in Psalm 110:7: *Hij zal op den weg uit de beek drinken; daarom zal Hij het hoofd omhoog heffen*. Dus Christus heeft alles geweten. Er staat: *dat Hij uit deze wereld zou overgaan tot den Vader*. Hij heeft geweten voor dat Hij betaalde, dat Hij de kwitantie van Zijn Vader zou verkrijgen.

En het laatste van onze tekst zegt: *alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde*. En daarom mijn geliefden, heeft dat Borgwerk van Christus zulk een eeuwige waarde voor de kerk. En mogen we met blijdschap zingen - ik hoop dat we het ook mogen doen - met blijdschap zingen uit Psalm 89:15:

*'k Heb eens gezworen bij Mijn eigen heiligheid:
Zo Ik aan David lieg', zo hem Mijn woord misleid!
Zijn zaad zal eeuwig zijn; zijn troon zal heerlijk pralen,
Zo duurzaam als de zon, zo glansrijk als haar stralen;
Bevestigd als de maan; en aan des hemels bogen.
Staat Mijn getuige trouw te schitt' ren in elke ogen.*

TOEPASSING

Alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde, staat er. De Zijnen, die in de wereld waren. Dus Gods volk is *in* de wereld, maar dat volk is *niet van* de wereld. Christus heeft in Johannes 17 gezegd: *Ik bid niet, dat Gij hen uit de wereld wegneemt, maar dat Gij hen bewaart van den boze*.

Alzo Hij *de Zijnen*.... Want ze zijn Zijn eigendom, Zijn rechtmatig eigendom. De Vader heeft dat volk aan Hem gegeven in de stilte van de eeuwigheid. *Zij waren Uwe, en Gij hebt Mij dezelve gegeven*, Johannes 17.

Alzo Hij de Zijnen, *die in de wereld waren*.... blootgesteld in de wereld aan allerlei bezoeken en beproevingen, dat betekent *in de wereld* te zijn. Gods volk moet door vele verdrukkingen ingaan in het koninkrijk Gods. Er staat in Psalm 76:2:

*Daar heeft de vijand boog en schild
En vuur' ge pijlen op verspild.*

Rusteloos is die vijand. *Die rusteloos mijn val, wreed en wrevelmoedig zoeken.* Soms dan begint het al als je s' morgens je ogen open doet. Dan is de duivel er al. En op de dag je steeds vervolgen. En in de nacht als je op bed ligt nog maar plagen en tarten. Heb je er kennis aan mensen, heb je er kennis aan? En dan dit en dan dát mensen. Maar het is de duivel niet alleen, nee. De grootste verrader die zit van binnen, mensen. En dat is je goddeloze en vijandige en verdorven vlees en bloed, dat zit van binnen. En dat spant samen met die duivel.

En ik zal het maar kort zeggen; strijd is erg, en aanvechtingen zijn verschrikkelijk in het leven van dat volk gericht, dat ze denken eronder te bezwijken. Maar..., maar dat is toch nog het ergste niet. Het ergste is mensen, als het zo liefdeloos is van binnen. En als het zo lusteloos, behoefteloos, en betrekkeloos is. Dat je de Bijbel net leest als de krant. Dat je soms nog meer met de krant op hebt dan met de Bijbel. Misschien zijn er mensen die zeggen: *dat weet ik niet hoor, dat weet ik niet. Want ik heb toch meer met de Bijbel op als met de krant.* Maar och, als je dan zeventig jaar oud wordt, of tachtig of negentig jaar, dan zullen we nog eens praten. Och mensen, er komt zo veel kijken van binnen, er komt zo veel kijken. Van de stoel niet meer op de grond kunnen komen, van de stoel niet meer op de grond kunnen komen. En veel liever gaan slapen mensen, als bidden 's avonds. Of heb je er geen last van? Je mag wel eens praten hoor, dat mag je wel eens gerust zeggen, of het waar of geen waar is? We hebben ook alles niet te zeggen; dat weet ik ook wel, mensen. Maar één vraag: is het met *je eigen* al eens tegen gevallen? Of valt het altijd nog mee met jezelf? Ben je nogal een goede koopman of werkmans en ben je dit of dat nogal goed? Of moet je jezelf maar veroordelen en beschuldigen, en overal maar vastlopen en tegenlopen en inlopen? Dat je zegt zou er wel één op de wereld zijn zoals ik? Zou er wel één zó gevonden worden?

Maar nu staat er in het laatst van die tekst vanmiddag: *...alzo Hij de Zijnen.* Want Hij heeft ze van eeuwigheid gekregen, mensen. Hij laat ze nooit los. *Niemand zal ze uit Mijn hand rukken.* En Hij heeft ze nu altijd lief, mensen, al zal een Petrus straks zeggen: *ik ken U niet.* Ik ken de Mens niet. Maar dan heeft Hij ze toch nog lief. Dan heeft Hij ze toch nog lief! Al zakt het zóver weg mensen, zover weg dat je niet meer weet waar je bij hoort. En dat je niet meer kunt beseffen wat het einde ooit wezen zal. Maar: *Alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde.*

Het is er bij de Heere Jezus diep doorgedaan. Laat ik eerst maar zeggen wat in het tweede vers staat: *En als het Avondmaal gedaan was (toen nu de duivel in het hart van Judas, Simons zoon, Iskarioth, gegeven had, dat hij Hem verraden zou).* Hij is afvallig geworden. En dat heeft Christus van het begin geweten. In Johannes 2:24 staat het al beschreven, dat Jezus hen allen kende. Maar toch, om daar op door te gaan, een man die drie jaar gepreekt heeft en die Hem straks met een kus gaat verraden....! Maar het gaat veel dieper, Petrus zegt in Mattheus 26:35: *Al moest ik ook met U sterven.* En hij gaat hem daarna in het openbaar verloochenen. Hij gaat zichzelf vervloeken en verwensen. Hij gaat de hel over zich inroepen.

Alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde toe. Dus weet je wat dat betekent, mensen? Wat er ook opkomt en wat er zich ook voordoet, Hij heeft ze liefgehad tot het einde. Straks dan staat er van die andere discipelen dat ze Hem allemaal verlaten hebben. Gelijk in Psalm 69:4 staat:

Mijn broedren ben Ik vreemd, door elk onteerd.

En onbekend den zonen mijner moeder.

En in Psalm 88:19 staat (wat in de eerste plaats Christus voorstelt): *Gij hebt vriend en metgezel verre van mij gedaan en mijn bekenden zijn in duisternis.*

Maar, *Hij heeft ze liefgehad tot het einde.* En dat betekent hier mensen, dat Christus het gehele werk der zaligheid voor dat volk voleindigd heeft. Niettegenstaande al de teleurstellingen. En niettegenstaande al de ellende die zich in het leven van dat volk zullen openbaren. Maar er staat in Psalm 89:1:

Ik weet, hoe 't vast gebouw van Uwe gunstbewijzen.

Naar Uw gemaakt bestek, in eeuwigheid zal rijzen;

Zomin de hemel ooit uit zijnen stand zal wijken,

Zomin zal Uwe trouw ooit wank' len of bezwijken.

Dus volk van God in mijn midden, ondanks dat het nu almaar meer tegenvalt. En het valt almaar meer tegen. Ja, het valt almaar meer tegen. Er zitten misschien mensen vanmiddag die zeggen: *maar man vertel me nu eens, kan het nu nog lager komen dan dat het nu is?* Kan het nog lager komen? Ja hoor, het kan nog veel lager komen, nog veel lager. Dat je jezelf tot een raadsel wordt. Het kan zó diep wegzakken, dat je moet zeggen: 'ik weet het ook niet meer. Ik ga er aan twijfelen of er ooit wel wat wezenlijks in mijn ziel van God geweest is. Het is zo koud en het is zo hard. Ik moet naar de kerk zo maar gesleept worden anders kwam ik er niet. En op mijn knieën... ik weet niet hoe lang dat het geleden is. De Heere is mij verschenen van verre tijden, Jeremia 31: 3. Ik weet het niet meer hoe lang het gelden is en ik weet niet meer wat ik er van denken moet ook! Ik heb zelfs geen lust en begeerte meer.' Kan dat nog? O ja mensen!

Alzo Hij de Zijnen, die in de wereld waren, liefgehad had, zo heeft Hij hen liefgehad tot het einde. Dus, al gaan ze met elkander nog vechten wie de meeste zal zijn, dan heeft Hij ze toch nog lief. Hij sterft er voor en Hij staat er voorop. Opdat ze straks, ja zeg het maar eens, opdat ze straks eeuwig zullen zingen: *Door U, door U alleen om het eeuwig welbehagen.* Daar gaat het over.

En nu is het maar de vraag, mensen, of we daar nu in besloten mogen zijn voor ons eigen hart en leven? Of dat al eens gepakt heeft van binnen? Of dat al eens ingang in onze ziel gekregen heeft? Of we een geloofje gekregen hebben om dat te beoefenen. Een geloofje als een mosterdzaadje om tot die berg te zeggen: *word opgenomen en in de zee geworpen.* Och, durf je zeggen dat je nooit iets van die liefde gehad hebt? Ben je nooit eens in vuur en vlam gekomen? Heb je nooit in je leven eens mogen zeggen: *hartelijk zal ik U liefhebben, Heere mijn sterkte?* Heb je nooit de alwetendheid Gods tot getuige kunnen roepen: *Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb?* Is God altijd koud voor je gebleven? Is God altijd koud voor je gebleven? Heb je nooit een betrekking op die God gekregen? Dan mocht God je nog beweladigen om je nog te trekken met de koorden van Zijn eeuwige liefde. Je kan vandaag nog bekeerd worden, mensen. De deur staat nog open voor de grootste en snoodste van de zondaren. Het kan nog, hoor! Het Evangelie word ook vandaag nog gepredikt. Dat Evangelie van vrije genade en het eenzijdig werk Gods.

We hopen er vanavond verder over te handelen, als we het nog beleven mogen.

Och de Heere mocht des ontfermend nog gedenken. Want het Borgwerk van de Middelaar dat is het hart van Gods kerk en van Gods kinderen. Dat is wat in Psalm 36: 3 staat:

*Bij U, Heer, is de levensbron;
Uw licht doet, klaarder dan de zon,
Ons ' t heuglijk licht aanschouwen.*

God mocht de Toepasser zijn van de waarheid in deze middag bij jong en oud, klein en groot. Want och mensen, het leven is een damp de dood wenkt ieder uur, ook in onze gemeente! De Heere ontferme Zich nog over die jongen in het ziekenhuis. Och dat de Heere het nog wel mocht maken! We hopen het; maar het kan ook anders wezen. De Heere ontferme Zich over jong en oud, klein en groot, en Hij mocht Zijn Naam nog tot een gedachtenis stellen. Er staat in Jesaja 55:6 : *Zoekt den Heere, terwijl Hij te vinden is; roept Hem aan, terwijl Hij nabij is.* En dat je zeggen mocht: *och Heere ik kan niet roepen en ik wil niet roepen ook, maar och leer het me uit genade.* Om aan Zijn voeten terecht te komen met smeking en met geweën.

En dat het voor Gods volk vanmiddag nog eens mocht zijn tot een sterkte en vertroosting. Dat er van ons niets in aanmerking komt, en dat er ook niets in aanmerking hoeft te komen. Er hoeft niets in aanmerking te komen. Maar het is alleen: *De vrije gunst die eeuwig God bewoog.* Amen.

Dankgebed.

Psalm 119 : 1

*Mijn ziel bezwijkt, zij is gans afgemat.
Daar z' aan Uw heil met al haar lust blijft hangen.
Waarop Uw woord mij hoop gegeven had.
Mijn ogen zijn bezweten van verlangen
Naar ' t geen mij was beloofd, terwijl ik bad:
"Wanneer, o God, zal ik Uw troost ontvangen?"*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods,
En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
Zij met u allen. Amen.***

9. De overlevering van Christus aan Pontius Pilatus.

Uitgesproken 12 maart 1961 te Grand-Rapids

Ps. 86: 1

Mattheüs 20: 17-34

Ps. 36: 1, 3

Ps. 142: 4

Ps. 25: 9, 10

Vangen we ons samen zijn aan door te zingen van de 26^e Psalm het 6^e en 7^e vers.
Het is uit Psalm 26 vers 6 en 7.

Wat we uit Gods heilig Woord hopen voor te lezen, kunt u opgetekend vinden in het heilig Evangelie naar de beschrijving van Mattheüs en daarvan het 20^e hoofdstuk vanaf vers 17 tot 34.

Onze hulpe is in de Naam des Heeren, Die hemel een aarde gemaakt heeft.

Genade, vrede en barmhartigheid worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd van God den Vader en Christus Jezus den Heere; in de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.

Zoeken we nu te samen het aangezicht des Heeren.

GEBED

Geliefden.

Het gedeelte van de lijdenshistorie waar we vanmiddag uw aandacht voor vragen, dat kunt u opgetekend vinden in het heilig Evangelie naar de beschrijving van Johannes. Wij noemden Johannes 18: 28-32, waar Gods woord aldus luidt:

Zij dan leiden Jezus van Kájafas in het rechthuis. En het was des morgens vroeg; en zij gingen niet in het rechthuis, opdat zij niet verontreinigd zouden worden, maar opdat zij het pascha eten mochten. Pilatus dan ging tot hen uit, en zeide: Wat beschuldiging brengt gij tegen dezen Mens? Zij antwoordden en zeide tot hem: Indien Deze geen kwaaddoener was, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben. Pilatus dan zeide tot hen: Neemt gij Hem en oordeelt Hem naar uw wet. De Joden dan zeiden tot hem: Het is ons niet geoorloofd iemand te doden. Opdat het woord van Jezus vervuld werd, dat Hij gezegd had, betekende, hoedanigen dood Hij sterven zou.

Tot dusver.

We hebben vanmiddag in deze tekst: *De overlevering van Christus aan Pontius Pilatus.*

En we willen iets zeggen:

1. Over het gruwelijk gedrag der Joden.
2. Over het standpunt dat door de stadhouder werd ingenomen.
3. Het woord van Jezus dat zijn vervulling kreeg.

Geliefden.

We lezen in Romeinen 4:25: *Welke overgeleverd is om onze zonden en opgewekt om onze rechtvaardigmaking.* Wanneer wij Christus bezien als een martelaar, dan zijn we er ver vanaf. Want Christus is nooit een martelaar geweest. Maar we hebben Hem te zien ten alle tijde als de Borg en Middelaar des Verbonds. Die van eeuwigheid verordineerd door de Vader, op Zich genomen heeft om volkomen te voldoen voor de zonden van Zijn uitverkorenen. Daarom is Christus gesleept van de ene rechtbank, naar de andere. Daarom is Christus, zoals in deze middag het voorgesteld zal worden, overgeleverd van de Joden aan de heidenen.

1. *Over het gruwelijk gedrag der Joden.*

En nu staat er in onze tekst: *Zij dan leidden Jezus van Kájafas in het rechthuis.* Kájafas en het sanhedrin hadden reeds het vonnis des doods over Christus uitgesproken. We hebben vorige week gehoord dat ze van alle zijden gepoogd hebben om enige beschuldiging tegen Christus te vinden. Maar dat is niet gelukt. De een sprak de ander tegen. En van al de beschuldigingen is er absoluut niets overgebleven, opdat blijken zou dat Christus volkomen onschuldig was. Waar Kájafas Hem eindelijk op gegrepen heeft, dat was Zijn Zoonchap. Maar vanzelf dat kon door Christus niet geloofd worden. Waar Hij van eeuwigheid de Zoon des Vaders was. En die tegenspraak door Kájafas was dat niet anders dan godslasterlijk. Hij heeft zijn kleren gescheurd en gezegd in Markus 14:63: *Gij hebt de godlastering gehoord; wat getuigen hebben wij nog van node?* En daarop is Hij ter dood veroordeeld. En dat vonnis van Kájafas dat is bevestigd geworden door het Joodse sanhedrin. Maar de *volvoering* van dat vonnis dat kon door de Joden niet geschieden. Reeds twintig jaar van tevoren hadden ze onder het Romeinse recht het reeds verloren. Het was voor hun onmogelijk om verder de hand aan Christus te leggen. Vanzelf, wij die daar achter staan, hebben daar een dieper inzicht in, dan in de dagen toen het gebeurde. Want Christus, wanneer Hij door de Joden alleen veroordeeld was en ter dood gebracht, dan hadden de heidenen nooit kunnen delen in de zaligheid verworven door Christus. En nu zegt de apostel in Romeinen 3: 29: *Is God een God der Joden alleen? Ja, ook der heidenen.* En dat is de reden waarom die Joden, Christus overgeleverd hebben aan Pontius Pilatus. Pontius Pilatus dat was de wereldlijke rechter. Dat was de man die in de plaats door God gesteld was om recht te doen. En nu hebben ze Christus van Kájafas gebracht naar het rechthuis van Pilatus. En dat is gebeurd: *des morgens vroeg*, het staat er.

We lezen in een ander gedeelte in Mattheus 27: 2 *En Hem gebonden hebbende, leidden zij Hem weg en gaven Hem over aan Pontius Pilatus, den stadhouder.* En dat was overeenkomstig het Oude Testament. Want al de offerdieren die werden vroeg in de morgen reeds gebracht naar de tempel gebonden. En nu Christus die het tegenbeeld is van al de offeranden. Hij is vroeg in de morgen daar voortgesleept door de straten van Jeruzalem naar het rechthuis van Pilatus. Dat was het gruwelijk gedrag van de Joden. Die Joden hebben geweten dat Christus onschuldig was. Ze hebben geweten dat Hij zonder zonde was. Want er heeft nooit iemand enige beschuldiging tegen Hem kunnen inbrengen. En daar is voor Kájafas, voor het sanhedrin, en ook voor Pilatus, nooit een groter probleem geweest, om een oplossing te vinden dan de verschijning van Christus voor de rechter. Dat is tenslotte, laat ik het zo maar zeggen, door allerlei kronkelwegen en door allerlei onrechtvaardigheid is Hij tenslotte veroordeeld geworden. Maar nooit op zulke gronden dat het daglicht het kon aanschouwen. Nu is er wel een tekst in de Bijbel die zegt: *Als ze geweten hadden wat ze gedaan hadden, dan hadden ze het nooit gedaan.* Maar die tekst, daar moeten we vanzelf voorzichtigheid mee betrachten, wat eigenlijk de betekenis ervan is. Velen mensen komen daar vanzelf mee, ook met Paulus. Maar Paulus zegt: *Ik heb het in mijn onwetendheid gedaan.*

Maar wanneer we die tekst recht beseffen en gevoelen wat die betekend, dan zult ge tot de conclusie komen dat elk onbekeerd mens eigenlijk nooit beseft wat hij doet. Want het ware karakter van de zonde, dat een mens tegen God gezondigd heeft dat kan nooit beseft worden, tenzij dat een mens zaligmakende genade van God heeft

ontvangen. Vandaar dat elk mens die door God bekeerd word berouw krijgt en smart heeft, vanwege zijn afgelegde weg. Zelfs in de hel zullen ze zeggen: *had ik maar, had ik maar*. Niet dat ze in de hel onder God kunnen bukken, want dat zal in de rampzaligheid nooit plaats kunnen hebben. Daar zal een mens in eeuwige vijandschap zich tegen God blijven verzetten. Als een mens in de hel één keer zijn knieën kon buigen, als hij in de hel één keer voor God kon vallen..., maar dat zal niet kunnen. En als God een mens bekeerd dan krijgt hij zijn gehele leven, berouw en droefheid en smart over de zonde. Zijn gehele leven, mensen! Want het zal terugkomen voordat je in het graf gaat, voordat een mens in het graf gaat. Het zal gedurig een mens voor ogen gesteld worden. En dan zal elk mens betuigen als ik het geweten had, als ik het geweten had. Dat wil niet zeggen dat een mens te verontschuldigen is, heel niet mensen, heel niet. Maar een mens die is geblinddoekt door de duivel. Die heeft zichzelf laten verleiden. Die heeft zichzelf er geheel en al aan overgegeven. Als een mens bekeerd wordt, dan word hij eigenlijk pas wakker. Je leest van de dwaze maagden in Mattheus 25:5: *En vielen in slaap*. Maar eigenlijk, als je het goed beschouwd, ze zijn nooit wakker geweest, die meiden⁷, die vrouwen waren nooit wakker. Gods volk dat word wakker, als God ze bekeerd. Maar anders gaat een mens, als je het goed beschouwd, slapende naar de eeuwigheid.

Drie jaar heeft Christus hier op de aarde gewandeld en ze hebben Zijn gangen nagekeken. Daar kunt je gerust van op aan. Ze hebben Zijn woorden gewogen. Ze hebben wat netten voor Zijn voeten gelegd. Elke keer maar weer om Hem maar in de ellende te krijgen. En om maar iets te vinden, maar ze hebben nooit iets kunnen vinden. Er is op heel de wereld nooit één Persoon geweest voor een rechtbank waar ze zo veel moeite mee gehad hebben als met de Heere Jezus Christus. Met ons zouden ze niet zo veel moeite hebben, mensen. Met ons zouden ze niet zo veel moeite hebben. Want wij zouden spoedig zakken, wij zouden er spoedig doorheen vallen. "*Zo Gij, Heere, de ongerechtigheden gadeslaat; Heere wie zal bestaan?*" Met gedachten, woorden en met werken overtreden wij.

En die Joden hebben wel gehandeld tegen hun consciëntie. In hun consciëntie waren ze overtuigd, dat Hij onschuldig was, zonder zonde was. En toch hebben ze Hem veroordeeld. Ze hebben Hem des morgens vroeg gebracht naar het rechthuis van Pilatus. De overpriesters, de schriftgeleerden, de oversten van het volk, als een wilde bende hebben ze de Heere Jezus gebracht naar Pilatus. En dan nog zo vroom en zó eigengerechtig, ze blijven buiten het paleis van Herodes, en gaan in zijn tuin. Want het is over twee dagen Pascha en als ze nu in het huis van die Romein komen - van die heiden - dan worden ze besmet. En dan kunnen ze het pascha niet eten. Dat ze zich besmet hebben *met het bloed van een onschuldige Christus* daar hebben ze heel geen gedachten over. En dan komt er nóg eens bij dat je in heel de Bijbel niet één tekst kunt vinden dat een Jood niet bij een heiden in huis mag komen. Als je Numeri 11, 12 en 15 leest, - daar hebben ze zich op misschien op beroepen - maar dat gaat over het inkomen in een huis waar *een dode* is. Dat ze met geen dode in aanraking mochten komen, voordat het pascha gehouden zou worden. Ja, maar het was toch in de wet dat ze bij een heiden niet mochten komen? Ja, inderdaad. Maar dat was een wet die ze zelf gemaakt hadden. Dat was geen wet die door God was gegeven. En zelfs Petrus - zover gaat het met een mens - en daar twijfelt geen mens aan dat die man genade had, maar zelfs in Handelingen 10; dan weigert hij om bij Cornélius in huis te gaan, bij die heiden. En dan beroept zelfs Petrus zich nog op een eigengemaakte wet. Dat het niet

⁷ Niet minachtend bedoeld; het is Zeeuws voor ongetrouwde vrouw

geoorloofd is voor een Joods man om tot een heidens man in te keren. God had het nooit verboden. Nee, maar dat waren nu allemaal inzettingen en verordeningen die de mensen gemaakt hadden. En daar hadden ze zoveel eerbied voor, daar beroepen ze zichzelf hier ook op, die huichelaars. Vanzelf het waren niet anders dan huichelaars. De ware vreze Gods die hadden ze niet.

Het was maar een jagen van de Joden om Christus weg te krijgen, uit de wereld te krijgen. Hij moest dood langs welke weg het dan ook gaan zou. De vijandschap tegen Hem was zo verschrikkelijk, en dan tegen een Persoon die het land doorgestaan was goeddoende, genezende alle ziekten en kwalen. Die de volle raad Gods tot onze zaligheid verkondigd had. Die nooit anders geopenbaard had dan de begeerte tot het wezenlijk welzijn van de mens. Die dag en nacht er aan ten koste gelegd en eraan gespendeerd had om de wil van Zijn Vader aan het volk bekend te maken. Nooit anders dan goed gedaan.

En nu die Joden, die handelen wel zo met die Christus, maar alles overeenkomstig Gods raad en voornemen. En waarom? Omdat Hij Zichzelf in de plaats van Zijn volk gesteld had. Dat was nu de oorzaak. Want mijn geliefden wij zijn krachtens onze val waard om van de ene rechtbank gesleept te worden naar de andere. En straks voor het Goddelijk gericht gedagvaard te worden. Daarom heeft Christus Zich door de straten van Jeruzalem laten voortslepen door de Joden. En Hij heeft de diepe vernedering aanvaard om daar gesteld te worden in het rechthuis van een heiden. Alles ter wille van Zijn kerk. Alles ter wille van Zijn volk, geliefden. Omdat wij zouden vrijgesteld worden. Opdat wij in de gunst van God zouden hersteld worden en in Zijn gemeenschap weer kunnen worden opgenomen. En opdat ze straks een ingang zullen krijgen in de hemel der heerlijkheid. En opdat ze daar staan zullen bekleed met het witte kleed der overwinning, hun lange witte klederen gewassen hebbende in het bloed des Lams. Daarom hebben die Joden op zulke wijze met Christus gehandeld.

2. Over het standpunt dat door de stadhouder werd ingenomen.

Maar in de tweede plaats hebben we ook te overdenken het standpunt dat Pilatus heeft ingenomen. Die Pilatus...! Als je dat oppervlakkig leest dan zou je zeggen, een heel vriendelijk man. En inderdaad, hij heeft zich daar o zo vriendelijk aangesteld. Want als rechter, was hij niet verplicht geweest om aan de grillen van die Joden toe te geven. Want het waren niet anders dan grillen, natuurlijk. Het was allemaal eigengemaakte vroomheid en eigengerechtigheid. In hun hart hebben ze er totaal niets van gemeend, nee, totaal niets. Ze hebben eigenlijk die Pilatus veracht. Want zij moesten eigenlijk met Christus naar Pilatus gegaan zijn. Maar ze zijn daar in die tuin blijven staan. Want ze moesten toch eens verontreinigd worden door die heidense man. Dus ze hebben zichzelf meters boven Pilatus gezet. Allemaal bewijzen dat het huichelaars waren. Gods volk zet zichzelf geen meters daarboven. Gods volk dat bukt onder alles. Gods volk dat word vernederd door God. Gods volk denkt aan Mattheüs 8, aan die hoofdman. Als hij hoort dat Christus op weg is om hem te bezoeken, als zijn knecht zo ziek is, dan gaat hij nog uit en dan zegt hij: *Heere, ik ben niet waardig, dat Gij onder mijn dak zoudt inkomen.* Huichelaars die plaatsen zichzelf overal boven. Maar het ware volk van God dat bukt. Het ware volk dat krijgt andere gedachten. Die veroordelen zichzelf, die beschuldigen zichzelf. Die nemen de laagste plaats voor God in. Zelf als een David, Ezra, Daniël en zo menig andere van Gods volk, die we uit Gods woord kennen. Maar die Pilatus die is vriendelijk, en die gaat zijn deur uit, vroeg in de morgen. Ongeveer zes uur in de morgen. Het was eigenlijk geen tijd. Maar daar

moest alle haast achter gezet worden om Christus maar te veroordelen ten dode. En Hem uit de weg te krijgen dat, was hun doel. Maar dat die Pilatus zo vriendelijk was en welwillend daar zat ook wat achter. Dat lees je in de Bijbel allemaal niet maar wel in de geschiedschrijvers. In de historieschrijvers kun je vernemen dat Pilatus al veel op zijn kerfstok had. Hij had zijn leven lang al doorgebracht in de ongerechtigheid. Ook tegen dat Joodse volk had hij zich schuldig gemaakt. En als hij zich niet vriendelijk aanstelde tegen die mensen dan wist hij wel, dat zij zoveel van hem wisten dat er genoeg was, dat hij zijn ambt kon verliezen. Dus die man was wel vriendelijk maar dat was ook maar uit een oorzaak. Dat was ook niet voor niets dat hij dat deed. Het was ook maar om dat Joodse volk te behagen.

Maar in elk geval, Pilatus die gaat uit. En die zegt: Wat beschuldiging brengt gij tegen deze Mens? Want onder het Romeins recht kon er nooit iemand veroordeeld worden tenzij dat de beschuldiging beschreven was, en de beschuldigers tegenwoordig waren. Dus, zoals het over het algemeen gaat met een rechtzaak, daar waren altijd verschillende mensen in begrepen. En nu komen die oversten daar met de Heere Jezus maar ze hebben geen papieren bij zich en ze hebben ook geen beschuldigers bij zich, ze hebben niets bij zich.

En daarom was het de vraag van Pilatus: *'Wat beschuldiging brengt gij tegen deze Mens?'* Jullie zijn al zo vroeg gekomen vanmorgen, maar ik verwacht als rechter van u dat gij Zijn beschuldigingen vóór mij legt! En dat gij met de mensen die Hem beschuldigd hebben ook hier tegenwoordig zult zijn.'

Dat was van die man nog al eerlijk te dien opzichte. Hij wilde in het begin niet buiten de wet gaan. Hij wilde als rechter de wet in alles eerbiedigen en volgen. Dus het gedrag van Pilatus - zijn standpunt - dat is te rechtvaardigen. Maar nu zeggen die Joden: - die zijn kwaad - *Indien Deze geen kwaaddoener was, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben. Indien Deze....* De vijandschap was zó verschrikkelijk dat ze Zijn Naam zelfs niet willen noemen. Ze zeggen hier zelfs nog niet: *Jezus van Nazareth.* Maar: *indien Deze, indien Deze....* En dan kan je zien mensen wat een haat dat er vanbinnen tegen God is. Wat een vijandschap er tegen Christus is! En wat een mens in zijn diepe val in Adam geworden is.... Niet anders dan een gevleesde duivel.

Indien Deze geen kwaaddoener was, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben. Dus je moet nu van ons maar geloven en aannemen dat Hij een kwaaddoener is. Een kwaaddoener. En dan nooit anders dan goed gedaan. Maar wat voor kwaad, ja wat voor kwaad? Dat weten ze ook niet. Daar is totaal niets wat ze kunnen noemen! En toch, en toch, noemen ze Hem een kwaaddoener. Wanneer het over ons gaat, geliefden dan is het wat anders. Want David zegt in Psalm 51:3

't Is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf;

Neen, 'k ben in ongerechtigheid geboren.

En wat zijn we anders van nature dan kwaaddoeners? Als God een mens zijn ogen opent en als God een mens achteruit laat kijken op zijn weg en zijn pad dat achter hem ligt, dan heeft hij nog nooit anders gedaan dan wat kwaad is in Gods ogen. Een kwaaddoener met gedachten, woorden en werken. Dan is het een berg van schuld en zonde die een mens voor zijn ogen aanschouwt. Dan is het geen wonder, zoals we dat van de week gehoord hebben, dat hij met Jesaja schreeuwt in Jesaja 6:5: *Wee mij, want ik verga, dewijl ik een man van onreine lippen ben.* Dan is het niet anders dan kwaad. Dan is het niet anders dan ellende, geliefden, wat een mens in de wereld gebracht heeft en wat een mens tegen God gedaan heeft.

Indien Deze geen kwaaddoener was. Christus heeft nooit enig kwaad gedaan. Maar Hij wou sterven voor kwaaddoeners, opdat Hij het kwaad zou verzoenen en opdat Hij Zijn volk van het kwade zou reinigen en heiligen. *Word van het kwade niet overwonnen;* zegt de apostel Paulus in Romeinen 12:21. Want Christus is niet alleen gekomen tot verzoening en gegeven tot rechtvaardigmaking. Maar Hij is ook gegeven tot *heiligmaking* van Zijn kerk.

Indien Deze geen kwaaddoener was, zo zouden wij Hem u niet overgeleverd hebben. Die Joden ontzien zich niet om voor Pilatus de wereldlijke rechter, Christus als een kwaaddoener te blameren. Zonder enig besef eigenlijk dat ze van alle woorden straks rekenschap voor God zullen moeten afleggen. Zonder enige gedachten, dat ze straks voor een rechtvaardig God zullen moeten verschijnen. *Een kwaaddoener. En dat is de reden dat we Hem aan u overgeleverd hebben.*

Maar dan zegt Pilatus op zijn beurt: *Neemt gij Hem en oordeelt Hem naar uw wet.* Pilatus die wil er vanaf wezen. Hij was een heiden. Maar hij had ook zijn consciëntie. Pilatus had al zoveel jaren met die Joden te doen gehad. Je kan wel begrijpen die had al zoveel zaken aan de hand gehad gedurig met dat Joodse volk. En dat er verschrikkelijke mensen onder waren om er mee te handelen, zodat hij er benauwd van was, en het zat was. Want hij dacht: wat zal weer het einde van dit zaakje worden? Dus hij zegt: mensen, *neemt Hem alstublieft maar terug. Neemt gij Hem en oordeelt Hem naar uw wet.* En daar openbaart die man ook weer, die arme man, wat een mens is, geliefden. Want och, tegenwoordig roepen ze allemaal over de Heere Jezus, allemaal. En er zijn mensen die hebben het over de Heere Jezus als je ze ontmoet, al heb je ze nog nooit gezien op de wereld. Het eerste wat ze vragen is: *ben je verzekerd, ben je ook een Christen?* Dat is het eerste wat ze vragen. Maar hier kun je wel zien wat een mens met de Heere Jezus op heeft. Hier kan je het wel zien. De Joden die willen er niets mee te doen hebben, die willen Hem uit de wereld hebben. Pilatus, hetzelfde geval. Hij zegt: *neem Hem alstublieft maar mee.*

Die arme Job die zegt in Job 23:3: *Och of ik wist, dat ik Hem vinden zou, ik zou tot Zijn stoel komen.* En die lieve bruid in Hooglied 8:1 *Och, dat Gij mij als een Broeder waart, zuigende de borsten mijner moeder.* Die hebben er anders over geprakkiseerd. Maar werkelijk, och mensen een mens die weet er net zo min wat van de Heere Jezus als een steen. En behoefte er aan? Net zo min als die bank die daar staat. Niets. Er van af willen komen dat is alles wat hier te zien is. En al zou je kunnen denken, als een mens nu toch eens ernstig ziek gaat worden, of als de dokter hem op gaat geven, dat hij moet gaan sterven, dan wordt het wel anders. O nee mensen, nee, nee. Weet je wat de Heere Jezus gezegd heeft in Lukas 16:31? *Zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand uit de doden opstond, zich niet laten gezeggen.* En dan moet je heus niet naar je buurman gaan om dat te vinden. Maar dat kan je allemaal hier van binnen vinden. En als er nu ooit in een mens zijn leven een tijd komt dat hij in waarheid eens op zijn knieën zal vallen en hij ongelukkig gaat worden, en hij het in de wereld niet meer kan vinden, dan is God er aan te pas gekomen. Dan wordt het een schreeuwen van binnen:

*Geef mij Jezus of ik sterf,
Want buiten Jezus is geen leven;
Maar een eeuwig zielsverderf.*

Maar anders, och mensen de duivel heeft het zo makkelijk op de wereld tegenwoordig. Ik denk dat hij het in al de zesduizend jaar, nog nooit zo makkelijk gehad heeft als nu, dat geloof ik werkelijk. Want hij stuurt de mensen met een beetje godsdienst naar de

hel toe. En met een beetje kennis van Christus in hun hoofd en daar gaan ze zichzelf gelukkig mee maken. En daar gaan ze zichzelf in vastzetten. En dan maken ze zich wijs dat het goed met hen is voor de eeuwigheid. Maar o wee, ga niet onderzoeken hoe dat ze er aan gekomen zijn. Ga niet onderzoeken, hoe dat er behoefte voor die Persoon in hun hart gewerkt is. O nee mensen, nee, ga dat maar niet onderzoeken want je zult zó teleurgesteld uitkomen. Ja, zó teleurgesteld uitkomen.

Toen ik vorige week zondag weg was, kwam er zaterdag een telegram thuis, gestuurd door een dominee, waarop stond: *Een vrouw die waarlijk in nood was*. En ze had hulp nodig en dadelijk. Ja, ik zat in Paterson, op zaterdagavond. Er was geen weg meer om naar Michigan te gaan. Die vrouw woonde in een dorp hier in Michigan. Maar ik dacht, de andere week als ik thuiskom zullen we proberen zo gauw mogelijk bij die vrouw te komen. En och, ik was eigenlijk al een beetje blij van binnen want ik dacht misschien word daar wel ergens een mens bekeerd. Eindelijk eens één; werkelijk. Ik dacht, misschien is dat nog iemand waar God in werkt met Zijn Goddelijke Geest. Je zou dat zo graag willen, dat iemand in nood voor de ziel verkeert. En we zijn daar geweest in die plaats en dat huis opgezocht. In dat huis gestapt; ik kwam daar binnen, ik dacht, o misschien nog iemand waar God in werkt met Zijn Goddelijke Geest. Ik had nog nooit van dat dorpje gehoord, dat er ooit één mens naar de kerk kwam of naar de waarheid vroeg, wat 'onze waarheid' betreft. Helaas die vrouw was niet thuis, het leek raar en eigenaardig. Maar we zouden er van de week weer heengaan. Maar ik dacht, ik ga eerst maar eens bellen. Ik zei tegen die vrouw: *je bent in nood voor je ziel?*

Ze zei: helemaal niet, helemaal niet.

Ik zei: *o, ik dacht dat je in ellende zat voor jezelf.*

Ze zei: neen ik zat met een probleem. Ik heb gelezen in een boek van de Zevendedag Adventisten, dat de ziel van een mens in zijn hersens zit. Ik heb een kind dat stervend is; dat is zwakzinnig en daar was ik een beetje mee in de war geraakt. Nu heb ik daar een brief over geschreven aan een Dominee, en die heeft me een bevredigend antwoord gegeven. En nu ben ik weer goed, ik heb voor mezelf geen probleem. Het ging over mijn kind. Ja, dat was weer het einde ervan.

Och, mijn hoorders we zitten niet zo gauw in de put. En we zitten niet zo gauw in zielenood. Nee, dan moet God er ons wel inbrengen! Maar anders, laat ik het maar gerust zeggen zoals het is, mensen, de een zowel als de ander gaat slapende naar de hel toe, slapende. En we hebben gisteren nog in Job 35:10 gelezen: *Maar niemand zegt: Waar is God mijn Maker, Die de psalmen geeft in den nacht?* Dat is de mens geliefden.

Ja, die Joden wilden er van af. En Pilatus wou er ook niets mee te doen hebben. Die wou er ook van af. Hier mensen, wij willen er ook vanaf. Maar als het nu eens zover mag komen dat we er niet meer vanaf kunnen komen. Als het nu eens zover in ons leven mag komen...! Laten we samen maar zingen Psalm 142: 4

k' Wou vluchten, maar ik kon nergens heen,

Zodat mijn. dood voorhanden scheen.

En alle hoop mij gans ontviel.

Daar niemand zorgde voor mijn ziel.

TOEPASSING

We hebben gezien mensen, och wat we u altijd verkondigd hebben. Het was gisteren veertien jaar dat we hier in Grand-Rapids zijn aangekomen. Maar God zal er aan te pas moeten komen; God zal er aan te pas moeten komen, mensen. God zal moeten opstaan. En nu is een mens verantwoordelijk, want als je er onder verloren zal moeten gaan, het zal verschrikkelijk wezen mensen, verschrikkelijk. Onder de prediking van het Evangelie. Onder het aanbod van genade. Dat een mens straks in de hel zal storten. En dan straks zijn ogen openen en dat hij zal moeten zeggen: *mijn eigen schuld mijn eigen schuld*. Maar aan de andere kant mensen, aan de andere kant. De Heere zegt in Hosea 11: 4 Ik trok hen met mensenzelen, met touwen der liefde. En die Geest overtuigd van zonde van gerechtigheid en van oordeel. God moet ons zelf een verloren zondaar maken. En dan, o een mens die gaat het overal zoeken als hij er belang bij krijgt. Dan gaat hij het overal zoeken, geliefden. Dan gaat hij het overal zoeken. Maar hij komt tot de conclusie dat hij het nergens kan vinden. Dat het overal vastloopt. In zijn werken, in zijn doen, in zijn laten, in de wet in dit en in dat. Hij gaat het overal zoeken, mensen. Want je moet rekenen hij is net zo blind als een mol voor de weg van zaligheid in Christus. Zo blind als een mol, daar heeft hij totaal geen besef van. Er staat in Mattheüs 11: 25-26 *"Ik dank U, Vader! Gij Heere des hemels en der aarde, dat Gij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen hebt, en hebt dezelve den kinderkens geopenbaard. Ja, Vader want also is geweest het welbehagen voor U*. Het zal ons van de hemel geschonken moeten worden mensen, om de behoefte werkelijk als behoefte te voelen. Als God een mens eerlijk maakt dan zegt hij: ik heb geen behoefte daaraan. Ik heb er geen behoefte aan.

En zelfs een kind van God, jaren op weg naar de hemel, dan buigt hij nog zijn knieën en dan zegt hij: 'Heere, hier ligt een vijand. Veertig, vijftig, zestig jaar op weg naar de hemel. Heere, bind het nog eens op. Och dat ik U nog eens nodig mocht krijgen, zoals in de dagen van ouds. Want o God anders zal het nog voor eeuwig kwijt wezen.' Vanzelf, er staat in 2 Timótheüs 2:19 *Evenwel, het vaste fundament Gods staat, hebbende dit zegel: De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn*. En God zal Zijn werk nooit laten varen. Maar weet je wat je hier vanbinnen vindt, mensen? Behoefteloosheid, zorgeloosheid, indrukloosheid. Dat is alles wat je hier vindt, geen behoefte. Daarom zal het een wonder wezen als hij in zijn leven één keertje, krank van liefde mag worden naar de Heere Jezus. En dat hij met de oude dichter Datheen mag zeggen:

*Want veel beter is slechts één ure
In Uw huis, dan elders, dat 's klaar
Duizend zijn; beter is ook daar
Een wachter te zijn aan de deure
Dan 't is in de paleizen zoet
Der godlozen met overvloed Psalm 84: 5*

Dat zal een eeuwig wonder wezen. Dat leert Gods volk kennen, mensen. Maar dan krijgt God er ook de eer van. Als Hij ze Zelf er eens komt in te leiden. En de nood is op hun zielen komt te leggen.

3. Het woord van Jezus dat zijn vervulling kreeg.

En dan: *opdat het woord van Jezus vervuld werd, dat Hij gezegd had, betekende hoedanigen dood Hij sterven zou*. Ik heb vanmiddag u voorgelezen Mattheus 20:19. Daar heeft de Heere Jezus het voorspeld, dat Hij door de Joden ter dood veroordeeld zou worden en hoe Hij aan de heidenen overgeleverd zou worden om gekruisigd te

worden. Want de Joden die kenden de straf, van de kruisiging ook niet. Alleen dode lichamen werden opgehangen. Zij kenden alleen verbranden, stenigen en worgen. Maar geen kruisiging van levenden, dat was een Romeinse straf. En die kruisiging dat was de enige straf die op Christus toegepast moest worden. Omdat die kruisdood dat was een smartelijke en smadelijke, maar dat was ook een vervloekte dood. Want geliefden, wij liggen ander de vloek.

En als God een mens zijn ogen opent dan gaat hij als een vervloekte over de wereld. En dan krijgt hij het benauwd, geliefden. Want overal komt hij de vloek tegen. O, dan denkt hij, dat voor zijn leven en voor de vloek die op hem ligt, dat het allemaal verkeerd zal gaan. Allemaal verkeert zal gaan. Ik zou u daar wat van kunnen vertellen, mensen, maar alles past niet op de preekstoel. We kunnen hier alles niet meedelen. Alleen dit, als een mens onder zijn schuld gebogen gaat en onder het oordeel Gods ligt voor zichzelf en onder de vloek besloten is, dan is hij bang *om te leven*. Dat wil ik er alleen van zeggen, vanmiddag. Bang om te leven. Dan is hij bang niet alleen voor zichzelf, maar ook bang voor zijn kinderen. Er staat in Job 14:4 *Wie zal een reine geven uit den onreine? Niet één*. En dan tot in het derde en vierde geslacht zal God de zonde bezoeken. En dan denken ze: die arme schapen die zullen straks om mijn schuld en zonde ook nog naar de hel toe moeten. Dan is het leven niet zo makkelijk, mensen. Dan zal je niet zoveel plezier meer hebben. Dan zal je niet meer zo springen, zingen en dansen. Maar dan gaat een mens gebogen over de wereld.

Christus had gezegd: hoedanige dood Hij sterven zou. De Joden hebben geprobeerd om Christus op allerlei wijze te doden en om te laten komen. Nooit is het gelukt. Bij Zijn eerste preek in Nazareth hebben de Joden al geprobeerd Hem van de steilte af te werpen in de diepte, en dat Hij zó zou verongelukken. Ze hebben gedurig mensen er op uit gestuurd om Hem te vangen en om Hem zó te doden in het verborgen, zodat er geen mens vanaf wist. En dat het zomaar afgelopen zou zijn. Maar dan kwamen ze terug en ze zeiden: *Nooit heeft een mens gesproken zoals deze Mens*. We kwamen zó onder beslag! We hebben Hem zo moeten laten staan. We hebben onze handen er niet aan kunnen krijgen.' Hij moest *de dood des kruises* sterven, om de vloek van Zijn kerk weg te nemen. En om voor Zijn arme volk, ja om Zijn arme volk te verwaardigen dat er straks geen vervloeking mee tegen iemand van dat volk zijn zou. Daarom: het woord van Jezus, dat moest zijn vervulling krijgen.

En nu is het maar de vraag mijn geliefden, persoonlijk voor u en voor mij wat ook dit gedeelte van Christus' lijden voor ons te betekenen heeft. Ik heb vanmiddag bij het begin gezegd: *Christus is in de morgenstond door de straten van Jeruzalem gesleept en gedreven naar Pilatus*. Waarom in de morgen? Ik heb u gezegd, omdat in de morgen de offerdieren gebonden naar de tempel werden gebracht. Maar toen heb ik er niet alles van gezegd. Daarom moet ik nu in het einde wat anders nog gaan zeggen. In de morgenstond van 's mensen leven in het paradijs, hebben we ons van God losgemaakt, en ons aan de duivel verbonden. We waren nauwelijks op de wereld, versierd met Gods beeld, en toen hebben we die verschrikkelijke, verschrikkelijke misdaad begaan. Och gemeente, ik moet het u zeggen, we zijn te arm om de diepte van alles te noemen en u voor te stellen. In de morgenstond van ons leven, hebben we ons aan de duivel verbonden en overgegeven. En nu die Christus die is in de morgenstond van Kájafas gebracht naar Pilatus. Voor ons, och het is voor ons persoonlijk mensen. Het is voor ons persoonlijk, mensen. We zijn nog in het land der levenden. Er zijn anderen in ons midden die hier hun plaats hebben ingenomen en nooit meer terug

zullen keren. En die straks dit leven zullen verlaten. Eén in het bijzonder die zeer ernstig is en bijna niet meer van het leven afweet. O, wat een toestand, geliefden, als straks die dood zal komen en als een mens God zal moeten ontmoeten. En als we daar staan dan zeggen we wat, en we doen een gebed. Van binnen zeggen ze dan zo vaak: maar, maar, maar dan...!

En nu staat er in Prediker 12:1 "En gedenk aan uw Schepper in de dagen uwer jongelingschap, eer dat de kwade dagen komen en de jaren naderen, van dewelke gij zeggen zult: Ik heb geen lust in dezelve." Gemeente, we krijgen nu nog tijd, we krijgen nu nog tijd. Het is misschien de laatste zondag, voor ons ook. Het is misschien voor ons ook de laatste gelegenheid. Och, Pilatus kwam vriendelijk naar de Joden toe, maar het was huichelarij, van achteren beschouwd!

Maar God komt vriendelijk en liefelijk naar een mens. Hellenbroek zegt in zijn vragenboekje, wanneer hij spreekt over het Genadeverbond, *dat de Heere een zondaar vriendelijk en liefelijk nodigt*. Dat doet God nog. Hij staat vandaag nog met uitgebreide armen tegenover ons. De Heere wacht nog om ons genadig te zijn. Hij laat ons nog toeroepen: *Ik heb geen lust in uw dood, maar wel in de behoudenis van uw leven*. Die God zegt het vandaag nog: *Heden, zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet*, Psalm 95:7. Och, dat die vriendelijke roepstemmen en die nodigingen ons toch eens verbreken mochten! Dat ze ons verbrijzelen mocht.

Maar er zitten hier mensen die zeggen tegen mij: 'och man, het blijft zo hard als een steen van binnen. Ik zou alles wat ik op de wereld heb, dat zou ik op het ogenblik wel willen geven als mijn hart eens oprecht mocht breken voor God.'

Ja, mensen, maar het is niet te kopen, en het is niet te verdienen ook. De apostel Paulus zegt: *U is het uit genade gegeven om in de zaak van Christus te geloven*. Maar o, dat Gods lieve Geest, Die zover weg is van de openbare bediening, dat die Geest nog eens terug mocht komen! Er staat in Hooglied 4:16: *Ontwaak. Noordenwind en kom, gij Zuidenwind, doorwaai mijn hof!* Want er is geen verschrikkelijker gedachte, mensen als dat het ons niet meer raakt en dat een mens zomaar doorgaat naar de eeuwigheid. Verschrikkelijk! En dan de ontwaking...! Wat zal het straks wezen als een mens voor het oordeel zal worden geplaatst. En dan geen deel aan Christus. Geen deel aan Zijn Borgtochtelijke bediening. Geen deel aan Zijn lijden. En als dan straks, straks alles tegen ons zal getuigen, in die ontzaggelijke dag aller dagen...! O jong en oud, buig voor God uw knieën nog. Zoekt Zijn aangezicht geduriglijk, met smeking en met geweene voordat het voor eeuwig, voor eeuwig te laat is.

En dat de roepstemmen die God zendt ook in de families, dat God het eens heilige mocht en eens zegenen mocht tot Zijns Naam eer en heerlijkheid. Opdat het niet zijn zal: *Ik heb ze geslagen maar ze hebben geen pijn gevoeld*. God vernedere onze harten, En dat die lieve Geest in de harten van Zijn kerk en volk door mocht breken om te twisten en geen rust mocht vinden totdat we rust in God gevonden hadden in Christus Jezus en in Zijn volmaakt werk. Om op Hem alleen te leunen en te steunen. Hij is de Rotssteen Israëls, Wiens werk volkomen is. Amen.

Dankgebed.

Psalm 25:9, 10

*Sla op mijn ellenden dogen,
Maak mij niet beschaamd, o HEER;*

*Neem mijn zonden, uit meedogen,
 Gunstig weg, gedenk die niet.
 Zie mijn haters, daar ' t getal
 Vast vermeert van die mij vloeken,
 En die rusteloos mijn val,
 Heet en wrevelmoedig zoeken.*

*Hoed mijn ziel en red z' uit noden;
 Zie mijn moeite, mijn verdriet;
 Want ik kom tot U gevloten.
 Laat d' oprechtheid meer en meer,
 En de vroomheid, mij behoên;
 'k Wacht op U in mijn ellenden.
 Laat Uw hand, in tegenspoên,
 Israël verlossing zenden.*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
 De liefde Gods,
 En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
 Zij met u allen. Amen.***

10. Op de Adriatische zee Uitgesproken in Grand-Rapids

Zingen: Psalm

Lezen : Handelingen 27:14-44

Zingen: Psalm 89 : 5 + 11

Zingen: Psalm 46 : 2

Zingen: Psalm 107 : 14-15

Een wat wij uw aandacht wensen voort te lezen kunt u opgetekend vinden in de Handelingen 27 en daarvan het laatste gedeelte. Vooraf de twaalf artikelen des geloofs.

Onze hulpe de is in de naam des HEEREN die hemel en aarde gemaakt heeft.

***Genade vrede en barmhartigheid, worde u allen rijkelijk geschonken en vermenigvuldigd, van God den Vader. En Christus Jezus den HEERE.
In de gemeenschap des Heiligen Geestes. Amen.***

GEBED

Volzalig, algenoegzaam, getrouw en onveranderlijke Wezen aller Wezens. Uit Wien, door Wien en tot Wien alle dingen zijn. Wij worden verwaardigd in de middag van deze heilige rust- en de sabbatdag, om nog andermaal op te komen onder dat eeuwig, vastblijvend en onveranderlijk getuigenis. En waar wij in ons zelf zo dwaas en blind zijn, geen mensenverstand meer hebben, daarom mocht Gij uit genade verstand willen geven met Goddelijk licht bestraald. Dewijl Gij Zelf de Wijsheid zijt, de zelfstandige Wijsheid Gods. En Christus de Opperste Wijsheid genoemd wordt en als die grote Profeet en Leraar der gerechtigheid gezalfd zijt om de volle raad Gods te verkondigen, daar mochten we van Hem onderwezen worden. Ook in deze middag, in de heilgeheimen, in de verborgenheden van Uw Goddelijk getuigenis. Bestraal ons met dat dierbaar licht van de hemel. En geef dat wij in Uw licht het licht mogen aanschouwen. Neem alle duisternissen weg en geef ons in deze middag te mogen ervaren:

*In U is des Levensfontein,
En Uw klaarheid geeft ons allein
Licht en verstand om merken.*

Gij mocht uit vrije, soevereine genade aan ellendigen nog gedenken. Want wat zijn wij toch, en wat blijven wij toch! Er zal nooit geen verandering in komen. Zolang als Uw volk hier op de wereld zwerft dan hebben ze een strijd te voeren tussen vlees en geest. Die overgebleven zwakheden, verdorvenheden, duisternis en donkerheid waar ze hier mee te kampen en te worstelen hebben, zolang als ze hier op de wereld zwerven. Maar Gij mocht in deze middag nog eens geven dat de raadsels nog opgelost, dat de knopen nog mochten ontbonden worden, dat Uw volk hun namen nog eens mochten horen noemen. En dat de blijdschap des Heeren hun sterkte zijn mocht. Gij mocht ze nog licht geven over hun weg en over hun pad. En verwaardig ze eens om de voetstappen van die gezegende Immanuël te mogen drukken, Die betuigd heeft:

*'k Zucht daar kolk en afgrond loeit,
Daar 't gedruis der wateren groeit,
Daar Uw golven, daar uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.*

Maar die Gezegende des Vaders, Die nu boven de strijd verheven is, Die nu zit aan de rechterhand des Vaders, bekleed met eeuwige eer en heerlijkheid, om Zijn verworven gerechtigheid en weldaden toe te passen door de Heilige Geest in de harten van Uw volk. Och, Gij mocht Uw arm nog ontbloten! En dat volk in deze middag nog eens bezoeken. Dat het ook in hun harten moge zijn:

Gij zult mijn kruis eindigen hier,

*Want goedertieren,
Zijt Gij gestadig.
Het werk Uwer handen zult Gij
Volvoeren vrij
O Heer' genadig.*

Wil ons nog in de waarheid inleiden en zegen het tot waarachtige bekering. Dat er nog paarden gerecht werden aan de Middelaarskroon van die gezegende Immanuël. Dat alle gronden buiten die enige grondslag Christus, niet alleen ontdekt maar ook weggenomen werden, opdat Uw volk gebouwd werd op het vaste fundament der apostelen en der profeten, waarvan Jezus Christus is de uiterste Hoeksteen.

Wil ook aan hem gedenken die Uw Woord mag brengen. Sterk en ondersteun hem en geef hem lust en liefde en opgewektheid, moed en vracht in dat zwaarwichtige werk wat op onze schouderen gelegd is. Maar doe het nog ervaren dat Gij Israëls God zijt, Die krachten geeft.

Vermeerder het getal van Uw knechten. Geef nog mannen. vol des geloofs en van de Heilige Geest, die naar het hart van Jeruzalem mogen spreken, die het hun mogen toeroepen, dat de strijd vervuld, dat hun ongerechtigheid verzoend is en dat ze van de hand des HEEREN dubbel zullen ontvangen, voor al hun zonden.

Gedenk aan al de zieken en krankten in de ziekenhuizen en inrichtingen, of aan hun woningen gebonden. Gij kent hun allen in het midden van ons. We dragen hen op aan het gerommel van Uw ingewanden. Die moeder die nog weer met ons neerzit onder uw Woord in deze middag, maar vol is van zwakheid. Verneder haar hart, en dat ze nog eens wat krijgen mocht in haar ziel, wat de eeuwigheid kan verduren. Zelf grijpen, dat kan niet en kopen kan ook niet. Maar uit vrije goedheid zijt Gij Uw volk een vriendelijk Ontfermer. Gedenk aan al de ellendigen, door Uw hand bezochten, waar dat ze ook in de ziekenhuizen liggen. Ook hier in het midden van deze stad. Maar ook ver van hun ouderlijke woning verwijderd. Maak het met die jongen nog wèl. Richt hem nog op. Geef hem het leven nog terug. Geef hem weer een plaatsje in het leven. En heilig dit in de dagen van zijn jongelingschap aan zijn hart.

Wat in rouw en droefheid neerzit, ook in deze dag, we dragen het op aan het gerommel van uw ingewanden. Och, dat het nog beseft mocht worden, een man kwijt, een vader kwijt, een kind kwijt, het is alles ontzettend. Maar God kwijt, dat is het ergste van alles. Dat wij daar beseft van kregen, als wij het nog nooit gehad hebben.

En mocht Gij Uzelf nog verheerlijken, in het lezen, prediken en het luisteren, in het zuchten en in het vluchten.

Wees ons allen nog gedachtig. Met weduwen en wezen en alles wat naar Uw hulp uitziet, zucht en vlucht. In de verzoening van al onze zonden en ongerechtigheden, om het dierbaar bloed des Lams. Om Jezus wil. Amen.

We zingen met elkander van Psalm 89 en daarvan het 5e en het 11e vers.

Inmiddels zal worden gecollecteerd. Eerst voor de kerk en daarna voor de school.

Geliefden.

Het gehele leven van het volk van God hier op de wereld is eigenlijk een aaneenschakeling van strijd en beroering. De apostel Paulus heeft eenmaal betuigd in één van de gemeenten die hij diende: "En dat wij door vele verdrukkingen moeten ingaan in het Koninkrijk der hemelen." En in het Testament van Die Oudste Broeder,

Die nu zit aan de rechterhand des Vaders, staat geschreven, zoals u dat lezen kunt in Johannes 16:33: *"In de wereld zult gij verdrukking hebben, maar hebt goeden moed, Ik heb de wereld overwonnen."*

Er werd éénmaal gevraagd aan een oude christen, een beproefd kind van God, waar hij gelegerd was. De dochter die deze vraag aan haar vader stelde, dacht wel dat haar vader veel strijd had. Maar belangstellend om te weten waar haar vader gelegerd was, heeft ze deze vraag gedaan. En toen werd door die oude man geantwoord, dat hij zich bevond op de Adriatische zee. En ik heb gedacht vanmiddag met de hulp van God, een weinig met u te handelen over die Adriatische zee. Zoals u onze tekst kunt lezen in Handelingen 27:27, waar Gods Woord aldus luidt:

Als nu de veertiende nacht gekomen was, alzo wij in de Adriatische zee herwaarts en derwaarts gedreven werden, omtrent het midden des nachts, vermoeden de scheepslieden, dat hun enig land naderde.

Tot dusver.

Zoals wij gezegd hebben wensen wij vanmiddag iets te zeggen over:

Op de Adriatische zee.

- Ten eerste: De grote nood waarin zij verkeerden.
- Ten tweede: De bange vrees die hen daar vervulden.
- Ten derde: De volkomen overgave waartoe zij werden verwaardigd.
- Ten vierde: De wonderlijke versterking die zij daar mochten ontvangen.

1. De grote nood waarin zij verkeerden.

We hebben elf jaar geleden, op een avond, in de Arwerstreet gesproken, sommigen zullen zich dat misschien nog herinneren, over de zeereis van Paulus. Ook uit ditzelfde hoofdstuk.

Vanmiddag is het niet mijn doel om zozeer te spreken over Paulus, maar *over twee mensen wier namen hier niet genoemd worden in dit gehele hoofdstuk*. Maar over hen die met Paulus die zeereis van Cesaréa naar Rome gemaakt hebben. En de namen van die twee mensen zijn *Aristarchus en Lukas*. Die éne man kennen wij uit Handelingen 19. Hij werd door de Joden naar de markt gesleept. En die wij later zo menigmaal terug vinden in Gods Woord als een volgeling van de apostel Paulus. Lukas was de dokter, de medicijnmeester, die Paulus ook gevolgd is op dat schip naar Rome en die de Handelingen der Apostelen geschreven heeft. Want u kunt wel begrijpen mensen, wanneer u nooit op dat schip geweest bent, dan kunt je daar ook niets over zeggen. Dat kunt je wel begrijpen! Want van horen zeggen, daar komt in de natuur liegen van. Maar dat is hier ook zo. Als u het maar heeft horen zeggen en u heeft het zelf niet meegemaakt en doorleefd dan weet een mens er niets vanaf.

Maar nu gaat het vanmiddag over mensen die zelf op die boot geweest zijn. Op die boot, waar ze in veertien dagen op de dag geen zon en in de nacht geen maan en geen sterren gezien hebben. Maar heen en weer geslingerd naar alle kanten. Dat schip zat vol met verschillende soorten mensen. Er waren op dat schip vele gevangenen, moordenaars, dieven, rovers en misdadigers die straks in Rome voor de wilde dieren geworpen moesten worden. Daar waren ze toe veroordeeld. En nu was daar op dat schip Paulus, Aristarchus en Lukas. U weet, Paulus had hen gewaarschuwd om niet van Kreta af te varen. Het was reeds in het begin eigenlijk al een weg van moeite. Want ze hadden gezocht naar een schip dat rechtstreeks van Cesaréa, waar ze af

moesten varen, doorgaan zou naar Rome. Maar met zoveel passagiers, het was onmogelijk dat ze daarvoor een geschikt schip vonden. Daarom hebben ze die reis, zoals u in Handelingen 27 lezen kunt, met twee verschillende schepen gedaan. Eerst hebben ze een schip gehad, dat gehuurd was in Adramytti, dat was een plaats die aan de zee lag. Het is een zeker koopvaardijschip geweest, wat ze genomen hebben om een gedeelte van de reis te maken, in de hoop dat ze op een andere plaats waar zij zouden komen in oktober een ander schip konden vinden. Want in augustus waren ze de reis al begonnen. Ze hebben gehoopt dat ze een geschikt schip zouden vinden om de reis naar Rome verder te kunnen maken. Ze hebben later ook een schip gevonden in Alexandrië. En daar is heel die lading op overgebracht.

En toen dat schip ging varen was de lucht zo blauw, de wind was zo gunstig en het was zulk prachtig weer zodat het beloofde een prachtige reis te worden. Maar daar opeens is het anders geworden. Ze zijn gevaren door een water dat lag tussen rotsen van ongeveer zeventuizend meter hoog. Ze hebben een wervelwind gekregen en een storm gekregen zoals er op die zeeën gedurig waren. Waardoor dat volk, dat op dat schip was, in zeer grote nood kwam. Want vanzelf, alles wat een mens heeft dat zal hij geven voor zijn leven. Verdrinken dat is het laatste! Een mens wil niet sterven. En nu kunt u wel begrijpen, wanneer ge met zulk een schip, wat eigenlijk voor die zee maar een notendopje was, als ge u daar nu met 276 mensen op bevindt en dan temidden van de baren en van de golven en dat het niet anders dan stormt. Dan kunt u wel begrijpen dat een mens het benauwd krijgt.

Een leraar had in de toepassing eens laten zingen: "Laat vrij het schuimend zeenat bruisen." En die mensen hadden uit volle borst meegezongen. Maar toen ze gezongen hadden zei hij: *als u nu eens op de oceaan op een houten klomp had gezeten, of u dan ook nog zo hard gezongen had daar vrees ik maar voor.* Vanzelf in de kerk zingen: "Laat vrij het schuimend zeenat bruisen," is helemaal geen kunst. Maar als u nu eens op de oceaan zou zijn en niet anders dan water voor uw ogen zou zien. Er zijn hier nog wel grote mensen en jonge mensen die tegen die oceaan opzien en benauwd zijn. Als u morgen zou zeggen: *ga je mee?* Dan zouden ze zeggen: *ja, maar dat water!* Daar zijn ze benauwd van. Maar voor die mensen werd het nu eens werkelijkheid, die kregen op die oceaan de dood voor ogen.

Maar nu was het een voorrecht dat Paulus op dat schip was. Maar Paulus werd verwaardigd, in die nacht toen het zo bang werd, later is het nog veel benauwder geworden, in die nacht vol van angst en vreze heeft er een engel Gods bij Paulus gestaan. Die heeft hem bezocht. Een engel! *"Wiens ik ben, Welken ik ook dien."* En die engel heeft gezegd: *"Vrees niet, Paulus, gij moet voor den keizer gesteld worden; en zie, God heeft u geschonken allen, die met u varen."*

Het was hier het tegenover gestelde als dat het vroeger was bij Jona. Daar kwam een storm op zetten omdat Jona op dat schip was. En hier komt er een engel Gods. En nu zullen al die mensen die op dat schip zijn gespaard blijven omdat Paulus erop is en omdat Paulus zich straks voor de keizer moet gaan verantwoorden.

Maar vanzelf, nu had Paulus dat wel gekregen, maar het blijft tenslotte een persoonlijke zaak. Maar Aristarchus en Lukas, die ook bij Paulus op dat schip waren, die hebben die ervaring niet gehad die Paulus had gekregen. En we kunnen het elkander wel vertellen en we kunnen het elkander wel meedelen te dien opzichte, maar dat wij het elkander geven kunnen dat is een andere zaak. Dat moet ons persoonlijk

van Boven gegeven worden. We kunnen op het geloof van een ander niet reizen, dat is een onmogelijke zaak. Het blijft tenslotte voor elk mens een persoonlijke zaak. Toen Paulus die ontmoeting met die engel gehad heeft, die hem zo wonderlijk getroost heeft, heeft Paulus ook tegen die mensen gezegd, dat ze op een zeker eiland vervallen zouden. Welk eiland dat was, dat wist hij ook niet. Wanneer het zou gebeuren dat was voor de apostel ook onbekend. Maar nu is de werkelijkheid aangebroken voor al die mensen en ook inzonderheid voor die twee van God bekeerde mensen, waar Paulus op gewezen heeft.

Ze zijn gekomen op de Adriatische zee. De Adriatische zee, tegenwoordig hebben ze er de naam van de Ionische zee voor. En de Adriatische zee dat is eigenlijk een stuk of een part van de beroemde en bekende Middellandse zee. De Middellandse zee begint bij Spanje en gaat helemaal door naar Griekenland, zoals je dat op de landkaart vinden kunt. Een grote zee is het. En die Adriatische zee, dat was ook een zee die veel gevaren opleverde, maar inzonderheid toen Paulus met die manschappen op dat schip was, reizende naar Rome.

En nu staat er in de tekst: *"Als nu de veertiende nacht gekomen was, alzo wij in de Adriatische zee herwaarts en derwaarts gedreven werden, omtrent het midden des nachts, vermoedden de scheepslieden, dat hun enig land naderde."* Dus op die Adriatische zee daar hebben ze dat schip niet meer kunnen bemeesteren. Ze hebben dat schip los moeten laten. Het roer van dat schip deed het niet meer. De wind was zo verschrikkelijk sterk dat het ene ogenblik dat schip als het ware de afgrond inging en het andere ogenblik ging het als het ware naar de hemel. Een schip waar geen roer meer aan is, of waar het roer niet meer van gebruikt kan worden, waar ze geen macht meer over hebben dat wordt geslingerd van de ene kant naar de andere kant. En vanzelf dat is een benauwd leven. Dat is benauwd. Want de vreze vervult vanzelf het hart dat het schip gaat zinken, dat het water in dat schip komt. Dat er zoveel water in dat schip zal komen zodat het naar de diepte gaat. En dat iedereen zal verdrinken. Heen en weder gedreven werd dat schip op de Adriatische zee. En vanzelf ook de mensen die daar op dat schip waren.

En nu wijst ons dat op het leven van Gods volk hier op de wereld. Geliefden, de diepe betekenis van deze tekst, de geestelijke betekenis is wat Gods volk hier ontmoet eer dat ze in de hemel zullen komen. Dat wil niet zeggen dat ze allemaal door dezelfde diepte gaan. Daar is een verschil! Daar is een verschil in Gods Kerk. Er zijn zielen die geleid worden naar Psalm 23, langs zeer stille wateren. Maar er zijn ook zielen die hebben kennis aan de Adriatische zee. En als u kennis krijgt aan de Adriatische zee vanbinnen, dan zult u gaan beleven mensen dat u met heel uw bekering en met heel uw rechtvaardigmaking totaal niet beginnen kunt. Heen en weder, herwaarts en derwaarts gedreven. Want het is met een schip net zoals het is in het natuurlijke leven, geliefden.

Je kunt in Amerika boerderijen, landerijen en huizen hebben, maar als u van New York eens een reis gaat maken naar Nederland of naar een ander country⁸ of werelddeel, dan blijft alles staan in Amerika, want u kunt uw huis niet meenemen. Je kunt uw eigendomsbewijzen wel meenemen dat u een huis of een boerderij hebt, en dat kunt u nog wel eens gaan lezen als het een prachtige dag is wanneer er geen storm is. Maar daar zijn tijden op een schip - er zijn mensen die hebben die reis gemaakt en

⁸ engels woord voor: land

er wel wat van weten, de één meer en de ander minder - maar er zijn dagen dat men geen boek in de hand kan nemen. Er zijn dagen dat ze de tafels en stoelen allemaal vast gaan schroeven, zodat je moet opletten dat als je loopt je geen armen en benen breekt. Dat gebeurt wanneer je op een boot bent als het gaat stormen. O, het is een prachtig gezicht als je maar weet dat je aan de overkant komt, vanzelf, dan is het niet zo erg.

Voor Paulus is het niet zo erg geweest. Och, Paulus was geen mens die honderd meter boven andere mensen stond, maar die man had zoveel genade en zoveel liefde van God in zijn hart gekregen. En wanneer je nu expres een engel van de hemel bij je krijgt dat je aan de andere kant komen zult, och ja mensen, dan is het niet zo erg. Paulus zegt: " Want dezen zelfden nacht heeft bij mij gestaan een engel Gods." Maar dat is wat zeldzaams, geliefden. U leest niet dat Aristarchus en Lukas dat gehad hebben. Nee.

En nu zijn er zoveel van Gods kinderen mensen die op die Adriatische zee zijn. Ze hebben nooit in hun leven gedacht dat ze zulk een reis in hun leven zouden moeten maken. Nog nooit! We hebben vanmorgen gezegd dat Gods volk in het einde van hun leven soms, lessen moeten gaan leren die ze nog nooit in hun gehele leven geleerd hebben. In de wedergeboorte geeft God aan al Zijn volk zoveel liefde in hun hart en zoveel genade in hun ziel dat ze nooit meer bij God vandaan kunnen blijven. Dan krijgen ze er zoveel van dat zo nooit spijt ervan zullen hebben dat God hun voeten gezet heeft op de weg der gerechtigheid. Als de Heere Jezus tegen Zijn discipelen in Johannes 6: 67 zegt: " Wilt gijlieden ook niet weggaan? " Dan zeggen ze: "*Heere, tot Wien zullen wij heengaan? Gij hebt de woorden des eeuwigen levens.*" Dat volk kan nooit meer terug, geliefden! En weet u waarom zij niet meer terug kunnen? Omdat God ze vasthoudt. "Zie, Ik heb u in de beide handpalmen gegraveerd; uw muren zijn steeds voor Mij." En wanneer het dan gaat van deugd tot deugd, zoals de oude Datheen gezongen heeft:

*Zij zullen gaan van deugd tot deugd,
Totdat z ' in Sion al met vreugd
Komen en daar den HEER' aanschouwen.*

En als zij dan gedurig bemoeienissen van de hemel krijgen, gedurig openbaringen, gedurig onderwijzingen, gedurig leringen, gedurig toeknikjes van de hemel, o dan is hun ziel zo verblijd en bemoedigd. En dan is het zo gemakkelijk om te zingen:

*'k Zal Hem nooit vergeten;
Hem mijn Helper heten,
Al mijn hoop en lust.*

En dan zeggen ze met Hiskia: "Ik zal nu al zoetjes voorttreden" Dan denken ze zo naar de hemel te stappen. Maar dat ze nog op dat schip moeten komen op de Adriatische zee! Dat hebben ze nooit kunnen denken. Nooit! Och, er komt een tijd voor dat volk, dan moeten ze nog eens van de grond af, dan moeten ze van de vaste wal af. En wanneer u op een schip komt dan gaat u dobberen op het water. De ene tijd meer en de andere tijd minder. Maar het gaat dobberen. En storm op het land is erg, maar wanneer u nu storm en onweder, of een cycloon op de zee krijgt. Van die *zeebevingen* noemen de schippers dat. Zeebevingen die zo verschrikkelijk zijn, dat er soms golven oprijzen zo hoog als de kerk hier. En dan van dag tot dag maar heen en weer geslingerd worden. Veertien dagen. En wanneer er nog maar eens een zonnetje was dat scheen, en wanneer u de maan nog maar eens kon zien en de sterretjes nog maar eens kon bekijken...!

U weet toch wel wat de zon, de maan en de sterren geestelijk betekenen? *"Ulieden daarentegen, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder Zijn vleugelen."* Dat is de Heere Jezus.

En de maan? *"Schoon, gelijk de maan,"* staat er. Dat is de Kerke Gods bekleed met de gerechtigheid en met de heiligheid van Die eeuwige Immanuël. Die Zichzelf doodgeliefd heeft voor Zijn Kerk, om die eeuwige gerechtigheid te verwerven en aan te brengen.

En wat zijn de sterren? Dat zijn de Goddelijke beloften. *"Want zovele beloften Gods als er zijn, die zijn in Hem ja, en zijn in Hem amen, Gode tot heerlijkheid door ons."*

En die sterren lichten in de nacht. David zegt ervan in Psalm 119: 25:

*Gedenk aan ' t woord gesproken tot Uw knecht,
Waarop Gij mij verwachting hebt gegeven;
Dit is mijn troost, in druk mij toegelegd;
Dit leert mijn ziel U achteraan te kleven;
Al ' t geen Uw mond aan mij had toegezegd,
Gaf aan mijn hart vertroosting, geest en leven.*

Maar nu in veertien dagen geen sterretje gezien te hebben...! In veertien dagen geen zon, geen maan en geen sterren gezien. En dan maar herwaarts en derwaarts geslingerd te worden. O, dan kunt je wel geloven dat je zaakje eraan gaat mensen. Dan kun je wel geloven dat je niet meer bekeerd kunt blijven. Och, voor dat volk heeft God zulke lieve lessen voor liggen. Zulke lieve onderwijzingen, opdat dat volk hun hoop alleen op God zou stellen en Zijn daden niet zouden vergeten. Och, als ze straks aan de Overkant komen, dat zal een eeuwig wonder wezen. Dan zullen ze zeggen: *O God, nu heb ik de eeuwigheid nodig om U daarvoor te erkennen. Ik had nooit gedacht dat ik er komen zou. Ik had gedacht voor eeuwig weg te zinken, voor eeuwig weg te zinken.*

Veertien dagen geen zon, geen maan en geen sterren gezien. En dan maar herwaarts en derwaarts geslingerd te worden. Geslingerd in verband met uw staat. Geslingerd in verband met uw stand. Geslingerd met hetgeen God u wel eens geopenbaard heeft. Geslingerd met hetgeen God u wel eens beloofd heeft, met hetgeen u in uw leven wel eens omhelst hebt, wat u in uw leven wel eens gekregen hebt. Geslingerd te worden met al hetgeen God aan uw ziel verklaard heeft. Als de wind er eens tegenaan komt mensen. En op die Adriatische zee houdt God het oog op Zijn Kerk en houdt God het oog op Zijn volk. Want Hij zal hen nimmer om doen komen hoe hoog de golven ook mogen gaan. *"Doch de HEERE in de hoogte is geweldiger dan het bruisen van grote wateren."*

Maar op die Adriatische zee daar is het of heel de macht van de hel is losgelaten. Want de duivel zat er ook achter. God stond erboven, maar de duivel zat erachter. Want de duivel heeft geprobeerd om Paulus te laten verdrinken. Het ging om Paulus, want Paulus had zich op de keizer beroepen. En hij zou voor de Naam en de zaak van God daar in Rome getuigen. Dat had hij verteld openlijk in het publiek.

En nu heeft de duivel op de zee Paulus zo achterna gezeten. Hij heeft geprobeerd tot het laatste toe. Want straks, als ze bijna aan de kant zijn! Want met dat schip komen ze vanzelf niet aan de kant, want dat slaat helemaal kapot. Dat slaat helemaal kapot. Als we aan land komen zullen we niets meer hebben om te pronken mensen. We zullen geen stukje meer overhouden. Och, nee! Want de één is zwemmende, de ander op een plank en de ander is op een stuk van dat schip aan land gekomen. Dus om te pronken

zullen we niets overhouden mensen. Och, nee! We zullen alleen maar met *God* kunnen pronken als we binnen komen, maar met onszelf en ons scheepje niet.

*Daar zal God wel voor zorgen, hoor!
Heilig zijn, o God, Uw wegen;
Niemand spreek' Uw hoogheid tegen!
Wie, wie is een God als Gij,
Groot van macht en heerschappij?*

En op dat schip, op die Adriatische zee, wat daar naar voren komt? In geen veertien dagen gegeten, geen licht gezien en dan herwaarts en derwaarts geslingerd te worden. En dan overal aan gaan twifelen mensen.

*Dacht ik, hoe God anders helpt,
Mijne ziel werd overstelpt.*

Och, dat volk van God, zullen we er eens iets van gaan zeggen mensen hoe het allemaal gaat hier vanbinnen? O, dat volk van God, mensen, ze hebben een tijd in hun leven gehad: "*En het zal geschieden, eer zij roepen, zo zal ik antwoorden; terwijl zij nog spreken, zo zal Ik horen.*" Ze hebben een tijd gehad dat ze onder elke preek wat hadden. Werkelijk, er was geen zondag of ze hadden wat. Och, wat een tijd. En dan op maandag erover praten met Gods volk en dinsdag er nog gezelschap over houden. En dan vertellen hoe goed God was en dat ze van de wegen Gods mochten spreken. "*Smaakt en ziet, dat de HEERE goed is.*" Maar als we nu op die Adriatische zee komen mensen, dan hebben we in veertien dagen geen zon gezien en niets meer aanschouwd, geen eten gehad. En dan maar herwaarts en derwaarts geslagen. Och, je kunt het zomaar zien voor je ogen mensen. In Psalm 107:27 staat dat ook geschreven: "*Zij dansen en waggelen als een dronken man.*" Al de mensen die met storm wel eens op zee geweest zijn weten hoe het er naar toe gaat. De meeste liggen zeeziek in hun hut, vanzelf. Maar de mensen die nog op zijn hebben alles nodig om nog op de been te blijven. Als dat schip soms met die kop onder de golven gaat, en dan van alle kanten maar geslingerd te worden van het één naar het ander. Geslingerd, zou er nog wel een God wezen, zou er nog wel een God wezen? En dan vanbinnen schreeuwen ze: *Er is geen God.* Het zit allemaal maar in uw verstand, dat er een God is, het is omdat u zo opgevoed bent. Maar het is allemaal dwaasheid! Een eeuwigheid? Er bestaat helemaal geen eeuwigheid! Als je dood bent dan ben je dood, net als een beest. Een hemel of een hel? Dat maken de dominees de mensen wijs. De dominees maken de mensen dat wijs.

Och, geliefden, ik moest vroeger in Rotterdam op een avond eens naar een atheïst toe. Hij was atheïst geworden, hij was lid geweest van onze kerk, maar hij had bedankt als lid. Maar wij zouden proberen om nog eens met die man te praten, om hem terug te brengen. En we deden alles wat in ons vermogen was om die atheïst te overtuigen. Maar dat ging niet, het liep op een bittere teleurstelling uit. Maar in die nacht, geliefden, toen ik op bed lag begon die atheïst *hier* eens te praten. Toen begon die atheïst hier vanbinnen en toen kwam ik ook op de Adriatische zee terecht. Want als God Zijn volk niet staande hield mensen, dan kwamen ze voor eeuwig in de golven om. Werkelijk!

*De HEER' is mij tot hulp en sterkte;
Hij is mijn lied, mijn psalmgezang.*

Maar anders? En als u nu op dat schip bent, op de Adriatische zee dan is er niet alleen een grote nood waarin u verkeerd, maar een bange vreze die daar uw hart gaat vervullen.

2. De bange vrees die hen daar vervulden.

Weet u wat de vrees van die mensen geweest is? Dat staat in vers 29: *"En vrezende, dat zij ergens op harde plaatsen vervallen mochten."* Want in die Adriatische zee waren zoveel rotsen. Rotsen die door het water bedekt werden, maar als men erop voer dan sloeg dat schip vanzelf helemaal stuk. Dan was het een verloren zaak! En nu waren ze bevreesd dat zij op *harde plaatsen* vervallen zouden. En Gods volk wordt ook benauwd om op harde plaatsen te vallen, hier vanbinnen. En weet u wat die harde plaatsen zijn mensen?

- Job kwam ook op zulk een harde plaats, dat lezen we in hoofdstuk 3:3, toen hij zijn geboortedag vervloekte. *"De dag verga, waarin ik geboren ben, en de nacht, waarin men zeide: Een knechtje is ontvangen."*
- Weet u wat die harde plaatsen zijn, mensen? Dat moet u eens lezen in Maleáchi 3:14: *"Het is tevergeefs God te dienen; want wat nuttigheid is het, dat wij Zijn wacht waarnemen."*
- Die harde plaatsen dat we God gaan verdenken, dat we gaan twijfelen aan Zijn almacht.
- Die harde plaatsen, dat de antinomiaan zoveel kracht in uw ziel krijgt, zodat je zegt: 'ik geef er de hele zaak maar aan. Ik ga maar leven zoals ik leven wil. Want vanbinnen zeggen ze: Och man, wat hebt je nu aan je leven. Aan de wereld heeft u niets en God houdt Zichzelf ook verborgen voor u. God bemoeit Zichzelf ook niet meer met je. Dat hebt u wel eens gedacht in je leven. O ja, je hebt daar wel eens over gepraat, maar nu komt je kort bij de dood en God gaat je verlaten. Hoelang is het al geleden dat je wat van God gehad hebt? Je kunt de tijd bijna niet meer heugen dat er nog eens wat gevallen is.' Harde plaatsen.
- *Dat ze op harde plaatsen zullen vervallen.* Dat ze aan God gaan twijfelen.
- Harde plaatsen, dat ze de zonde zullen toevallen, dat ze de duivel zullen toevallen, dat ze alles op zullen geven. En dat ze lusteloos en moedeloos worden. Och geliefden, als u dertig, veertig, vijftig jaar geleden tegen een kind van God gezegd had: je zult nog op harde plaatsen vervallen, dat zal in je leven nog gebeuren, dat zal er in uw hart plaats vinden. Dan zouden ze gezegd hebben: och man, nee dat kan niet, dat kan niet, want:

*Ik zal met vreugd in 't huis des HEEREN gaan,
Om daar met lof Uw groten naam te danken;
Jeruzalem, gij hoort die blijde klanken,
Elk heff' met mij den lof des HEEREN aan!*

Maar dat ik nu nog zo ellendig zou worden zodat ik geen gebedje meer overhoud en geen gedachten van God meer overhoud. Als ik op mijn knieën lig, dan zeggen ze: och, je kan beter maar ophouden man, want het zijn toch allemaal maar woorden. Het is allemaal niks, er is geen geest of leven in. Och man, houdt maar met alles op, houdt er maar mee op. En nog veel erger dan ik ooit op de preekstoel zou durven zeggen mensen.

- Die harde plaatsen waar ze op vervallen. Och, vijanden die we vroeger nooit gekend hebben die komen nu tegenover ons te staan. We krijgen nu te doen met dingen hier vanbinnen waar we nog nooit in ons leven enige kennis aan gehad hebben. Dat het bestaan kon, dat het plaats kon hebben? Ze schrikken van zichzelf!
- Vrezende dat zij op harde plaatsen zullen vervallen. Dat ze misschien straks nog als een godloochenaar zullen sterven, dat ze misschien straks nog vloekende zullen

sterven, spottende zullen sterven. Och ja, mensen, het is niet om te zeggen, die harde plaatsen waar ze vrezen op te vervallen.

Maar daar zullen ze toch niet op vervallen, mensen. *"Welgelukzalig is de mens die geduriglijk vreest."*

*De HEER' zal, in dit moeilijk leven,
Zijn volk en erfdeel nooit begeven.*

Voor dat volk zal God instaan. En hoe hoog de golven dan ook mogen stijgen en rijzen en welk een bange vreze hun hart dan mag vervullen, in die grote nood en dood zal God Zijn volk sterkte geven. *"Hij zal het goede niet onthouden dengenen die in oprechtheid wandelen."* En dan zal de triomfkreet des geloofs op de Adriatische zee de harten van dat volk gaan vervullen, zoals wij nu samen zullen zingen:

*Laat vrij het schuimend zeenat bruisen;
D' ontroerde waat'ren hevig ruisen;
De golven mogen, door haar woên,
Het berggevaarte daav' ren doen;
De stad, het heiligdom, de woning
Van God, den allerhoogsten Koning,
Wordt in haar muren, t' allen tijd,
Door beekjes der rivier verblijd.*

Psalm 46:2.

TOEPASSING

En nu lezen wij in dit hoofdstuk niet alleen van de grote nood waarin dat volk verkeerde op de Adriatische zee en van de bange vreze die hun harten daar vervulde, maar ook van de volkomen overgave waartoe dat volk werd verwaardigd.

3. De volkomen overgave waartoe zij werden verwaardigd

Want de krijgsknechten hebben de touwen van dat schip afgehouden en lieten ze afvallen. Ze hebben dat schip aan de zee overgegeven. Wat er dan van komt dat komt ervan, ze zijn het kwijt geraakt. Och, wat is het gelukkig als een kind van God het eens kwijt mag raken en wanneer hij op de wateren van vrije genade mag drijven. Och, dat is een zaak, als hij zichzelf eens volkomen in God kwijt mag raken. Want toen ze die touwen hebben afgehouden van dat schip op de Adriatische zee mensen, toen was er één die de touwen vast mocht slaan *in het liefdehart des Vaders*. En dat was de apostel Paulus. Want de apostel heeft tegen die hoofdman gezegd: *"Indien deze niet in het schip blijven, gij kunt niet behouden worden."* Och, die mensen, die matrozen hebben het schip willen verlaten en dachten dan gaan wij in de sloep, want dat schip komt er toch nooit. Maar toen heeft Paulus hen gewaarschuwd. En toen hebben ze de zaak overgegeven, hoe het gaan zou? Die mensen hebben zelf de touwen niet afgekapt. Tegenwoordig bekeren ze zichzelf maar en rechtvaardigen zichzelf maar. Maar zo gaat het niet, mensen. God moet het doen. En nu hebben de krijgsknechten de touwen afgekapt. Dat doet God bij Zijn lieve volk ook eens een keer. En als dan al de touwen van ons *vleselijk vertrouwen*, waar wij op steunen en leunen eens afgekapt worden? Och, dan hebben we vertrouwen in die eeuwige God, in die eeuwige Christus. Dan krijgen we in dat *liefdehart des Vaders* een rustpunt voor onze ziel. Want zolang er nog iets vast zit van ons mensen, kan God geen wonderen doen. Het moet eerst een afgesneden zaak worden en het moet eerst een onmogelijke zaak worden aan de kant

van een mens. Dan komt God aan Zijn eer, vrij en soeverein. O, de touwen zijn van dat schip afgekapt geworden! En daarmee is alles in de handen van God overgegeven.

En nu zien we op die Adriatische zee dat schip door de golven zomaar heen en weer gebeukt en geslagen worden. Nergens geen houvast. Maar daar zit een man op dat schip die een houvast in God heeft. En in het scheepje van Jezus Kerk daar is er Eén, de Kapitein, Die zegt: "*Niemand zal ze uit Mijn hand rukken.*" En Hij heeft het beloofd: "*En Ik geef hun het eeuwige leven.*" En dat zijn nu allemaal moordenaars en dieven. Het laagste van de maatschappij zit op dat schip, mensen; zoals we vanmiddag gehoord hebben. En ze komen allemaal in Rome, ze komen allemaal aan de overkant. "*En Ik geef hun het eeuwige leven, en zij zullen niet verloren gaan in der eeuwigheid.*" Ze komen er omdat God dat wil. En wat gelukkig mensen, als wijzelf de touwen niet meer vast hoeven te houden. Wat gelukkig dat de grondslag van onze zaligheid niet meer in onszelf ligt, maar dat het alleen ligt in een Drie-enig, volzalig, onveranderlijk en eeuwig God. En dat dát onze blijdschap mag worden:

*Die God is onze zaligheid.
Wie zou die hoogste Majesteit
Dan niet met eerbiedprijzen?*

En als dan de touwen van dat schip los gekapt worden, dan gaat dat volk het eens geloven:

*Hij kan, en wil, en zal in nood,
Zelfs bij het naad'ren van den dood
Volkomen uitkomst geven.*

Dat gebeurt toen ze de touwen van dat schip afgekapt hebben. Och, wat gelukkig als hier die touwtjes allemaal afgekapt worden, mensen.

4. De wonderlijke versterking die ze mochten ontvangen.

Dan gaat God Zijn volk een maaltijd op die zee bereiden. Dan gaat Paulus hen opwekken om te eten en te drinken. Want ze hebben in veertien dagen geen eten meer gehad. Zo ellendig, och, ze zijn zomaar helemaal uitgeteerd. '*k Was uitgeteerd, maar Hij zag op mij neder.*' Och, dan gaat Hij een maaltijd aanrichten. Dan gaat Hij Zijn volk bemoedigen. Want voor dat ze aan land komen:

*Daar zal ons 't goede van Uw woning
Verzaden reis op reis.*

Daar wordt dat volk gesterkt door de eeuwige genade Gods. Zonder troost zal dat volk niet sterven. En nu mogen de duivels uit de hel dat volk benauwen, ze mogen van alle kanten dat volk beroeren. Het moge inwendig zo ellendig zijn, zodat ze zeggen: 'O God, ik denk dat ik in de wanhoop nog wegzinken zal. Ik denk dat het nog eeuwig mis zal zijn.' Maar voor dat ze aan de overkant komen! En de één moet zwemmen en de ander op een plank. Want dat achterschip breekt helemaal kapot, geliefden. En dat schip moeten ze achterlaten.

We moeten onze belijdenis ook achterlaten mensen. We moeten als *zondaars* naar de hemel toe. En alleen op die Reddingsplank Jezus Christus en Die gekruist moeten we de hemel in. En dan zegt Bunyan, *als die ketellapper binnenkomt, dan zullen al de hemelklokken luiden.* Vanwege dat eeuwige wonder dat Gods volk binnenkomt.

*Mijn God, U zal ik eeuwig loven,
Omdat Gij 't hebt gedaan.*

Want toen ze op de Adriatische zee waren hebben ze niet gedacht dat ze aan de overkant zouden komen. Toen hebben ze gedacht dat ze de afgrond ingingen. Maar dat

kan niet mensen. En weet u waarom? Er is er Eén die nu boven de strijd gezeten is aan de rechterhand des Vaders. Maar Die in de staat van Zijn diepe vernedering in de golven van Gods toorn en in de baren van Gods grimmigheid ook gekomen is. *"Want de wateren zijn gekomen tot aan de ziel. Ik ben gezonken in grondeloze modder, waar men niet staan kan."* En in Psalm 42 betuigt Die Christus:

*'k Zucht, daar kolk en afgrond loeit,
Daar 't gedruis der waat'ren groeit,
Daar Uw golven, daar Uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.*

Toen heeft Hij gezucht, niet voor Zichzelf, maar toen heeft Hij voor die Kerk gezucht die op de Adriatische zee zitten. Daar heeft Hij voor gezucht. En Hij heeft gezegd: *"Doch Ik wist, dat Gij Mij altijd hoort."* En nu op grond van Zijn gerechtigheid en van Zijn volkomen Borgwerk komt dat volk in een veilige Haven. En dan, opdat het eens zijn zal de vrije gunst die eeuwig Hem bewoog. Dat is een klein stukje.

Och, het was al zolang in mijn hart, geliefden, om van die Adriatische zee eens iets te zeggen. Maar ik was er altijd maar benauwd van. Och, wat een aanvechtingen en bestrijdingen soms, dat is met geen pen te beschrijven. En nu kan men dat wel lezen, maar als u op dat schip niet geweest bent en als u nooit op de Adriatische zee geweest bent, dan weet u niet hoe het er is ook. Vanzelf niet. Als u altijd in de kerk gezeten hebt en nooit op die zee, dan weet u niet wat er te koop is. En dan kan een mens dat wel lezen, maar hij leest er allemaal overheen. Maar als u in dat schip geweest bent, dat is wat anders.

Zitten hier nog zielen die in dat scheepje geweest zijn? Herwaarts en derwaarts geslingerd. En dan in veertien dagen geen zon, maan en sterren gezien. Misschien is het al veertien jaar geleden? En nog leven! Och ja.

*Ik zal niet sterven noch vergaan,
Maar leven en in alle landen
Van Gods weldaden doen vermaan.*

O ja mensen, God zal voor Zijn volk zorgen en God zal voor Zijn volk instaan. En het gaat door de diepte. De vraag rijst hier bij dat volk: *zou het met genade kunnen bestaan?* Ze worden het meest benauwd van zichzelf, mensen.

Och, zitten er hier vanmiddag nog van die arme tobbers in de kerk? Zitten er hier nog van die schepsels die niet weten waar ze bij horen? Zitten er van die zwervelingen hier? Zitten er van die ellendelingen hier, die zeggen: *"Mijn weg is voor den HEERE verborgen, en mijn recht gaat van mijn God voorbij?"* Zitten er hier nog van die zielen? Och, zoals wij het wel eens uitdrukken in het natuurlijke leven, *die het oosten van het westen niet meer weten.* O, die mensen zeggen: 'O God, ik weet ook niet waar ik ooit nog terecht zal komen. Och, ik weet het ook niet. Het is van alle kanten maar omkomen, van alle kanten maar benauwd.'

*God zal eindelijk helpen u die nu klaagt,
Verbeid den HEER', op zijn toekomst hebt acht.*

Och zielen, als u er iets van mag kennen wat we vanmiddag gepreekt hebben, als u er iets van mag kennen en er een kleine houvast aan hebben mag? God zal ervoor instaan. Hij zal u nooit begeven en Hij zal u nooit verlaten, al gaat het door de afgronden heen. Och, Die gezegende Immanuël heeft Zijn volk beloofd: *"Wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij u zijn, en door de rivieren, zij zullen u niet overstromen."*

*U zullen, als op Mozes' beê,
Wanneer uw pad loopt door de zee,
Geen golven overstromen.*

Het komt toch aan de kant, mensen. Maar we komen anders aan de kant dan wij het uitgerekend hebben. Want we hebben gedacht met een mooi scheepje aan de andere kant te komen, maar we komen er zonder schip. Zonder schip. En zoals ik vanmiddag gezegd heb, volk van God, opdat wij met niets van ons ooit zullen kunnen pronken, maar dat we alleen verheffen zullen die vrije gunst die eeuwig Hem bewoog. En nu zijn Gods wegen met Zijn volk menigmaal door de diepte.

Mijn onbekeerde medereiziger naar de eeuwigheid, u kunt het er mee wagen. U kunt het er wel mee wagen met die Hoofdman en Stuurman aan boord, Die dat volk veilig in de Haven hunner begeerte zal brengen. En Die straks alle tranen van hun ogen zal afdrogen. *"En eeuwige blijdschap zal op hun hoofd wezen; vrolijkheid en blijdschap zullen zij verkrijgen, maar droefenis en zuchting zullen wegvlieden."* Waar die duivel, die vijand, u niet meer zal kunnen bestoken en u niet meer zal kunnen priemen en u niet meer zal kunnen plagen. Dat doet hij hier dag en nacht.

*En die rusteloos mijn val,
Heet en wrevelmoedig, zoeken.*

Maar zijn kop is vermorzeld op Golgotha. En op Christus zal Zijn kroon eeuwig bloeien. O, dat is de sterkte van het volk van God.

Maar mijn medereiziger die dat allemaal nog mist! U krijgt vandaag nog de gelegenheid. God zet de deur nog open, Hij laat het van de hemel ons nog toeroepen, *dat Hij geen lust heeft in de dood van de goddeloze, maar daarin dat de goddeloze zich bekere en leve.*

Och, kinderen, jongens en meisjes, dat al de bemoeienissen Gods in de eeuwigheid jullie niet zullen veroordelen en tegen jullie zullen getuigen. Maar dat jullie hier voor God nog eens leren bukken. Het is een zalig bukken om voor God te mogen bukken en het voor God te mogen verspelen. *In Uw handen beveel ik mijn geest.*

God zegene, heilige, bevestigte en bekrachtige om Zijns Zelfs wil deze arme en lege woorden. Amen.

Dankgebed.

Heere, Gij mocht het nog zegenen, mocht het toepassen en nog bekrachtigen tot lering en tot bekering. Uw naam moge erkennen dat we nog gesterkt werden om er nog wat van te zeggen. Al is het nog zo gebrekkig. Heere, verzoen het onze, en zegen het Uwe. En geef ook in de avond nog gelegenheid om onder het geklank van Uw getuigenis te mogen komen. En doen ons samen, aan ellendigen nog wel. Och, dat de uitgangen van de dag nog eens juichen mochten tot roem van vrije genade. Dat we nog eens een toeknikje van de hemel mochten ontvangen nog eens een bewijsje: Schoon 'k arm ben en ellendig, denkt God aan mij bestendig.

Gedenk ons naar weg stand en staat. Om Christus wil. Amen.

We zingen uit psalm 107 het 14 en 15e vers.

Inmiddels collecte voor de school. En zondagavond dopen, zo de Heere wil en wij leven. En de Bijbelklas vrijdagavond om 8 uur.

Psalm 107:14 en 15

*Zij dansen, wagg'len, vallen,
Gelijk een dronken man;
De wijsheid van hen allen,
Hoe groot, bezwijkt er van.
Doch, toen zij, in 't gebed,
Tot Israels HEER' zich wendden,
Heeft hen Zijn arm gered
Uit angsten en ellenden.*

*Hij doet den storm bedaren;
De golven zwijgen stil;
Nu rijst de vreugd; de baren
Zijn effen op Gods wil;
Nu wijkt verslagenheid,
Na zoveel angstig slaven,
Daar God hen veilig leidt
In hun begeerde haven.*

Ontvang nu de zegen des Heeren, en gaat heen in vrede.

***De genade van onze Heere Jezus Christus,
De liefde Gods,
En de gemeenschap des Heiligen Geestes,
Zij met u allen.
Amen.***